

KÖZFOGLALKOZTATÁSI ÉVKÖNYV

BELÜGYMINISZTERIUM

2022

2022

Közfoglalkoztatási **ÉVKÖNYV**

Köszöntő 5

I. A munkaerőpiac 2022. évi folyamatainak áttekintése 7

1.1. A nyilvántartott álláskeresők adatai 10

1.2. A közfoglalkoztatás főbb trendjei 11

II. A jogszabályi környezet változásai 17

II.1. A veszélyhelyzet miatt hozott intézkedések 18

II.2. Egyéb jogszabályi változások 19

III. A 2022. évi közfoglalkoztatási programok 21

III.1. Járási startmunka mintaprogramok 22

III.2. Országos közfoglalkoztatási programok 22

A) Vízügyi igazgatóságok 22

B) Állami erdőgazdaságok 23

C) Vízgazdálkodási társulások 23

D) Nemzeti park igazgatóságok 23

E) Rendészeti szervek, katasztrófavédelmi szervek és a Magyar Honvédség 23

F) MÁV Magyar Államvasutak Zrt. 24

G) Egyéb költségvetési szervek és karitatív szervezetek ... 24

H) Időügyi Infokommunikációs Modellprogram 24

III.3. Országos közfoglalkoztatási mintaprogramok 24

A) Hajléktalan és egészségkárosodással, fogyatékossgal élő személyek országos mintaprogramja 24

B) Magyar Közút Nonprofit Zrt. országos mintaprogramja 25

III.4. A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása 25

III.5. Parlagfű-mentesítési program 26

IV. A közfoglalkoztatási támogatások szabályszerű felhasználásának ellenőrzése 27

IV.1. Közvetlen ellenőrzési feladatok 28

IV.2. Adatszolgáltatási feladatok 29

IV.3. Az „Alacsony képzettségűek és közfoglalkoztatottak képzése” című kiemelt projekt (GINOP 6.1.1.-15) keretében végzett monitorig tevékenység..... 30

V. Képzés és szolgáltatás a közfoglalkoztatás rendszerében 31

V.1. A kiemelt projekt keretei között megvalósuló képzési programok 32

V.2. A kiemelt projekt képzési programjait segítő mentori szolgáltatás 36

VI. A közfoglalkoztatás alapjain létrejövő szociális szövetkezetek 39

VI.1. A „Fókuszban az önkormányzati tagsággal rendelkező szociális szövetkezetek támogatása” program szerepe a szövetkezetek fejlesztésében. 41

Tartalomjegyzék

VI.2. A közfoglalkoztatás alapjain megalakult szociális szövetkezetek helyzete 42

VI.3. Hazai Termék illetve Magyar Termék védjegyet szerzett termékekkel rendelkező szövetkezetek bemutatása 43

A) Bács-Kiskun vármegye 43

B) Baranya vármegye 44

C) Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye 46

D) Fejér vármegye 47

E) Győr-Moson-Sopron vármegye 49

F) Hajdú-Bihar vármegye 50

G) Jász-Nagykun-Szolnok vármegye 52

VII. Térségfejlesztés gazdaságélénkítéssel és felzárkóztatással – Kedvezményezett Települések Gazdaságélénkítő Programja 55

VII.1. A Gazdaságélénkítő program keretében 2022. évben átadott fejlesztések 56

A) Bács-Kiskun vármegye 56

B) Békés vármegye 57

C) Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye 57

D) Csongrád-Csanád vármegye 57

E) Hajdú-Bihar vármegye 57

F) Heves vármegye 58

G) Nógrád vármegye 58

H) Pest vármegye 59

I) Somogy vármegye 59

J) Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye 59

VII.2. A 2022. évben átadott fejlesztések képekben 59

VIII. Jó gyakorlatok a 2022. évi közfoglalkoztatásban 67

A) Bács-Kiskun vármegye 68

B) Baranya vármegye 68

C) Békés vármegye 69

D) Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye 71

E) Csongrád-Csanád vármegye 74

F) Fejér vármegye 76

G) Hajdú-Bihar vármegye 77

H) Heves vármegye 80

I) Jász-Nagykun-Szolnok vármegye 82

J) Nógrád vármegye 84

K) Pest vármegye 87

L) Somogy vármegye 88

M) Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye 89

N) Tolna vármegye 93

O) Veszprém vármegye 94

P) Zala vármegye 95

IX. Zárszó 99

Tisztelt Olvasó!

A közfoglalkoztatás hatékonyan segíti a szegénységben és a társadalmi kirekesztettségben élőket, hogy a speciális képzésük során elsajátított ismeret, gyakorlat birtokában képesek legyenek elhelyezkedni az elsődleges munkaerőpiacon.

A központi költségvetés erre a célra biztosított pénzeszközei hozzájárulnak településeink fejlődéséhez. A közfoglalkoztatottak értékteremtő munkája javítja a települések összképét, rendezettségét. Szébbé, tisztábbá válik a lakó és a természeti környezet. Nő a települések idegenforgalmi vonzereje. Javul az intézményi étkeztetés minősége.

A közfoglalkoztatási programok továbbra is háromféle formában indíthatók. Támogatás vehető igénybe a helyben induló hosszabb időtartamú, illetve az országos közfoglalkoztatási programokhoz, valamint a járási startmunka mintaprogramokhoz. A megvalósítás során szerzett tapasztalatok alapot teremtenek a közfoglalkoztatásból történő továbblépéshez a közfoglalkoztatók számára is. Szociális szövetkezetté alakulhatnak, piaci munkahelyeket hozhatnak létre.

Kiadványunk szemléletesen mutatja be a munkaerőpiaci folyamatok alakulását, a közfoglalkoztatók 2022. évben végzett munkáját és elért eredményeit, a közfoglalkoztatási programok jó, mások számára példát adó gyakorlatait. Ajánlom minden érdeklődő megtisztelő figyelmébe.

Dr. Pintér Sándor
belügyminiszter

A munkaerőpiac 2022. évi folyamatainak áttekintése

A meredeken emelkedő energia- és nyersanyagárak, illetve az energiaellátás körüli bizonytalanságok, az Ukrajnában dúló háború Magyarországon is meghatározói voltak a 2022-es évnél, e kedvezőtlen hatások a magyar nemzetgazdaság több területét is elérték. A globális folyamatoknak általános eleme volt a gazdasági növekedés lassulása.¹

A harmadik negyedév során a meghatározó gazdaságok többségében az elemzői várakozások felett alakult a gazdasági növekedés. Azonban historikus összevetésben a továbbra is magas energiaárak és a folyamatosan feszült geopolitikai légkör tovább rontották a rövid távú növekedési kilátásokat. Az Európai Unió országai közül 25-ben a kibocsátás már meghaladta a Covid-válság előtti szintet, ugyanakkor legfontosabb kereskedelmi partnerünk, Németország gazdasága csak az idei harmadik negyedévben érte el a 2019 utolsó negyedévi GDP szintjét. Az elmúlt negyedévben a globálisan meghatározó jegybankok az erőteljes inflációs nyomásra reagálva tovább szigorították a monetáris kondíciókat.

A magyar gazdaság növekedése lassult 2022 harmadik negyedévében, a bruttó hazai termék 4,1 százalékkal emelkedett éves bázison, azonban az előző negyedévhez képest 0,4 százalékkal csökkent a kibocsátás. Az eurozóna 2,3 százalékkal, az EU-27 országának gazdasága pedig 2,5 százalékkal bővült éves bázison. Az Európai Unióhoz viszonyított növekedési többletünk 1,6 százalékpont volt 2022 harmadik negyedévében.

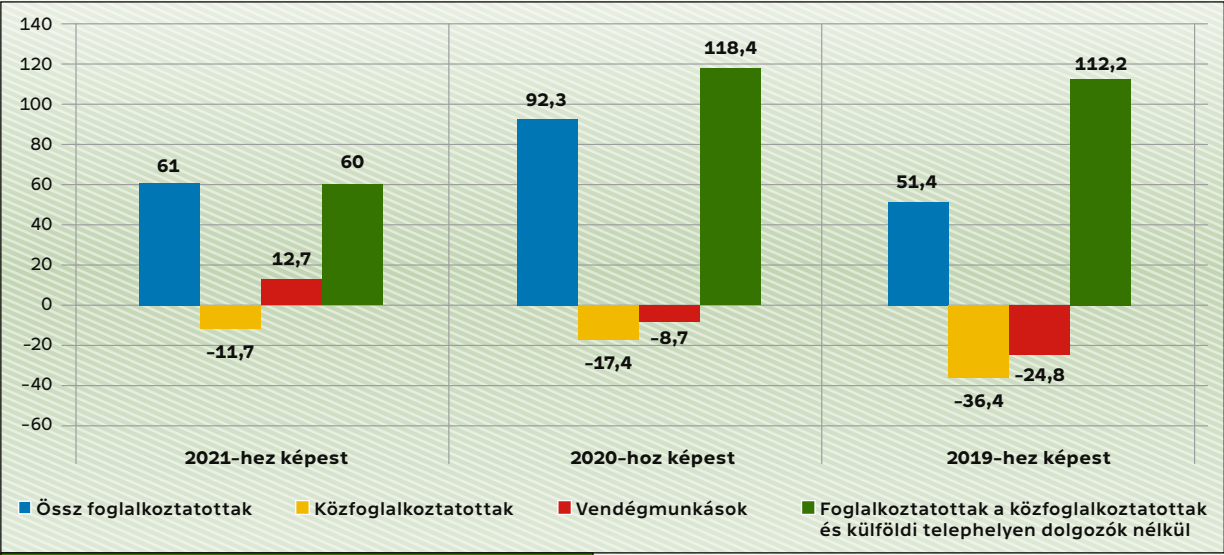
A hazai gazdaság teljesítménye 5,9 százalékkal haladta meg a járvány előtti szintjét. A vállalati szektor beruházásai növekedtek, míg a költségvetési szervek beruházásai csökkentek a harmadik negyedévben. A külkereskedelmi termékforgalom egyenlege változatlanul hiányt mutatott a harmadik negyedévben. A cserearány az ásványi fűtőanyagok áremelkedése következtében jelentősen romlott éves bázison.²

A Covid-válságot követően a munkanélküli és foglalkoztatottsági statisztikák már 2020 végére visszarendeződést

mutattak. 2021-ben a foglalkoztatás további bővülését, a munkanélküliség mérséklődését tapasztalhattuk. A keresleti munkaerőpiac egyre feszesebbé vált, és újra a munkaerőhiány jelentette a legnagyobb kihívást a vállalkozók számára. 2022-ben az orosz-ukrán háborúval, illetve az energia és nyersanyagárak emelkedésével, és az ebből következő vállalati költség-növekedéssel összefüggésben az elemzések újabb munkaerőpiaci recessziót prognosztizálnak. Ugyanakkor a munkaerőpiaci recesszió mértékére és az egyes munkaerőpiaci szegmensek érintettségére vonatkozó előrejelzés korlátokba ütközik, hiszen a legfontosabb gazdasági folyamatok a termelés export-, illetve importhányada, valamint energia szükséglete függvényében jelentősen eltérő mértékben érinti az egyes munkaerőpiaci komponenseket. A gazdasági recessziót követően munkaerőpiaci recesszió 2022-ben még jobbára csak a vállalkozások foglalkoztatással kapcsolatos terveiből olvasható ki.

A 2022-es uniós foglalkoztatási ráta³ 69,9%-ot mutatott (a 15-64 évesek körében). Uniós átlagot meghaladó érték 20 tagország esetében figyelhető meg, a magyarországi ráta 4,5%-ponttal múlta felül azt. A tagországi rangsorban Magyarország a 74,4%-os foglalkoztatási mutatóval a 8. helyet foglalta el. 2019-hez képest 2 tagállamot kivéve növekedés következett be a ráta értékében, a magyar ráta növekedése a második legmagasabb az uniós rangsorban Málta után.

A munkaerő-felmérés adatai szerint, Magyarországon 2022-ben a 15-74 éves foglalkoztatottak létszáma 4 millió 695,6 ezer fő volt, ami 61,0 ezer fővel több, mint az előző évben. A foglalkoztatottak létszáma elérte a pandémia előtti szintet (4644,6 ezer fő), a hazai foglalkoztatottak közfoglalkoztatottak nélküli létszáma 4527,4 ezer főre emelkedett. 2019-hez képest ennek a körnek a száma jelentős mértékben, 112,2 ezerrel bővült, a külföldön dolgozók (vendégmunkások) létszáma 24,8 ezerrel, a közfoglalkoztatottak száma pedig 36,4 ezer fővel csökkent.

1. ábra: A közfoglalkoztatásban résztvevők átlagos havi létszáma 2018-2021. Forrás: BM-NISZ adattár

A távmunkában dolgozók aránya a 15-64 évesek között 7,5%-ot tett ki 2022-ben, ezen a szinten stabilizálódott a negyedéves adatokat tekintve, ami a 2019-es értéknek a közel négyszerese.

A foglalkoztatás bővüléséhez legnagyobb mértékben a versenyszféra járult hozzá, amelynek létszáma az előző év azonos időszakához képest 60 ezer fővel bővült. A nemzetgazdaság szektorai közül egy év alatt legnagyobb számosságban az iparban (12,9 ezerrel) és a szolgáltatási szektorban (ezen belül kiemelhető a szálláshely, a szakmai, tudományos, műszaki tevékenység) nőtt a foglalkoztatottak száma. A létszámot veszítő ágak az egészségügy, az oktatás és a feldolgozó iparon belül az élelmiszeripar. Az építőipar évről évre megfigyelhető jelentős létszámnövekedésének mértéke csökkent, 2022-ben 6,6 ezer fővel nőtt az építőiparban foglalkoztatottak létszáma.

A Központi Statisztikai Hivatal által a munkaerő-felmérésben mért 15-74 éves munkanélküliek száma 2020-ban közel 40 ezer fővel emelkedett egy év alatt. 2021 januárjában még magas (237,6 ezer fő) volt a számuk, ezután megindult a csökkenés, majd némi ingadozás után a számuk szeptembertől folyamatosan mérséklődött. 2022-ben az éves létszámuk 176,3 ezer főre csökkent, de még mindig magasabb (17,4 ezer fővel) a 2019. évi létszámmal

képest. A munkanélküliségi ráta 3,6%-os értékre a megelőző évhez képest 0,5%-ponttal csökkent, 2019-hez képest pedig 0,3%-ponttal nőtt.

Éves alapon tehát egyszerre nőtt a foglalkoztatás és a munkanélküliség is, amelyet az aktivitás erősödése és az Ukrajnából menekültek egy részének munkaerőpiacon való megjelenése magyarázhat.⁴

A hazai munkaerőpiac feszessége továbbra is historikusan magas, a foglalkoztatottak száma közel 4,7 millió fő, míg a munkanélküliségi ráta mindössze 3,6%, ami erősíti az ellenállóképességet a válsággal szemben. Ennek a feszességnek, valamint a nagymértékű minimálbér-emelésnek és egyszeri juttatásoknak köszönhetően 2022-ben a versenyszféra bruttó átlagkeresete 15,7%-kal nőtt az előző év azonos időszakához képest.⁵

2021 II. negyedévével kezdődően a munkalehetőségek növekedésével párhuzamosan csökkent a munkaerő-tartalék, a kereslet és a kínálat egy része egymásra talált. 2022 III. negyedévében a kereslet és a kínálat ellenkező irányba mozdult, a kevesebb álláshely mellett nőtt a potenciálisan

1 KSH: Magyarország, 2022. I–III. negyedév – Energiaárak és gazdasági növekedés. Forrás: <https://www.ksh.hu/s/kiadvanyok/magyarorszag-2022-iii-nev-magyarorszag-2022-iii-nev.pdf>

2 Magyar Nemzeti Bank: Inflációs jelentés. Forrás: <https://www.mnb.hu/letoltes/hun-ir-digitalis-16.pdf>

3 Az Eurostat negyedéves adatai alapján saját számítás. Forrás: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/lfsq_pganws/default/table?lang=en

4 Regős Gábor, a Makronom Intézet makróelemzési vezetőjének véleményét az Index gazdasági publikációja ismerteti. Forrás: <https://index.hu/gazdasag/2023/02/24/munkaero-foglalkoztat-as-munkaeropiac-munka-allas/>

5 Magyar Nemzeti Bank: Inflációs jelentés. Forrás: <https://www.mnb.hu/letoltes/hun-ir-digitalis-16.pdf>

rendelkezésre álló munkaerő. Ugyanakkor jelenleg még mindig több üres álláshely van, mint amennyit a strukturális eltérések miatt a potenciális munkaerő-tartalékból be lehet tölteni.⁶

A 15-24 éves korcsoportban a foglalkoztatottak számának a 2019 és 2021 között tapasztalt csökkenése a 2022. évben megállt, és minimális növekedés mutatkozott mind a foglalkoztatottak számában, mind pedig a foglalkoztatási rátában. 2022-ben átlagos számuk 0,2%-kal (valamivel több, mint 600 fővel) nőtt az előző évihez képest, a korcsoport foglalkoztatási rátája pedig 0,1%-ponttal, 27,6%-ra emelkedett. Megállt a fiatalok munkanélküliségi rátájának 2018 óta érvényesülő növekedése is, sőt, elmondható, hogy a 2022. évben az előző évihez képest a munkanélküliségi ráta csökkenésének mértéke a 15-24 éves korcsoportban volt a legnagyobb.

1.1. A nyilvántartott állás keresők adatai

A nyilvántartott állás keresők száma a 2022. évben 238,2 ezer főre csökkent, amely ezzel a 2019. évi szint alá mérséklődött, sőt az elmúlt 10 évet tekintve a legalacsonyabb ez a létszám.

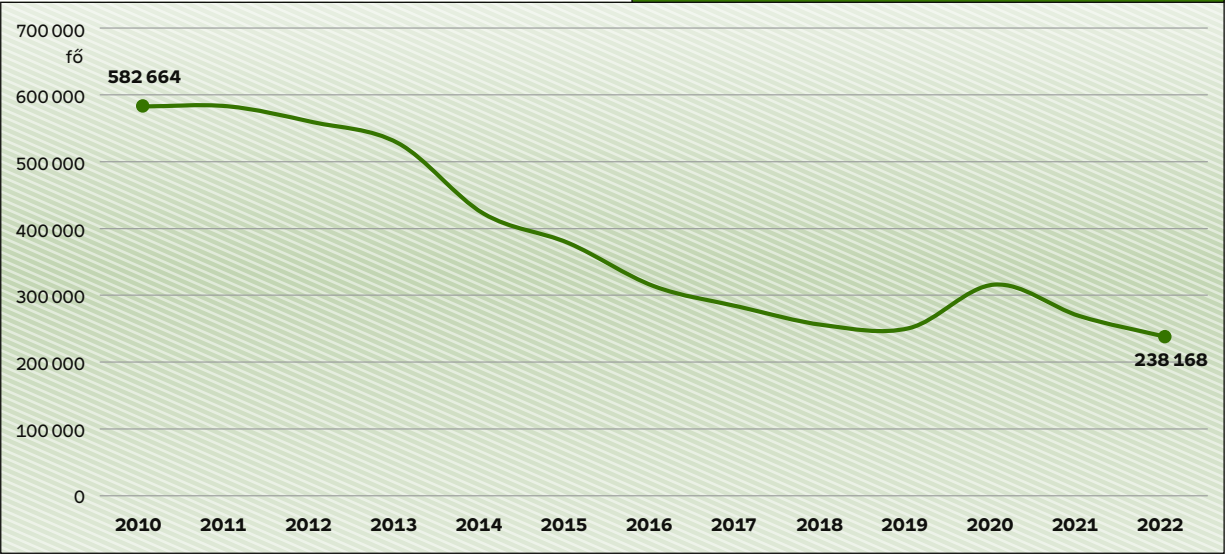
2022-re a megelőző évhez képest 11,4%-kal csökkent az állás keresők száma (268,9 ezer főről 238,2 ezer főre), a 2019. évi szinthez mérten pedig 5,1%-os visszaesés látható.

Területi szempontból az állás keresők számának trendjében egy lényeges, hatását tekintve hosszabban tartó jelenség emelhető ki. A pandémia alatt az állás keresők száma elsősorban a jobb munkaerőpiaci helyzetű területeken ugrott meg, s ez a megugrás ideiglenesnek bizonyult. A vármegyék döntő többségében a 2022. évben a 2019. évi adatok alatti értékek voltak jellemzőek (15 vármegyében a létszám alulmúlta a 2019. évit, 4 vármegyében csak kisebb, 5% alatti többlet volt megfigyelhető). A fővárosban továbbra is magas az állás keresők létszáma, 2021-hez hasonlóan közel negyedével csökkent a létszámuk, 2019-hez képest azonban még mindig jelentős (20,3%-os, 3 ezer fős) többlet látható.

A közfoglalkoztatás a pandémiát megelőző években hozzájárult a tartós állás keresők számának és arányának csökkenéséhez, azonban a járvány időszak alatt az egymást követő hullámok okozta lezárások, a bizonytalanság fokozódása a tartós állás keresők számának emelkedését okozta. Bár mérséklődött a létszámuk, de még mindig 90 ezer felett volt 2022-ben, és az összes állás kereső 37,9%-át tették ki.

6 Forrás: <https://www.ksh.hu/s/kiadvanyok/munkaeropiacy-folyamatok-2022-iii-negyedev/munkaeropiacy-folyamatok-2022-iii-negyedev.pdf>

2. ábra: Nyilvántartott állás keresők éves átlagos zárónapi létszáma. Forrás: BM-NISZ adattár

A tartós állás keresők aránya a nyilvántartott állás keresők számának csökkenéséből következően (is) nőtt. Valószínűsíthető továbbá, hogy számuk és arányuk növekedéséhez vezetett a közfoglalkoztatottak létszámának csökkenése is. A tartós állás keresők aránya az elmúlt éveket tekintve az egyik legmagasabb, 37,9% volt, 2014 és 2020 között 30% alatt maradt ez az arány, 2021-ben pedig 34,2%-ot mutatott.

1.2. A közfoglalkoztatás főbb trendjei

A közfoglalkoztatásban dolgozók átlagos száma a 2022. évben a Belügyminisztérium adatai szerint 76,2 ezer fő volt, amely 13,4 százalékkal alacsonyabb a 2021. évinél és 28,3 százalékkal elmarad a 2019-re jellemző átlagos létszámtól.

A közfoglalkoztatásban résztvevők havi átlagos száma 2022. év első hónapjaiban az előző évi programok kifutásával párhuzamosan 83 ezeréről 78 ezer főre csökkent, majd a márciustól júniusig terjedő időszakban, az új programok indulásával közel 80 ezer főre emelkedett. A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programok egy része szeptembertől már nem folytatódott, ezért az átlagos létszám ettől a hónaptól 70 ezer fő alá csökkent, és az év végéig 68 – 69 ezer fős szinten maradt.

A programok létszáma igazodott a közfoglalkoztatók csökkenő munkaerő keresletéhez, a korábbi években

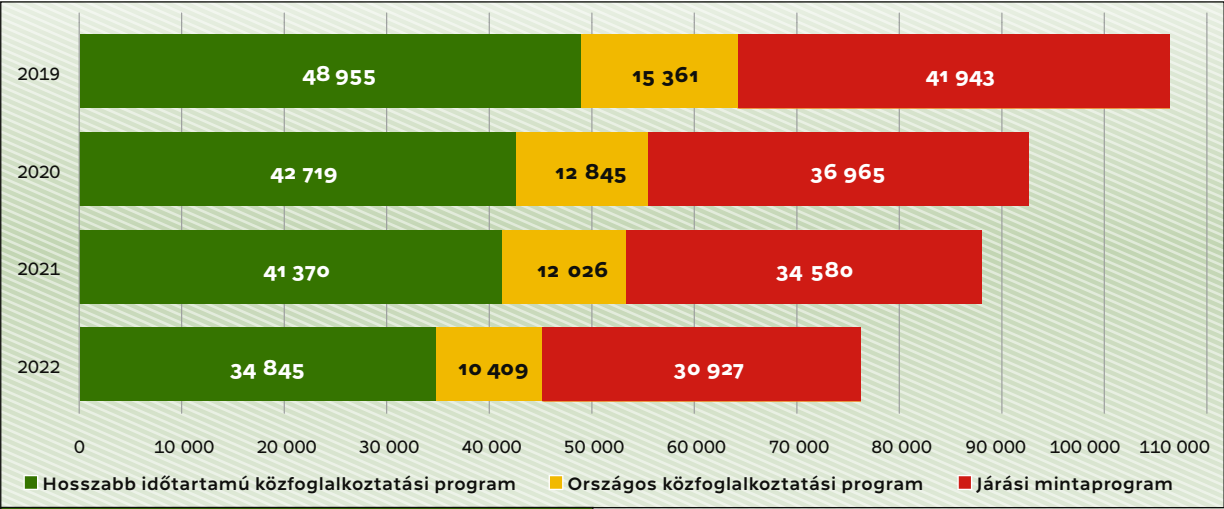
tapasztaltnál magasabb arányú létszám feltöltöttséggel a szerződések megfelelő keretet biztosítottak ebben az évben is a közfoglalkoztatási igényekhez.

A közfoglalkoztatásba belépők száma a 2022. évben 106,5 ezer fő volt, ami 12,9%-kal volt alacsonyabb, mint a megelőző évben. A megelőző évhez mérten nagyobb arányban csökkent a férfiak, a 25-54 év közötti közfoglalkoztatottak és a szakképzettséggel rendelkezők száma, mint a nők, 25 év alatti, vagy 55 év feletti illetve szakképzetleneké. Kedvező tendencia, hogy a közfoglalkoztatási programokba egyre kisebb létszámban lépnek be a jobb munkaerőpiaci helyzetű csoportokba tartozó személyek.

A közfoglalkoztatottak programtípus szerinti megoszlása 2019 és 2022 között kis mértékben átalakult. 2021-ig folyamatosan nőtt a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás részaránya, főként az országos közfoglalkoztatási programok terhére, azonban 2022-ben ez a folyamat megállt. Ebben az évben is a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programokban foglalkoztatták a legtöbb személyt, azonban a programok egy részének augusztus végi lezárása miatt az éves átlagos létszámuk 41,4 ezeréről 34,8 ezer főre csökkent, ami jelentős, 15,8%-os mérséklődést jelent 2021-hez képest. A programokban foglalkoz-

3. ábra: A közfoglalkoztatásban résztvevők havi átlagos létszáma 2019. január - 2022. december között havonta. Forrás: BM-NISZ adattár

4. ábra: Közfoglalkoztatottak átlagos létszáma, programtípusonként, 2019 - 2022. Forrás: BM-NISZ adattár

tatottak átlagos létszáma 2022 június és október között 37,9 ezerről 27,5 ezer főre csökkent, ami a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programokban foglalkoztatottak közfoglalkoztatáson belüli arányának 47%-ról 45,7%-ra mérséklődését is eredményezte. A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programok 2022-es létszáma 28,8%-kal marad el a 2019-es létszámoktól.

A járási startmunka mintaprogramokban foglalkoztatottak részaránya 2021 és 2022 között csökkenő esetszámok mellett is 39,3%-ról 40,6%-ra emelkedett. Az országos közfoglalkoztatási programokban 2022-ben átlagosan foglalkoztatott 10,5 ezer fő ugyanúgy 13,7%-os részaránynak felelt meg, mint a megelőző évben az akkor foglalkoztatott 12 ezer fő.

A 2022. évi járási startmunka mintaprogramok átlagos létszáma országosan 10,6 százalékkal csökkent a 2021. évi, illetve 26,3 százalékkal a 2019. évi adatokhoz képest. A vármegyek többségében átlag körüli, 7-12 százalékos visszaesés mutatkozott, ennél nagyobb, 15-20 százalékos csökkenés Heves, Nógrád, Pest, Veszprém és Zala vármegyében volt. Vas vármegyében pedig alig csökkent az egyébként is alacsonynak tekinthető létszám ezekben a programokban.

2022-ben a járási startmunka mintaprogramokban foglalkoztatottak 36,5 százaléka dolgozott mezőgazdasági prog-

ramban. Ezekben a programokban a települések főként önfenntartásukra termelnek, az ott élők ellátását szolgáló konyhák és egyéb intézményi igények kielégítését látják el. Magas, 21,8 százalékos volt a helyi sajátosságokra épülő programok keretében dolgozók aránya, szociális jellegű programokban pedig a mintaprogramokban dolgozó közfoglalkoztatottak 40 százaléka vett részt. A korábbi években is hasonló volt a járási startmunka mintaprogramok egyes pilléreiben foglalkoztatottak megoszlása (1. táblázat).

A vizsgált időszakban a járási startmunka mintaprogramokban foglalkoztatottak számának 26,3%-os fogyásától kisebb mértékben (11,5%) csökkent az elindított programok száma és az érintett, hátrányos helyzetű települések száma (7,9%).

A járási startmunka mintaprogramok elemei között a helyi sajátosságokra épülő programok számában jelentős, 14 százalékos csökkenés jelentkezett. A mezőgazdasági programok számossága 13,1 százalékkal, a szociális jellegű programoké pedig 6,2 százalékkal csökkent. A járási startmunka mintaprogramok térvesztése mögött a közfoglalkoztatottak számának általános csökkenése mellett e programokat menedzselni, irányítani tudó szakember állomány hiánya áll.

A közfoglalkoztatás területi szempontból 2022-ben is a rosszabb gazdasági – foglalkoztatási helyzetű területekre koncentrált. A közfoglalkoztatottak 44 százaléka

	2019	2020	2021	2022
Résztvevők átlagos létszáma	41 943	36 965	34 580	30 927
Az évben elindított programok száma	2 425	2 381	2 304	2 145
Ebből:				
Mezőgazdasági program	939	896	870	816
Helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás	637	606	621	548
Szociális jellegű program	812	796	792	762
Egyéb mintaprogram	37	83	21	19
A programokban érintett települések száma	1 288	1 246	1 235	1 186
1. táblázat: A járási startmunka mintaprogramok főbb adatai, 2019-2022. Forrás: BM- NISZ adattár				

Szabolcs-Szatmár-Bereg és Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyékben élt. Ennek a két vármegyének növekedett a részaránya évről-évre a teljes közfoglalkoztatott létszámon belül, itt kevésbé csökkentek a közfoglalkoztatottak létszámai az utóbbi években, mint országosan. Hajdú-Bihar vármegyében él a közfoglalkoztatottak további közel 9,5 százaléka. Ez az arány itt és a többi vármegyében alig változott az elmúlt években.

A közfoglalkoztatottak átlagos létszámait a munkavállalási korú lakosság létszámához viszonyító közfoglalkoztatási mutató alapján a közfoglalkoztatás relatív súlya a Cigándi, Edelényi, Encsi, Fehérgyarmati, Gönci, Sellyei és Szikszói járásokban a legmagasabb. Ezekben a járásokban a közfoglalkoztatottak átlagos létszáma közelíti az álláskeresők számát, és eléri az ott élő összes munkavállalási korú lakos 9-10 százalékát. Ezekben a járásokban találjuk azokat a jellemzően 200 fő alatti kistépüléseket, ahol a közfoglalkoztatottak aránya a falu munkavállalási korú népességének harmadát, felét teszi ki. Ilyen település volt 2022-ben Debréte, Kány, Tornabarakony, Rakacaszend, Pusztaradvány, Hirics, Besence, Csenyéte, Dráwapiski, Fáj.

A közfoglalkoztató szervezetek többsége helyi önkormányzat, illetve ezek hivatalai, társulásai voltak, a megkötött támogatási szerződések 76 százaléka, a szerződésekben vállalt létszám 77 százaléka önkormányzati foglalkoztatókhoz köthető.

Mellettük a közfoglalkoztatási programok működtetésében régóta részt vesznek a nonprofit, egyházi szervezetek, az

indított programok 17 százaléka és a teljes létszám 12 százaléka nonprofit szervezetekhez kötődik. A legnagyobb, közfoglalkoztatásban jelentős szerepet vállaló nonprofit szervezetek közé tartozik a Magyar Református Szere-tetszolgálat Alapítvány, a Segítő Kezek az Aktív Évekért Alapítvány, a Boldog Ceferino Intézet, a Baptista Szeretet-szolgálat és a Magyar Máltai Szeretetszolgálat.

A közfoglalkoztatásban dolgozók átlagos létszáma gyorsan csökkent a 2016. évet követően, összetételük azonban nem változott ilyen ütemben. 2022-ben a foglalkoztatottak többsége, 62,1 százaléka nő volt. 2016-ban haladta meg először a nők létszáma a férfiakét, azóta kis mértékben, de évről évre emelkedett a nők aránya, vagyis a közfog-lalkoztatottak között a férfiak száma nagyobb mértékben csökkent, mint a nőké.

A résztvevők kor szerinti összetételét tekintve látszik, hogy a legjobb munkavállalási korúak (25-54 évesek) részaránya alig két százalékponttal csökkent 2019 és 2022 között, amikor is 69,1 százalékot tett ki. Az idősebb, 55 év feletti munkavállalók száma ebben az időszakban csökkent, arányuk évek óta alig változva 25 százalék körül mozog.

A 25 év alatti közfoglalkoztatottak száma is alapvetően csökkenő tendenciát mutatott az utóbbi években, azon-ban 2021 kivételt jelentett. Ebben az évben az „Alacsony képzettségűek és közfoglalkoztatottak képzése” című kiemelt projekt keretében megvalósított képzések követ-keztében pár száz fővel emelkedett az átlagos létszámuk. 2022-ben a fiatal, 25 év alatti közfoglalkoztatottak létszáma 4186 főt tett ki, ami a korábbi, 2019-es létszámnak felel meg, és 7 százalékkal maradt el a 2021-es létszámtól.

		2019		2020		2021		2022	
		fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Nem	Férfi	43 930	41,3	37 693	40,7	34 413	39,1	47 322	62,1
	Nő	62 329	58,7	54 837	59,3	53 564	60,9	28 860	37,9
	Együtt	106 259	100,0	92 530	100,0	87 976	100,0	76 182	100,0
Kor	25 év alatt	4 175	3,9	4 156	4,5	4 500	5,1	4 186	5,5
	25-54 év	75 262	70,8	65 501	70,8	61 757	70,2	52 650	69,1
	55 év és felette	26 823	25,2	22 872	24,7	21 718	24,7	19 346	25,4
	Együtt	106 259	100,0	92 530	100,0	87 976	100,0	76 182	100,0
Legmagasabb iskolai végzettség	Alapfokú	63 214	59,5	56 926	61,5	54 250	61,7	47 375	62,2
	Szakiskola+szakmunkás	25 883	24,4	21 939	23,7	20 631	23,5	17 549	23,0
	Szakközépiskola+technikum	8 704	8,2	7 017	7,6	6 640	7,5	5 695	7,5
	Gimnázium	7 103	6,7	5 640	6,1	5 438	6,2	4 675	6,1
	Felsőfokú	1 355	1,3	1 008	1,1	1 017	1,2	887	1,2
	Együtt	106 259	100,0	92 530	100,0	87 976	100,0	76 182	100,0

2. táblázat: Közfoglalkoztatásban résztvevők havi átlagos létszáma, 2019 – 2022. Forrás: BM- NISZ adattár

Egyértelmű tendencia volt az elmúlt években, hogy a közfoglalkoztatottak összességén belül emelkedett az alacsony, legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya. Átlagos létszámuk csökkenése mellett arányuk 2019 és 2022 között emelkedett, miközben az ennél magasabb iskolai végzettséggel rendelkező személyek száma és aránya is csökkent. Mivel a közfoglalkoztatásban évek óta jellemző a bennragadás jelensége (az új programokba igen nagy részben az előző években foglalkoztatottak kapcsolódnak be), egyre inkább azok maradnak ezen támogatott foglalkoztatási jogviszonyban, akik foglalkoztathatósága a legrosszabb és kimozdításuk a foglalkoztatási szolgálat részéről egyre nehezebb feladat (2. táblázat).

A közfoglalkoztatás elsődleges célcsoportjai közé tartoznak mind a hátrányos helyzetű településen élő személyek, mind pedig az alacsony iskolai végzettséggel rendelkező, szakképzettség nélküli állás keresők. 2022-ben a közfoglalkoztatottak 62,2 százalékának legmagasabb iskolai végzettsége általános iskolai, vagy az alatti volt. A területi célzást jól mutatja, hogy a közfoglalkoztatottak 86,7 százaléka rossz gazdasági, foglalkoztatási helyzete miatt kedvezményezett településen élt 2022-ben.

A teljes közfoglalkoztatotti létszámon belüli arányok esetén látszik, hogy 2022-ben a közfoglalkoztatottak 93,6 százaléka vagy gazdasági - foglalkoztatási szempontból kedvezőtlen helyzetű településen élt, vagy alacsony iskolai végzettséggel rendelkezett. A közfoglalkoztatottak 55,3 százaléka esetén mindkét, az elhelyezkedést erősen megnehezítő feltétel fennállt (3. táblázat).

A résztvevőket a közfoglalkoztatási programok nagy részében képességeikhez, készségeikhez igazodva alacsony képzettséget igénylő, szakképzettség nélkül betölthető munkakörökben alkalmazzák a közfoglalkoztatók. Amennyiben a három nagy programtípusban hasonlítjuk össze a betöltött munkaköröket, a toplista élén mindhárom esetben az egyéb, egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozások állnak.

Az egyszerű mezőgazdasági foglalkozás mellett a nagyobb szakértelmet jelentő munkakörök közül az általános irodai adminisztrátor megtalálható mindhárom programtípus leggyakoribb foglalkozásai között. Hasonló, adminisztratív munkaköröket töltenek be nagyobb számban a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programok ügyintézői, az országos közfoglalkoztatási programok iratkezelői, irattárosai is. A munka és termelés szervezők átlagos létszáma elérte a 900 főt a járási startmunka, és közelítette az 500 főt a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programok esetén.

2022	Kedvezményezett településen élő		Nem kedvezményezett településen élő		ÖSSZESEN	
Legmagasabb iskolai végzettség	fő	%	fő	%	fő	%
Általános iskolai végzettség nélküli	7 739	10,2	819	1,1	8 558	11,2
Általános iskola	34 387	45,1	4 431	5,8	38 818	51,0
Szaktanulmánytervező, szakiskola	15 047	19,8	2 503	3,3	17 549	23,0
Szakközépiskola, gimnázium	8 387	11,0	1 983	2,6	10 371	13,6
Felsőfokú	492	0,6	395	0,5	887	1,2
ÖSSZESEN	66 052	86,7	10 130	13,3	76 182	100,0

3. táblázat: A közfoglalkoztatottak átlagos létszáma legmagasabb iskolai végzettségük és lakóhelyük helyzete szerint 2022. évben. Forrás: BM-NISZ, adattár

A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programok esetén nagyobb, 1000 fő feletti létszámban különböző takarító, szemetgyűjtő munkakörökben alkalmaztak közfoglalkoztatottakat, emellett konyhai kisegítőket és gép-motor karbantartókat foglalkoztattak. Az országos közfoglalkoztatási programokban jelentősebb számban dolgoztak az egyszerű építőipari és erdészeti, vadászati foglalkozásúak. Ebben a programtípusban jelentős a személygondozási foglalkozásúak, egyéb ügyintézők, valamint a kubikusok száma is. A járási startmunka mintaprogramokban ezek mellett legnagyobb számban az egyszerű építőipari foglalkozások és a munka- és termelés-szervezők mellett szabó, varró szakmunkások tűnnek fel (4. táblázat).

A Belügyminisztérium a közfoglalkoztatásból kilépő személyek esetén, minden egyes kilépésüket követően vizsgálja munkaerőpiaci státuszukat a támogatást követő 180. napra vonatkozóan. Ez a mutató azok arányát prezentálja, akik a támogatást követő 180. napon munkában álltak a kilépők közül, valamint azt, hogy mekkora részarányuk rendelkezett nyílt munkaerőpiaci jogviszonnyal. A vizsgálat alapja az adóhatóság által kezelt biztosított foglalkoztatottak bejelentési adatbázisa, valamint a nyilvántartott állás keresők adminisztratív adatbázisa.

A közfoglalkoztatásból 2020-ban kilépők között jelentősen csökkent a 180. napon nyílt munkaerőpiacon foglalkoztatottak aránya. 2018-ban a 322 ezer kilépési eset 18,2

százalékában voltak megtalálhatók a vizsgált személyek nyílt munkaerőpiaci, bejelentett munkaviszonyban⁷, ez az érték 2020-ra 12,9 százalékra csökkent. A 2020-ban és ezt követően kilépők esetében látszik, hogy ezekben az években a közfoglalkoztatást befejezők lényegesen kisebb része tudott elhelyezkedni. Beszűkültek, megneheztedtek a kilépési utak a pandémia okozta munkaerőpiaci bizonytalanságok miatt. A 2021-ben kilépők között az elhelyezkedési arány 13,8 százalékra emelkedett. 2022-ben az I. féléves adatok állnak rendelkezésünkre, s ez az arány nem hasonlítható teljes mértékben a megelőző teljes évekhez, mivel az első félévi arányok a kilépések egyenlőtlen eloszlása miatt minden esetben alacsonyabb értékeket mutatnak (5. táblázat).

Jelentős különbség van a nyílt munkaerőpiaci elhelyezkedési arányban a kilépők között életkor és legmagasabb iskolai végzettség szerint. 2021-ben a kilépő 26 év alattiak 19,3 százaléka volt nyílt munkaerőpiaci állásban a közfoglalkoztatást követő 180. napon, a 26 és 50 év közöttiek esetén 16,1 százalékos, az ennél idősebbek esetén pedig 8,8 százalékos volt az elhelyezkedési arány. Még markánsabb különbségek mutatkoznak a kilépők iskolai végzettsége szerint. A legfeljebb alapfokú végzettséggel rendelkezők esetében 10,5 százaléka, a középfokú végzettségűek esetében pedig 18,9 százalék dolgozott a vizsgált időpontban. Az alacsony számú felsőfokú végzettségű személy esetén az elhelyezkedési arány meghaladta a 30 százalékot. 2022-ben az I. féléves eredmények mutatják, hogy kisebb

7 A NAV biztosítottak bejelentésének adatbázisában

A jogszabályi környezet változásai

Hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása		Országos közfoglalkoztatási program támogatása		Járási startmunka mintaprogram támogatása	
Munkakör	Létszám	Munkakör	Létszám	Munkakör	Létszám
Egyéb, egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	21655	Egyéb, egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	1 670	Egyéb, egyszerű szolgáltatási és szállítási foglalkozású	16 596
Egyéb takarító és kisegítő	3207	Kubikos	1 275	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	6 141
Intézményi takarító és kisé- gítő	1938	Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	855	Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	2 183
Szemétygyűjtő, utcaseprő	1305	Egyszerű ipari foglalkozású	825	Munka- és termelésszervező	900
Általános irodai adminisztrátor	769	Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású	822	Egyszerű ipari foglalkozású	668
Konyhai kisegítő	546	Intézményi takarító és kisegítő	678	Általános irodai adminisztrátor	506
Munka- és termelésszervező	454	Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	561	Kubikos	379
Egyszerű mezőgazdasági foglalkozású	382	Egyéb személygondozási foglalkozású	526	Egyéb műszaki foglalkozású	228
Egyéb, irodai, ügyviteli foglalkozású	379	Általános irodai adminisztrátor	442	Szemétygyűjtő, utcaseprő	215
Egyszerű ipari foglalkozású	375	Erdészeti foglalkozású	318	Egyéb, ipari és építőipari foglalkozású	195
Egyéb ügyintéző	351	Iratkezelő, irattáros	187	Egyéb, szolgáltatási foglalkozású	181
Mezőgazdasági, ipari gép (motor) karbantartója, javítója	329	Dísznövény-, virág- és faisko- lai kertész, csemetenevelő	164	Mezőgazdasági, ipari gép (motor) karbantartója, javítója	178
Egyéb egyszerű építőipari foglalkozású	276	Munka- és termelésszervező	163	Egyéb növénytermesztési foglalkozású	153
Egyszerű erdészeti, vadászati és halászati foglalkozású	211	Épületgondnok	160	Szabó, varró	150
Szociális segítő	204	Egyéb, ipari és építőipari foglalkozású	147	Szántóföldinövény-termesztő	146
Dísznövény-, virág- és faisko- lai kertész, csemetenevelő	203	Egyéb takarító és kisegítő	138	Egyéb takarító és kisegítő	136

4. táblázat: A közfoglalkoztatás egyes típusaiban betöltött munkakörök TOP listája a 2022. évi átlagos létszám alapján.
 Forrás: BM- NISZ adattár (a zölddel kiemelt cellák a 9-es FEOR főcsoportba tartozó, szakképzettséget nem igénylő foglalkozások)

mértékben csökkentek az elhelyezkedési arányok, főként azoknál a csoportoknál, amelyek a korábbi időszakban is alacsonyabb arányban tudtak munkába állni. Az általános iskolai vagy annál alacsonyabb végzettségűek nyílt munkaerőpiaci elhelyezkedési aránya 8,9 százalékra, az 50 év felettieké 7,6 százalékra esett vissza.

5. táblázat: A közfoglalkoztatottak nyomon követési adatai a kilépéstől számított 180. napon. Forrás: BM-NISZ, adattár

Támogatás vége	A közfoglalkoztatási programokból kilépők létszáma foglalkoztatási jogviszonyuk szerint a kilépéstől számított 180. napon (fő)					A kilépők közül elhelyezkedettek aránya (%)	
	Nyílt munkaerő piacon	Közfoglal- koztatás	Álláskereső	Nem ismert	ÖSSZESEN	Nyílt munkaerő piacon	Közfoglal- koztatás
2018	58 630	167 273	58 052	38 408	322 363	18,2	51,9
2019	31 362	95 273	33 912	23 895	184 442	17,0	51,7
2020	20 543	90 295	30 438	18 504	159 780	12,9	56,5
2021	19 888	80 883	24 574	18 815	144 160	13,8	56,1
2022. 1. félév	11 920	64 709	15 448	11 764	103 841	11,5	62,3

II.1. A veszélyhelyzet miatt hozott intézkedések

A veszélyhelyzet kihirdetéséről és a veszélyhelyzeti intézkedések hatálybalépéséről szóló 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelettel kihirdetett veszélyhelyzet megszüntetéséről szóló 181/2022. (V. 24.) Korm. rendelet 3. §-a alapján 2022. június 1-jén hatályát veszttette a 27/2021. (I. 29.) Korm. rendelet.

A veszélyhelyzet a későbbiekben is fenntartásra került a 2022. május 25-én hatályba lépő, az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 180/2022. (V. 24.) Korm. rendelettel, amely azonban 2022. november 1-jétől hatályon kívül helyezésre került. Ezt követően az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktusra, illetve humanitárius katasztrófára tekintettel, valamint ezek magyarországi következményeinek az elhárítása és kezelése érdekében veszélyhelyzet kihirdetéséről és egyes veszélyhelyzeti szabályokról szóló 424/2022. (X. 28.) Korm. rendelet hirdetett veszélyhelyzetet.⁸

A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készütségről szóló 2020. évi LVIII. törvény (a továbbiakban: a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról szóló törvény) 56. § (3)-(5) bekezdései szerint a veszélyhelyzet tartama alatt egyoldalúan vagy a felek megállapodása alapján elrendelt munkaidőkeretben történő foglalkoztatást a munkaidőke-ret végéig a veszélyhelyzet megszűnése nem érinti.

A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról szóló törvény 41. §-a szerint a veszélyhelyzet fennállásának időszakában a veszélyhelyzetből kifolyólag fizetés nélküli szabadságon lévő munkavállalóra tekintettel fizetendő egészségügyi szolgáltatási járulékot a munkáltató a veszélyhelyzet megszűnését követő hatvanadik napig fizeti meg.

A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról szóló törvény 161. §-a szerint 2022. december 31-éig a helyi termelői piacon a piac fekvése szerinti me-

gyében vagy a piac 40 km-es körzetében vagy Budapesten fekvő helyi termelői piacon az ország területén bárhol működő szociális szövetkezet is értékesítheti termékeit.

A veszélyhelyzettel összefüggésben a közfoglalkoztatási szabályok eltérő alkalmazásáról szóló 1846/2020. (XI. 25.) Korm. határozat szerint az egyes munkaerőpiaci intézkedésekről szóló 1139/2017. (III. 20.) Korm. határozat 1. pont c) és d) alpontját⁹ nem kell alkalmazni.

A veszélyhelyzettel összefüggő átmeneti szabályokról szóló 2021. évi XCIX. törvény 115. §-a alapján és a közfog-lalkoztatási jogviszony veszélyhelyzet alatti időtartamáról szóló 247/2022. (VII. 11.) Korm. rendelet 1. §-a alapján a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény (a továbbiakban: 2011. évi CVI. törvény) 2. § (2) bekezdésében¹⁰ foglaltaktól eltérően a veszélyhelyzet ideje alatt fennálló közfoglalkoztatási jogviszony, továbbá a törvény szerint legkésőbb 2022. június 30-ig létesített közfoglalkoztatási jogviszony, a korm. rendelet szerint a veszélyhelyzet ideje alatt létesített közfoglalkoztatási jogviszony a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 192. § (2) bekezdése¹¹ szerint számított időtartama meghaladhatja a tíz évet.

9 A Kormány (...) felhívja a nemzetgazdasági minisztert és a belügyminisztert, hogy vizsgálja meg és teremtsen meg feltételeit annak, hogy c) azon személyek, akik várhatóan képesek önállóan elhelyezkedni, ne kerülhessenek bevonásra a közfoglalkoztatási programba, csak abban az esetben, ha ca) a járási (fővárosi kerületi) hivatal közvetítési kísérlete három alkalom-al - a munkáltató oldalán felmerülő okból - sikertelen volt vagy cb) 3 hónapig nem tudott a járási (fővárosi kerületi) hivatal az álláskereső számára megfelelő állást felajánlani, d) a szakképzettséggel rendelkezők csak abban az esetben kerüljenek bevonásra a közfoglalkoztatási programokba, ha da) a járási (fővárosi kerületi) hivatal közvetítési kísérlete három alkalom-al sikertelen volt a munkáltató oldalán felmerülő okból vagy db) 3 hónapig nem tudott a járási (fővárosi kerületi) hivatal az álláskereső számára megfelelő állást felajánlani (...).

10 Közfoglalkoztatási jogviszony csak határozott időre létesíthető. A határozott idő nem lehet hosszabb, mint a közfoglalkoztatás támogatásáról szóló jogszabály alapján nyújtott támogatásról szóló hatósági szerződésben előírt időtartam. A hatósági szerződés meghosszabbítása vagy a koráb-bi támogatási időszak lejártát követő hat hónapon belül újabb hatósági szerződés megkötése esetén a közfoglalkoztatási jogviszony Mt. 192. § (2) bekezdése szerint számított időtartama az öt évet meghaladhatja, azonban nem haladhatja meg a tíz évet.

11 A határozott idejű munkaviszony tartama az öt évet nem haladhatja meg, ideértve a meghosszabbított és az előző határozott időre kötött munka-szerződés megszűnésétől számított hat hónapon belül létesített újabb határozott tartamú munkaviszony tartamát is.

8 2022. november 1. napjától.

Az egyes intézmények veszélyhelyzeti működéséről szóló 353/2022. (IX. 19.) Korm. rendelet 4. § a) pontja értelmében 2022. október 1. napjától nem alkalmazhatóak a munka- védelemről szóló 1993. évi XCIII. törvény 87. § 5. pontja szerinti munkahelyekre a munkahelyek munkavédelmi követelményeinek minimális szintjéről szóló 3/2002. (I. 8.) SzCsM-EüM együttes rendelet 7. § (2), (4), (8), (11), (12) bekezdése, valamint a 2. melléklet 1. pontjában foglalt táblázat 2. oszlopa szerinti munkavédelmi szabályok. A közfoglalkoztatókra is vonatozik a védőital biztosítása alóli mentesség a veszélyhelyzet idejére.

A kormányzati igazgatási szünet elrendeléséről és a kor-mányzati igazgatási szünetre alkalmazandó veszélyhelyzeti szabályokról szóló 369/2022. (IX. 29.) Korm. rendelet kor-mányzati igazgatási szünetet rendelt el 2022. december 22. napjától 2023. január 6. napjáig a kormányzati igazgatási szerveknél, amely a kormányhivatali közfoglalkoztatásban résztvevő szervezeti egységeknél alkalmazott közfoglal-koztatottakra is vonatkozott.

Közfoglalkoztatási bér	minimálbér 50%-a	116 000 Ft
Közfoglalkoztatási garantált bér	garantált bérminimum 50%-a	148 200 Ft
Munkavezetőt megillető közfoglalkoztatási bér	közfoglalkoztatási bér 110%-a	127 600 Ft
Munkavezetőt megillető közfoglalkoztatási garantált bér	közfoglalkoztatási garantált bér 110%-a	163 020 Ft

6. táblázat: A közfoglalkoztatottak bérezése 2023. január 1. napjától

II.2. Egyéb jogszabályi változások

A foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény módosításával 2023. január 1. napjától a Gazdaság-újraindítási Fog-lalkoztatási Alap elnevezés Nemzeti Foglalkoztatási Alapra módosult.

2022. január 1-jétől a közfoglalkoztatási bér és a közfog-lalkoztatási garantált bér megállapításáról szóló 170/2011. (VIII. 24.) Korm. rendelet a közfoglalkoztatási bér és a közfoglalkoztatási garantált bér mértékét a mindenkori minimálbér (2023. január 1-jétől 232 000 Ft), illetve ga-rantált bérminimum (2023. január 1-jétől 296 400 Ft) összegéhez igazítja.

Ez alapján a közfoglalkoztatási bérek bruttó összegei 2023. január 1. napjától az alábbiak szerint alakultak (6. táblázat):

A 2022. évi közfoglalkoztatási programok

III.1. Járási startmunka mintaprogramok

A közfoglalkoztatás fókuszában a 2022. évben is a járási startmunka mintaprogramok értékteremtő programjai álltak, amelyek az ország 1186 településén valósultak meg. A Belügyminisztérium a programok keretében összesen 32,9 ezer fő foglalkoztatásához nyújtott támogatást, 55,5 milliárd Ft tárgyévi forrás bevonásával. A programok jelentős részében mezőgazdasági tevékenység keretében növénytermesztés, állattartás és az ezekhez kapcsolódó feldolgozó tevékenység, valamint a szociális programon belül belterületi utak karbantartása és az utakat, belvízelvezető árkokat övező növényzet kezelése valósult meg. Ezáltal biztosítottá váltak a friss mezőgazdasági termékek a helyi közétkeztetés és a település rászoruló lakossága részére, továbbá megvalósult a településen élők biztonságosabb közlekedése, a település élhetőségének elősegítése.

A járási startmunka minta- és ráépülő programok (a továbbiakban: járási startmunka programok) tervezése során a 2022. évben is alapvetés volt, hogy elsődlegesen a meglévő kapacitások fenntartását és működtetését kell biztosítani a közfoglalkoztatóknak azzal a feltétellel, hogy a közfoglalkoztatásban résztvevők nyílt munkaerőpiacon történő elhelyezkedését továbbra is elősegítik. A korábbi évekhez hasonlóan Győr-Moson-Sopron, Komárom-Esztergom és Vas vármegye munkaerőpiaci helyzete nem indokolta mintaprogram indítását, e vármegyékben a hosszabb időtartamú közfoglalkoztatási programok voltak tervezhetőek a települések számára.

Tekintettel a közfoglalkoztatásba bevonható személyi kör egyre korlátozottabb létszámára, a járási startmunka programok létszámának tervezésekor a közfoglalkoztatóknak minden esetben figyelembe kellett venniük az előző évi járási startmunka programok 2021. március 1. és 2021. szeptember 30. közötti átlaglétszámát, illetve a tervezett tevékenységek optimális létszámgigényét.

A járási startmunka programok tervezése 3 programelem tekintetében volt megvalósítható, eszerint 2022. március 1-jétől mezőgazdasági, helyi sajátosságokra épülő, illetve szociális jellegű programok indultak.

A mezőgazdasági programelem esetében – az elmúlt évekhez hasonlóan – egy hektárra vetített költséghatárok

kerültek meghatározásra a gyakorlati tapasztalatok alapján, majd mezőgazdász szakember bevonásával pontosításra és kiegészítésre. A termelési és tartási költségeken túl beruházási és dologi költségekre további legfeljebb bruttó 5 millió Ft volt tervezhető.

Az állatállomány szükségleteinek teljesítése érdekében 2022-ben is együttműködés valósult meg a Büntetés-végrehajtás Országos Parancsnoksága (BVOP) agrártevékenységet ellátó gazdasági társaságával, a közfoglalkoztatók körében a megrendelés lehetősége biztosított volt a BVOP által meghatározott feltételek alapján.

A helyi sajátosságokra épülő, illetve a szociális jellegű programelem tekintetében fajlagos költség került meghatározásra, amelyet nem haladhattak meg a tervezésnél a közfoglalkoztatók. A költség korlát helyi sajátosságokra irányuló program esetében 130 000 Ft/fő/hó; a szociális jellegű programelem esetében 120 000 Ft/fő/hó volt.

III.2. Országos közfoglalkoztatási programok

2022-ben az országos közfoglalkoztatási programok 12 hónap időtartamban, 2022. március 1-je és 2023. február 28-a között valósultak meg. A 100%-ban nyújtott bérköltség támogatás mellett a közvetlen- és anyagköltségekhez nyújtható támogatás maximális mértéke 12%-ban került meghatározásra (a vízügyi ágazat esetében a magas foglalkoztatotti létszámra és a belvízvédekezés szempontjából különösen fontos tevékenységekre tekintettel 20%-ban). Az országos közfoglalkoztatóknak a 2022. évi programjaik igényelt létszámai esetében a 2021. március 1. és 2021. szeptember 30. között ténylegesen megvalósult átlagos közfoglalkoztatotti létszámot kellett alapul venniük elkerülendő a létszámfeltöltési problémákat.

A) Vízügyi igazgatóságok

A vízügyi igazgatóságok közfoglalkoztatási programjainak célja, hogy működtessék a kizárólagosan állami tulajdonban lévő vízi létesítményeket, gondoskodjanak a közcélú, állami és önkormányzati, továbbá saját célú vízi létesítmények fejlesztéséről, fenntartásáról, üzemeltetéséről. Közreműködnek a települési ivóvízminőség javításában, valamint a települési szennyvíztisztítási, illetőleg vízkár-elhárítási feladatokban. Az időjárás vál-

tozásából eredő rendszeresen ismétlődő munkáik a karbantartás, cserjeirtás, iszapolás, rézsű burkolatok tisztítása, karbantartása.

A Belügyminisztérium 2022-ben 8,05 milliárd Ft támogatást nyújtott a vízügyi igazgatóságok közfoglalkoztatási programjaihoz. A közfoglalkoztatottak többek között a belvízcsatornák és a hullámtér levezető képességének javítását, a mederben és a felrakódásokon keletkezett vízfolyási akadályok eltávolítását végezték el. Munkájuk évről évre komoly segítséget jelent, nagymértékben hozzájárul a belvizek elvezetésének javításához, csökkenti a vízkárokat és növeli a termésbiztonságot. Emellett az árvízvédelmi célokat szolgáló erdőrészletekben cserjeápolást, pótlást végeztek, valamint a biztonságos védekezés érdekében töltéscsatornák állagát javították, szivárgókat, átereszeket tisztítottak. A programokban átlagosan 4941 fő vett részt.

B) Állami erdőgazdaságok

Az erdészeti közfoglalkoztatási program alapvető célja az erdőgazdálkodásban az alacsony technológiát igénylő műveletek elvégzése, úgy, mint az erdőterületek rehabilitációja, erdészeti sétatutak, tanösvények, turista utak kijelölése, karbantartása, tűz megelőzést szolgáló feladatok ellátása, erdőterületek kommunális szennykezeléstől való megtisztítása.

A programban résztvevők feladatai közé sorolható továbbá a talaj előkészítése, ültetés, sorkapálás, parlagfű és egyéb allergén gyomnövények irtása, sarj leverése, törzs ápolása, vadszőlő eltávolítása. Az erdei pihenőhelyeken, arborétumokban, tanösvényeken, kilátók környezetében és egyéb kiránduló helyeken kommunális hulladékot gyűjtenek és szállítanak el, valamint az államhatár közelében a határjelek és környezetét tartják karban, a tűz megelőzés érdekében pedig tűzpáztát készítenek.

A közfoglalkoztatottak a munkaterületeken a kerületvezető erdészek irányítása mellett végzik mindennapi feladataikat, ezzel hozzájárulnak az erdők állapotának és szolgáltatásainak javításához, a lakosság pihenéséhez, rekreációjához. Mind az erdő közjóléti funkcióját igénybe vevő lakosság, mind pedig a munkát végzők olyan előnyökhöz juthatnak, amelyekre a program nélkül nem lenne lehetőségük. A 2022. évben átlagosan 893 közfoglalkoztatott tevékenyke-

dett ezekben a munkálatokban az 1,3 milliárd Ft támogatási összegnek köszönhetően.

C) Vízgazdálkodási társulatok

A vízgazdálkodási társulatok a közfoglalkoztatás keretében is olyan, a köz érdekeit szolgáló feladatokat látnak el, amelyek javítják az ország környezeti értékeit, infrastrukturális hálózatát, s igen hatékonyan bizonyulnak a belvíz és árvíz elleni védekezésben is. Részt vesznek a belvízmentesítésben és vízpótlásban, mezőgazdasági vízszolgáltatásban, csatorna-felújításban, tereprendekezésben, cserje- és növényirtásban, iszapcsapolásban. A programokban 2022-ben átlagosan 433 fő közfoglalkoztatása valósult meg 646 millió Ft közfoglalkoztatási támogatásból.

D) Nemzeti park igazgatóságok

A közfoglalkoztatás keretében a nemzeti park igazgatóságok által elvégzett tevékenység célja, hogy ellássák a védett és fokozottan védett tájak és természeti értékek, a Natura 2000 területek, valamint a nemzetközi természetvédelmi egyezmény hatálya alá tartozó vidékek és értékek természetvédelmi kezelésével kapcsolatos munkálatokat. A tájidegen fajok irtását, allergén növények eltávolítását, madáretetők, nagyvadetetők felújítását, játszóterek, tanösvények és túraútvonalak tisztán- és karbantartását, legelő és állattartást kisegítő feladatokat valamint a nemzeti parkok kezelésében lévő épületek állagmegőrzését végezték el átlagosan 63 fő álláskereső bevonásával, 98,38 millió Ft összegű támogatás felhasználásával.

E) Rendészeti szervek, katasztrófavédelmi szervek és a Magyar Honvédség

A rendészeti szervek, katasztrófavédelmi szervek, valamint a Magyar Honvédség közfeladatokat látnak el. Működési területükön a tulajdonukban, vagyonkezelésükben, valamint használatukban lévő ingatlanok karbantartása, állagmegóvása, takarítása, raktári munkák ellátása, gépjárművek tisztán tartása, kézbesítési munkákban való segítségnyújtás a közfoglalkoztatottak feladata. A 2022. évben végzett feladataik színvonalas ellátásához 1,52 milliárd Ft támogatást kaptak, ami átlagosan 975 fő közfoglalkoztatását tette lehetővé. A fegyveres szervek évről évre kialakult gyakorlata, hogy az állományukból távozó saját munkavállalóik megüresedő álláshelyére az ott dolgozó közfoglalkoztatottakat nevezik ki, ezzel is megbecsülve az ott elvégzett munkájukat.

F) MÁV Magyar Államvasutak Zrt.

A vasúti pályahálózatot működtető MÁV Zrt. a 2022. évi közfoglalkoztatási programjában – a korábbiakhoz hasonlóan – a vasúti pálya és környezete tisztántartásával, a kapcsolódó területek növényzetének karbantartásával, a vasúti üzemi létesítmények állagmegóvásával kapcsolatos tevékenységeket valósított meg. A közfoglalkoztatottak elsősorban a vasútállomások peronjait, pénztár- és várócsarnokait, azok környezetét tisztították és tartották rendben, valamint az elgazosodott, rendezetlen zöldterületeket kaszálták. Összeszedték a vasútvonalak melletti területeken elszórt vagy illegálisan lerakott szemetet és a parlagfű irtásban is hathatós segítséget nyújtottak. A program résztvevői által végzett munka egyfelől hozzájárul a települések megítélésének javításához, másfelől az utazóközönség elégedettségére is hatással van, mivel a vasútállomások tisztábbá, rendezettebbé válnak. Programjukat a Belügyminisztérium 489,46 millió Ft összeggel támogatta, ami 330 fő közfoglalkoztatását tette lehetővé.

G) Egyéb költségvetési szervek és karitatív szervezetek

- Kulturális közfoglalkoztatás: a programban résztvevő szervek hozzájárulnak a kulturális javak megőrzéséhez, archiválásához, digitalizálásához. Támogatja a szolgáltatást, valamint leltári, illetve selejtezési feladatokat végző közalkalmazottak munkáját, közreműködik az intézmények és azok környezetének tisztántartásában, a tárgyi környezet karbantartásában. A program lehetőséget biztosít a magasabb – közép- és felsőfokú – iskolai végzettséggel rendelkező álláskereső szakmájukban történő átmeneti elhelyezkedésére is, valamint enyhíti a települések kulturális szakember hiányát. Megvalósul a kulturális és természeti értékek gyűjtése, rendszerezése. 2022-ben a Belügyminisztérium által nyújtott 396,6 millió Ft összegű támogatással 254 fő foglalkoztatása valósult meg.
- Az egyházi és karitatív szervezetek támogatott programjában többségében szakképzettséggel nem rendelkező közfoglalkoztatottakat alkalmaznak konyhai kisegítői, intézmény takarítói, karbantartói, parkgondozói, szociális segítői munkakörökben, de előfordul szakképzett munkaerő alkalmazása is, főként adminisztratív munkakörben. Jellemzően a templomok környezete, valamint az intézmények tisztántartási feladatait látják el, elhanyagolt temetőkeretek és parókiák karbantartását, zöld területek

rehabilitációját, épületek kisebb felújítási munkálatait végzik. A közfoglalkoztatottak munkájának köszönhetően a tulajdonukban, vagyongazdálkodásukban lévő intézmények és környezetük megtisztul, megújul. Karitatív tevékenység keretein belül szociális intézményekben mosást, konyhai és étkeztetési kisegítő feladatokat, lelki rendezvények szervezési feladatait, adománygyűjtő és elosztó tevékenységet látnak el. A 2022. évben a Belügyminisztérium 2 366 fő foglalkoztatásához közel 3,63 milliárd Ft támogatást biztosított.

H) Idősügyi Infokommunikációs Modellprogram

Az Idősügyi Infokommunikációs Modellprogram hátrányos helyzetű térségekre történő kiterjesztéséről szóló 1056/2017. (II. 7.) Korm. határozatban foglaltak alapján ez a program a Segítő Kezek az Aktív Évekért Közhasznú Nonprofit Kft. közfoglalkoztatásával a 2017. évtől kezdődően országos közfoglalkoztatási programként valósult meg. A Kormány a 1812/2019. (XII. 30.) határozatában döntött a 2020-2022. évi folytatásról, mely a 2022. évben 924,1 milliárd Ft-ból, átlagosan 650 fő közfoglalkoztatásával valósult meg, ami kisebb csökkenést mutatott az előző évekhez képest (2019-ben 850 főt, 2020-ban 736 főt, 2021-ben 750 főt foglalkoztattunk). A program célja, hogy az infokommunikációs eszközök hozzájáruljanak a résztvevő idősök magányának enyhítéséhez, biztonságérzetének növekedéséhez valamint a generációk közötti kommunikáció erősítéséhez. Mindemellett a program elősegíti az idős emberek saját otthonukban történő, formális szociális gondozását, és ezáltal hatással van az egészségügyi ellátórendszer terheltségére, valamint költséghatékony működtetésére, illetve a gondozó családtagok terheinek csökkentésére.

III.3. Országos közfoglalkoztatási mintaprogramok

A) Hajléktalan és egészségkárosodással, fogyatékossgal élő személyek országos mintaprogramja

A 17 vármegyében valamint a fővárosban indított mintaprogramban a 2022. évben összesen 648 fő vett részt, melyhez a Belügyminisztérium 1,16 milliárd Ft támogatást biztosított.

A Hajléktalan személyek integrációját segítő programban 620 fő hajléktalan álláskereső személy, míg az egészség-

károsodással, fogyatékossgal élő, aktív korú álláskereső személyek foglalkoztatását támogató programban 28 fő megváltozott munkaképességű személy foglalkoztatása valósult meg.

A hajléktalan személyek országos közfoglalkoztatási mintaprogramja mentális biztonságot, stabil jövedelmet és megfizethető, elfogadható minőségű lakhatást biztosít a programban résztvevők számára, ezáltal elősegíti a célcsoport társadalmi integrációját és az elsődleges munkaerőpiacra történő kiáramlását. A programban végzett tevékenységek a teljesség igénye nélkül: raklapválogatás, betontermék gyártás, parkgondozás, segédápolói tevékenység, állatgondozás, virág- és növénytermesztés, gyümölcsstermesztés, karbantartói és építőipari munkák, szőnyegszövés, kézműves és textiltermékek gyártása, varrodai, mosodai tevékenység, fa- és papírbrikett előállítás.

Az egészségkárosodással, fogyatékossgal élő, aktív korú álláskereső személyek foglalkoztatását támogató mintaprogramban cél, hogy a résztvevők értéket teremtő tevékenységek – települések tisztántartása, ruha- és ételosztás, zöldterület kezelés, kertészeti munka, épület karbantartás, fémmegmunkálás, nemezelés – végzésével alkalmassá váljanak az elsődleges munkaerőpiaci integrációra.

B) Magyar Közút Nonprofit Zrt. országos mintaprogramja

Az előző évekhez hasonlóan a Magyar Közút Nonprofit Zrt. a 2022. évben is egységes országos közfoglalkoztatási mintaprogramot valósított meg, amelyben a következő fő feladatokat látták el:

- Gyorsforgalmi utak melletti védőkerítés karbantartása, mellyel megakadályozható a vad- és háziállatok átjárása, útpályára kerülése.
- Az országos közúthálózaton és az autópálya szakaszon a forgalombiztonságot javító feladatok ellátása, az útburkolatok és környezetük javítása, tisztán tartása és karbantartása, valamint a vízelvezető rendszerek karbantartása.
- A mezőgazdasági földterületek és a közutak között fekvő területek tisztántartása.

A Magyar Közút Nonprofit Zrt. 2022. évi programjában 280 fő közfoglalkoztatásához 585,36 millió Ft támogatásban részesült. A program keretében a közfoglalkoztató 35 fő részére belső tanúsítványt adó, üzemeltetői kiegészítő

zöld képzést biztosított, továbbá kimagasló eredménynek minősíthető, hogy 5 fő közfoglalkoztatottat átvett saját állományba.

III.4. A hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása

A 2011. évi CVI. törvény alapján kérelem benyújtására jogosult közfoglalkoztatók által támogatás igényelhető a kötelezően ellátandó, illetve önként vállalt, a lakosságot vagy települést érintő feladatok ellátására, vagy közhasznú tevékenység folytatására.

Azokban a megyékben, ahol nem, vagy kevés mintaprogram indul, illetve ahol a járási startmunka mintaprogramokból a települések kikerültek, vagy a kialakított kapacitások fenntartása már nem igényel jelentősebb mértékű költségfordítást, a hagyományos hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás támogatása jelent megoldást a foglalkoztatási feszültségek kezelésére.

A 2022. évben a Start-munkaprogram előirányzat összege 45 000 millió Ft összeggel csökkent 2021. évhez viszonyítva (165 000 millió Ft-ról 120 000 millió Ft-ra), mely jelentős mértékben korlátozta a közfoglalkoztatási programokra biztosított források mértékét. E tény figyelembe vételével kerültek megalkotásra a 2022. évi közfoglalkoztatási programok támogatását érintő szabályok, kerültek leosztásra a decentralizált vármegyei/fővárosi keretösszegek. Azon települések esetében azonban, ahol az ellenőrzés hiányosságát tárt fel, javasoltuk a támogatható létszám vagy a támogatás intenzitása mértékének csökkentését, súlyosabb szabálytalanságok esetén akár a támogatás megvonását.

A közfoglalkoztatási bér, valamint a közfoglalkoztatási garantált bér 2022. január 1-jétől az elsődleges munkaerőpiaci minimálbér 50%-ában került meghatározásra. A minimálbér és a garantált bérminimum január 1-jei emelkedésével a közfoglalkoztatási bér és a közfoglalkoztatási garantált bér 17%-os emelése vált szükségessé.

Mivel a közfoglalkoztatás létszámának folyamatos csökkenése jelentősen lelassult és a minimálbér emeléséhez kapcsolódóan egy igen jelentős közfoglalkoztatási béremelkedés is megvalósult, a hosszabb időtartamú

A közfoglalkoztatási támogatások szabályszerű felhasználásának ellenőrzése

közfoglalkoztatási programokban már nem volt lehetőség a bevont mintegy 38 ezer fő egész éven át tartó közfoglalkoztatását biztosítani. Az érintettek közfoglalkoztatási jogviszonyának egy év időtartamú (2023. február 28-ig tartó) fenntartásához – figyelembe véve az előírányzat tartalmát és a betöltetlen álláshelyeken felszabadítható forrásokat – a 2022. évben a Start-munkaprogram előírányzat túllépésének engedélyezését kellett kérni a Kormánytól annak érdekében, hogy e személyek ne kerüljenek ismétlen munka és jövedelem nélküli állapotba. A Kormány az 1326/2022. (VII. 11.) Korm. határozatban döntött a közfoglalkoztatásra biztosított előírányzat 7000 millió Ft összeggel történő megemeléséről.

A megemelt előírányzat és a rendelkezésre álló szabad források sem voltak elegendőek azonban valamennyi személy további közfoglalkoztatására 2022. szeptember 01-jétől, ezért a programok folytatása mérsékeltbb létszámmal valósulhatott meg.

III.5. Parlagfű-mentesítési program

A parlagfű elleni védekezést a 2012. évben kezdte meg a Belügyminisztérium Közfoglalkoztatási és Vízügyi Helyettes Államtitkársága, a *Magyarország Parlagfű Elleni Rövid és Középtávú Védekezési Akciótervről* szóló 1230/2012. (VII.6.) Korm. határozat feladatainak megfelelően. Hasonlóan az előző évekhez, a védekezés hatékonyságának érdekében az Agrárminisztériummal egyeztetve a 2022. évben ötszöri kaszálást határoztunk meg az év elejétől folyamatban levő közfoglalkoztatási programok esetében.

A kaszálási időpontok 2022. évben az alábbiak voltak:

- 1. kaszálási ütem: június 20-24.
- 2. kaszálási ütem: július 11-15.
- 3. kaszálási ütem: augusztus 1-5.
- 4. kaszálási ütem: augusztus 22-26.
- 5. kaszálási ütem: szeptember 12-16.

A parlagfű-mentesítés a közfoglalkoztatás keretén belül önkormányzati területeken valamint állami tulajdonban lévő területeken (vízügyi, erdészeti, Magyar Közút NKft, MÁV, ORFK) valósult meg a fent meghatározott időszakokban.

Az öt ütemben elvégzett parlagfű-mentesítésben jellemzően ugyanazok a személyek vettek részt, valamint

ugyanazon területek többszöri kaszálása történt meg, ezért az összesítés alapján a közfoglalkoztatottak által parlagfű-mentesített terület nagysága 5 699,6 hektár, a bevont létszám pedig 28 895 fő volt. A közfoglalkoztatási programokat a „Start-munkaprogram” 2022. évi kiadási előírányzatában meghatározott keret terhére indították.

Az év szélsőséges időjárása és az adott területek csapadékellátásának függvényében a parlagfű fejlettségi állapota rendkívül változatos képet mutatott. A közfoglalkoztatók a parlagfű-mentesítés során már gyakorlotta alkalmazkodtak az irtási módszerek kiválasztásában, a gyomnövény hatékony eltávolításában. Az országban számos közigazgatási területen csökkent a fertőzöttség, azonban ez a folyamat csak rendszeres irtással tartható fent, a gondozatlan magánterületekről származó esetleges újrafertőzések miatt. A közfoglalkoztatottak szükség szerint a központilag meghatározott időszakokon túl, a vegetációs periódusban is folyamatosan elvégezték a parlagfű és az egyéb allergén gyomnövények irtását.

IV.1. Közvetlen ellenőrzési feladatok

A 2022. ÉVI ORSZÁGOS VÍZÜGYI PROGRAMOK VIZSGÁLATA

7 vízügyi ellenőrzés került lefolytatásra öt vízügyi igazgatóságnál, 23 munkavégzési területen, 137 személy munkavégzéséhez és foglalkoztatásához kapcsolódó kötelezettségek ellenőrzésére, valamint a létszámfeltöltöttség alakulására és az elmaradás okainak feltárására. A vizsgálatok a munkavégzés helyszíni megtekintése mellett a vonatkozó dokumentációk iratbekérés útján történő ellenőrzésére is kiterjedtek. Megállapítható volt, hogy az állás keresők jelentős része nyílt piaci álláshelyre vagy a korábbi közfoglalkoztatójához került felvételre. A dokumentáció vizsgálat eredménye alapján elmondható, hogy a szakaszmérnökségek a közfoglalkoztatási program működtetését megfelelő szakmai színvonalon végzik. A közfoglalkoztatottak munkavégzése és az azzal kapcsolatos adminisztráció rendezett, átlátható, a jogszabályi előírásoknak megfelel. Ugyanakkor a munkaidő kihasználtság a nyári időszakban a szélsőséges meleg időjárás miatt nem lehetett maradéktalanul teljes. Az illetékességi területeknél ahol fennállt a kullancsfertőzöttség veszélye, a területi felügyelő szükségesnek tartaná és javasolta a közfoglalkoztatottak vakcinázását.

PÉNZÜGYI ELLENŐRZÉSEK

8 közfoglalkoztatónál összesen 11 db hatósági szerződés esetében került sor pénzügyi ellenőrzésre, az ellenőrzéssel érintett szerződések 185 fő közfoglalkoztatását biztosították 643 millió forint pénzügyi kötelezettségvállalás mellett.

Az ellenőrzések megállapításai alapján két esetben költségvetési csalás gyanújára tekintettel büntető feljelentés megtételére, további két ügyben a támogatási szerződésben vállaltak részleges megsértése miatt mindösszesen 123 millió forint visszakövetelését kezdeményezte a Belügyminisztérium. Ezen felül, a megfelelő és egységes pénzügyi gyakorlat alkalmazása érdekében több alkalommal került sor szakmai értekezletek tartására a kapcsolódó szabályok helyes értelmezésének tárgyában.

FELÜGYELETI JELLEGŰ ELLENŐRZÉSEK

A 2022-ben végrehajtott, kormányhivatalokat érintő ellenőrzések

a) átfogó ellenőrzések

A Miniszterelnökség 2022. évre vonatkozóan a Tolna Vármegyei Kormányhivatal átfogó ellenőrzését határozta meg, ennek megfelelően a Monitoring és Ellenőrzési Osztály a kormányhivatal közfoglalkoztatással összefüggő tevékenységét vizsgálta.

Az ellenőrzés során megállapítást nyert, hogy a Tolna Vármegyei Kormányhivatal közfoglalkoztatást érintő tevékenysége a vizsgált időszakban a jogszabályok előírásainak megfelelt. A közfoglalkoztatási programok végrehajtásához kapcsolódó dokumentáció rendezettsége, áttekinthetősége, az egyes programok adminisztrációjának nyomon követhetősége magas színvonalú volt. A garantált bérbesorolású közfoglalkoztatottak esetében az ellátott feladat, a betöltött munkakör és az iskolai végzettség összhangban álltak.

A pénzügyi elszámolások szabályszerűek voltak. A járási hivatalok az első fokú hatósági jogkörükből adódó kötelezettségeiknek eleget tettek.

Az ellenőrzés során nem került feltárásra a szakmai irányítási jogkörbe tartozó, további intézkedésre okot adó hiányosság.

b) téma ellenőrzések

Témaellenőrzésre 2022. évben Jász-Nagykun-Szolnok és Hajdú-Bihar vármegyékben a Miniszterelnökség által jóváhagyott ellenőrzési terv alapján került sor. A vizsgálatok 10 járási hivatal foglalkoztatási osztálya közfoglalkoztatási feladatellátásának szakmai megvalósítására irányultak. Ennek keretében a vizsgálat részét képezte a támogatás nyújtására irányuló kérelem megalapozottságának és a kérelemben foglalt adatok valódiságának ellenőrzése, valamint a közfoglalkoztatási programok működtetése.

Összességében megállapítható volt, hogy a vizsgált támogatási ügyiratok rendezettek, jól követhetőek, a járási hivatalok támogatási ügyiratkezelése egységes. A garantált közfoglalkoztatási bérbesorolású közfoglalkoztatot-

tak esetében az ellátott feladat, a betöltött munkakör és az iskolai végzettség túlnyomórészt összhangban voltak.

Jász-Nagykun-Szolnok vármegyében egy önkormányzatánál téves jogértelmezés eredményezte az áfa levonási jogosultságát. Tekintettel arra, hogy a záró beszámoló elfogadásra került, a vizsgált ügyben a kormányhivatalnak nem volt további teendője, de a folyamatban lévő és ezt követően induló programok esetében a szabályok helyes alkalmazására figyelemmel kell lennie.

Hajdú-Bihar vármegyében egy esetben a garantált közfoglalkoztatási bérbesorolás vizsgálata során feltárt hiányosság (a végzettségeket igazoló okmányok fénymásolatát nem tudták prezentálni) már lezárt programot érintett, így utólag ennek bemutatása nem lehetséges.

c) célellenőrzések

Célellenőrzésre a 2022. év során Somogy és Veszprém vármegyékben került sor. A vizsgálatok összesen 11 járási hivatal foglalkoztatási osztályának közfoglalkoztatással összefüggő tevékenységét érintették.

A támogatási ügyiratok mindkét kormányhivatalnál hiánytalanok és rendezettek, jól követhetőek voltak. A garantált közfoglalkoztatási bérbesorolású közfoglalkoztatottak esetében az ellátott feladat, a betöltött munkakör és az iskolai végzettség összhangban álltak. A közfoglalkoztatási programokat mindkét kormányhivatal megfelelő színvonalon, a vonatkozó jogszabályok betartásával működteti.

KÖZFOGLALKOZTATÁSI PROGRAMOK VÉGREHAJTÁSÁRA IRÁNYULÓ BEJELENTÉSEK

Közvetlenül a Belügyminisztériumba érkezett közérdekű bejelentések kezelése

Közfoglalkoztatási programokat érintő közérdekű bejelentés a 2022. év folyamán 4 esetben érkezett közvetlenül a Belügyminisztériumhoz. Tekintettel arra, hogy a bejelentések kivizsgálására a Belügyminisztérium közvetlen hatáskörrel nem rendelkezett, a panaszokról és a közérdekű bejelentésekről szóló 2013. évi CLXV. törvény 1. § (5) bekezdés alapján azok kivizsgálásra és további ügyintézésre – a bejelentő értesítése mellett – áttételre kerültek a területileg illetékes kormányhivatalokhoz.

IV.2. Adatszolgáltatási feladatok

1. A KORMÁNYHIVATALOK HAVI ELLENŐRZÉSI BESZÁMOLÓI ALAPJÁN

A 2022. december 31-ig rendelkezésre álló adatok alapján a 20 kormányhivatal összesen 2892 ellenőrzést folytatott le 76,6 Mrd Ft kötelezettségvállalási összeget érintően. A feltárt hiányosságok miatt 46 esetben a támogatási összeg részbeni visszakövetelése vált szükségessé, összesen 92,7 millió Ft összegben. Adminisztrációs hiányosságok miatt 25 esetben éltek a kormányhivatalok a közigazgatási bírság kiszabásának lehetőségével, mintegy 2,7 millió Ft értékben.

Járványügyi és takarékosági megfontolásból 469 esetben a helyszíni szemlék helyett iratbekérés útján történt az ellenőrzések végrehajtása.

2. KÖZFOGLALKOZTATOTTAKAT ÉRINTŐ BALESETEK HAVI NYILVÁNTARTÁSA

A közfoglalkoztatottakat ért balesetekről az Országos Vízügyi Főigazgatóság folyamatosan, a vármegyei (fővárosi) kormányhivatalok havi rendszerességgel szolgáltatnak információt. A 2022. évben összesen 331 közfoglalkoztatottat ért esetet jelentettek. A bekövetkezett balesetek száma a tavalyi év adatához mérten csökkent, az elmúlt évben 398 fő volt érintett.

3. BÜNTETŐÜGYEK

A Monitoring és Ellenőrzési Osztály az ORFK havi adatszolgáltatása alapján 2022. október 31-ig tartotta nyilván a közfoglalkoztatással, illetve a közfoglalkoztatási programok végrehajtásával összefüggő büntetőügyeket. A közfoglalkoztatás érintettségére irányuló külön adatszolgáltatás ettől az időponttól a BM Rendészeti Államtitkárság döntése alapján megszűnt.

2022. január 01. és október 31. között összesen 15 esetben került sor büntetőfeljelentés megtételére közfoglalkoztatással kapcsolatban. (2021-ben 24 ügyben történt feljelentés.) A korábban indult büntetőügyek közül megszüntetéssel, vádirattal, illetve vádemelési javaslattal 22 ügy került lezárásra.

IV.3. Az „Alacsony képzettségűek és közfoglalkoztatottak képzése” című kiemelt projekt (GINOP 6.1.1.-15) keretében végzett monitoring tevékenység

A Belügyminisztérium a képzések hatékonyságának, a szolgáltatások megvalósulásának vizsgálata érdekében monitoring tevékenységet végez, mely a konvergencia régiók kormányhivatalainak a kiemelt projektben végzett képzési, illetve mentori tevékenységével kapcsolatos feladatok végrehajtásának vizsgálatára terjed ki. A projektben kötelező elvárás a képzésbe vont személyek legalább 5%-át érintő vizsgálati arány.

A GINOP 6.1.1.-15 PROJEKT MONITORING VIZSGÁLATA

A projekt végrehajtását érintően 2022. évben 8 esetben – adatbekéréssel megvalósuló – monitoring vizsgálat ke-

rült lefolytatásra, amely 29 tanfolyamot érintően, 455 fő személyi anyagának teljes áttekintését jelentette. Az érintett személyek közül a megváltozott munkaerőpiaci igényekre reagálva 36 fő másodjára került képzésbe vonásra. A vizsgálatok Vas, Zala, Békés, Fejér, Jász-Nagykun-Szolnok, Hajdú-Bihar és Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyét érintették.

A vizsgálati arány valamennyi vármegyében jelentősen meghaladta az elvárt 5 %-os mértéket, országos átlagban a képzésbe vontak megközelítőleg 9,5%-át érintette.

A monitoring vizsgálatokból megállapítható, hogy a mintaként bekért tanfolyamok dokumentációi általánosságban rendben voltak, azonban a legtöbb esetben a papír alapú ESZA kérdőívek adattartalma eltérést mutatott az Integrált Rendszerben (IR) rögzített adatoktól. Az eltéréseket a vármegyei munkatársak minden esetben javították.

V.

Képzés és szolgáltatás a közfoglalkoztatás rendszerében

A közfoglalkoztatás rendszerével kapcsolatos egyik legfontosabb kormányzati cél, hogy a közfoglalkoztatottak munkaerőpiaci kompetenciáikhoz mérten, értékteremtő munkát végezzenek és a közfoglalkoztatásból minél nagyobb arányban be- illetve visszakerüljenek a munkaerőpiacra. A közfoglalkoztatottak képzése, munkaerőpiaci alkalmasságuk rendszerszerű, fenntartható elősegítése kiemelt társadalmi és nemzetgazdasági érdek.

A 2016-2022 közötti időszakban a GINOP-6.1.1-15-2015-00001 azonosítószámú „Alacsony képzettségűek és közfoglalkoztatottak képzése” elnevezésű kiemelt projekt (a továbbiakban: kiemelt projekt) nyújtott képzési lehetőséget a konvergencia régiókban a magyarországi lakóhellyel vagy bejelentett tartózkodási hellyel rendelkező, tankötelezettségüket teljesített, elsősorban alacsony iskolai végzettségű, legfeljebb befejezett általános iskolai végzettséggel rendelkező, munkavállalási korú (öregségi nyugdíjkorhatárt el nem ért) felnőtt személyek részére, akik közfoglalkoztatási jogviszonyban vagy munkaviszonyban álltak. A támogatott képzési programok munkaerőpiaci szempontból is releváns és hasznosítható képzettségek, ismeretek, készségek, kompetenciák megszerzésére irányultak, amelyek sikerességét mentori szolgáltatás segítette. A közfoglalkoztatottak, a képzés időtartama alatt, közfoglalkoztatási bérben részesültek, amelynek fedezetét hazai forrás biztosította.

A kiemelt projekt keretein belül megvalósuló, a digitalizált munkavégzést támogató programelem célcsoportját kiemelten a tankötelezettségüket teljesített, a kedvezményezett települések besorolásáról és a besorolás feltételrendszeréről szóló 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet 2. sz. mellékletében nevesített, elsődlegesen társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett településein élő, elsősorban a 35. életévüket be nem töltött közfoglalkoztatott személyek képezték.

A megvalósítási időszakot számos akadály hátráltatta a 2020-21-es években, ennek következtében a kiemelt projekt több alkalommal is meghosszabbításra került. A Támogatási szerződés 2022. november 18-tól hatályos módosítása értelmében a kiemelt projekt fizikai befejezésének határideje 2023. március 31-re, majd a Belügyminisztérium 2022 decemberében tett javaslatára 2023. július 15-re módosult. Egyidejűleg a támogatási összeg 35 750 000

Ft-ról 35 390 000 Ft-ra csökkent, a célszámok változatlanok maradtak:

- képzésben résztvevők számának célértéke 100 100 fő,
- a képzés során tanúsítványt vagy bizonyítványt szerző résztvevők száma 80 080 fő,
- a képzésben résztvevő alacsonyan képzettek (a belépéskor legfeljebb ISCED1-2 végzettséggel rendelkezők) célindikátora 92 200 fő, aki közül
- a sikeresen végzők célszáma 73 760 fő lett.

A közfoglalkoztatási szakterület, a közfoglalkoztatottak képzésének folyamatos biztosítása érdekében, a 2021-27-es Európai Unió költségvetési ciklushoz kapcsolódóan, az Emberi Erőforrás Operatív Program Plusz keretén belül tervez programot megvalósítani „Közfoglalkoztatottak munkaerőpiaci integrációja” elnevezéssel.

A projekt célja a közfoglalkoztatással érintett személyek nyílt munkaerőpiaci kilépését segítő képzések és humán szolgáltatások biztosítása, valamint a programban résztvevő szakemberek kiválasztása és felkészítése országosan egységes módszertan alapján. Az intézkedés célcsoportja továbbra is a közfoglalkoztatással érintettek köre lesz.

- A felhívás keretösszege 27 218 243 000 Ft.
- Bemeneti indikátor 23 125 fő.
- Kilépéskor képesítést szerző résztvevők száma: 12 950 fő.
- Kilépéskor foglalkoztatásban álló résztvevők száma: 700 fő.
- A program befejezését követő két éven belül jobb munkaerőpiaci lehetőségekkel rendelkező személyek száma: 3 400 fő.

A Felhívás várható megjelenése 2023. II. félév, a kedvezményezett a Belügyminisztérium.

V.1 A kiemelt projekt keretei között megvalósuló képzési programok

A képzési programok 2021-ig elsősorban az állam által elismert Országos Képzési Jegyzékben (a továbbiakban: OKJ) szereplő szakképesítés megszerzésére irányultak. A 2019. évi jogszabályváltozások eredményeként 2022-től átalakult és kibővült a kiemelt projekt képzési jegyzéke. Ennek megfelelően lehetőség nyílt szakképesítés, részzakma,

szakképzésnek nem minősülő képzés, valamint hatósági szaktanfolyam elvégzésére.

A tervezett képzések aktuális jegyzéke (www.nive.hu honlapon) folyamatosan frissül, 2022-ben 36 képzési szakiránnyal bővült.

A munkaerőpiacon, illetve a kormányintézkedésekkel összefüggően felmerült új képzési igényeknek megfelelően, a lefolytatott ajánlattételi eljárások eredményeként, 2022-ben az indítható képzési programokat tartalmazó Képzési Jegyzék többször is kiegészítésre került. A módosításokra a közúti közlekedési ágazatban használt gépek kezelésére jogosító, képesítésre felkészítő szaktanfolyamok tantervi és vizsgakövetelményének megjelenése továbbá a vármegyei konzorciumi partnerek képzési igényei miatt, illetve a Belügyminisztérium *barnaköszén tüzelőanyag* program indítására vonatkozó Intézkedési tervében foglaltaknak megfelelően volt szükség.

A kiemelt projekt 2022. december végéig tartó időszakáig elmondható, hogy a piaci képzőintézmények (59,15%) és a szakképzési centrumok (31,10%) több mint 90%-ban országos lefedettséget biztosítottak a képzések lebonyolításában. Emellett a képzési palettán az egyesületek, alapítványok, illetve egyetemek is közel 9%-ban jelenlétükkel (5. ábra).

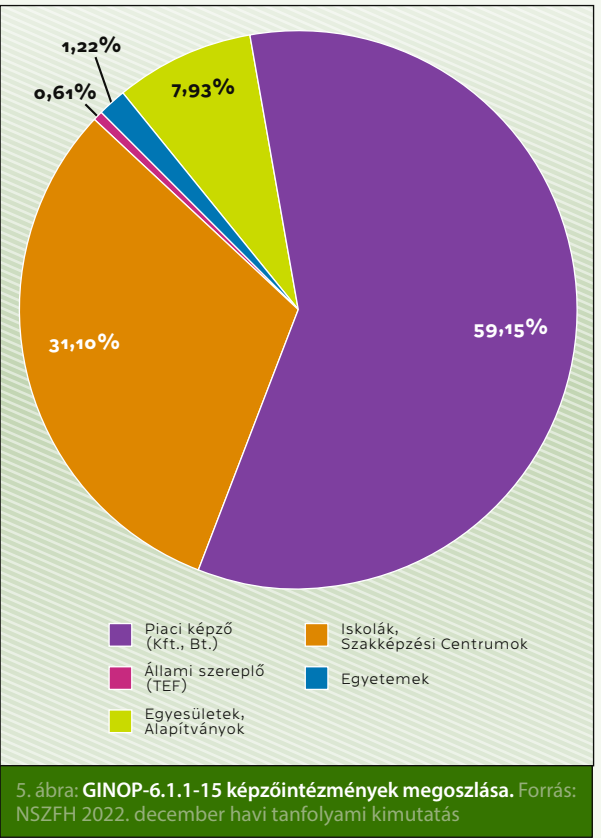
A kiemelt projekt kezdetétől a 2022. december végéig tartó időtartamban a képzésbe vontak kumulált létszáma 114 230 fő volt, (ebből munkaviszonyban álló 1 249 fő). A Kormány intézkedéseinek köszönhetően 2022-ben a munkaviszonyban állók egyéb más, munkaadók támogatására irányuló programokban kaphattak képzési támogatást, így a kiemelt projektben elsősorban a közfoglalkoztatottak képzésének támogatására nyílt lehetőség.

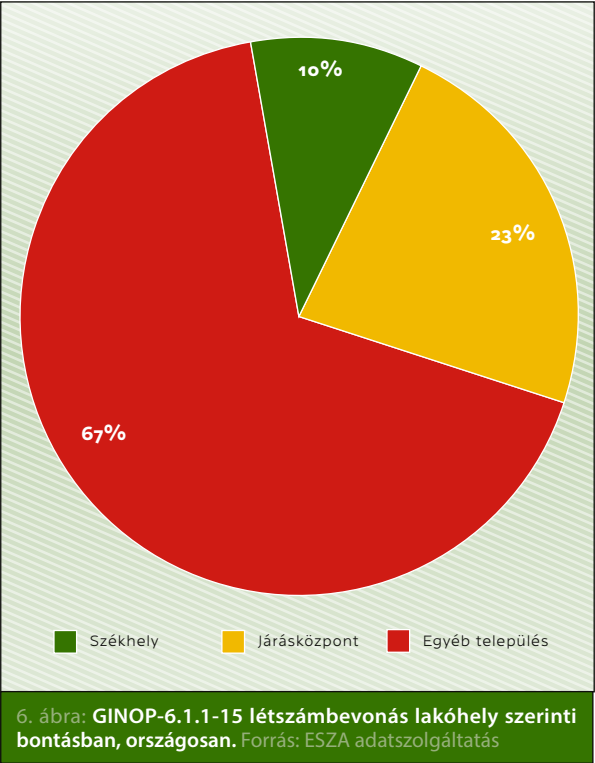
A másodjára bevontak nélküli létszám 110 599 fő, ami a célérték 110,49%-a, ezen belül az ISCED 1-2 létszám 94 916 fő, ami a célindikátor 102,94%-a. A tanúsítványt vagy bizonyítványt szerzők létszáma 103 770 fő (129,58%), amelyből az ISCED 1-2 végzettségűek létszáma 88 890 fő (120,51%). A képzésbe vontak közül, önkéntes nyilatkozatuk szerint, (másodjára bevontak nélkül) 36 116 fő vallotta magát roma nemzetiségűnek, ami a teljes bevont létszám 32,65%-a.

A közfoglalkoztatás elsősorban a hátrányos helyzetű településeken jelentős, így a bevontak lakóhely szerinti országos bontása és vármegyénkénti megoszlása alapján megállapítható, hogy a képzésben résztvevők több mint kétharmada a kisebb településekről került ki, Komárom-Esztergom és Csongrád-Csanád vármegye kivételével pedig mindenhol meghaladja az 50%-ot (6-7. ábra).

A kiemelt projekt elsődleges célja, hogy a közfoglalkoztatottak minél nagyobb arányban vegyenek részt munkaerőpiaci képzésben. Megállapítható mind a bevónási számokat, mind a tanúsítványt, bizonyítványt szerzők számát vizsgálva, hogy a célindikátorok magasan teljesültek. (8. ábra)

2016-tól a 2022. év végéig indított képzések egy része a célcsoport speciális adottságait figyelembe vevő, felzárkózásra lehetőséget nyújtó kompetencia fejlesztő program volt. Ugyanakkor ezeknél jóval nagyobb arányban

Képzések megoszlása képzési körönként		
Képzési kör megnevezése	Bevontak száma (2016-2022, fő)	Arány (%)
OKJ (A körös)	52 169	45,67
Egyéb szakmai (B körös)	28 715	24,14
Egyéb (D körös)	18 578	16,26
Hatósági	735	0,64
Hatósági + OKJ (A körös)	7 014	6,14
Szakképesítés*	3 535	3,09
Részszakma*	3 146	2,75
Szakképzésnek nem minősülő képzés*	338	0,30
Összesen	114 230	100

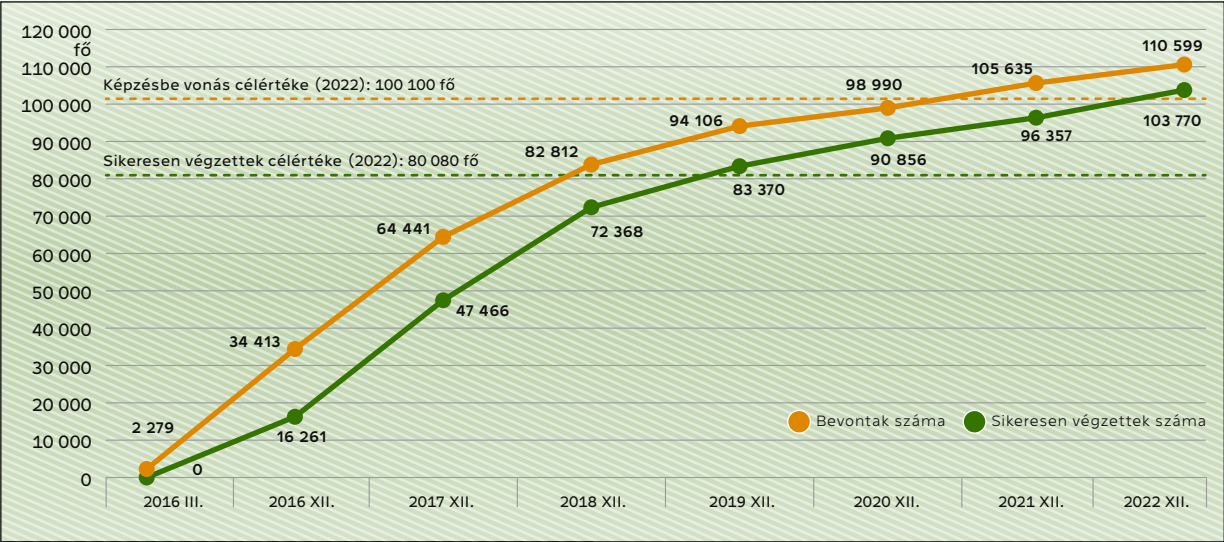
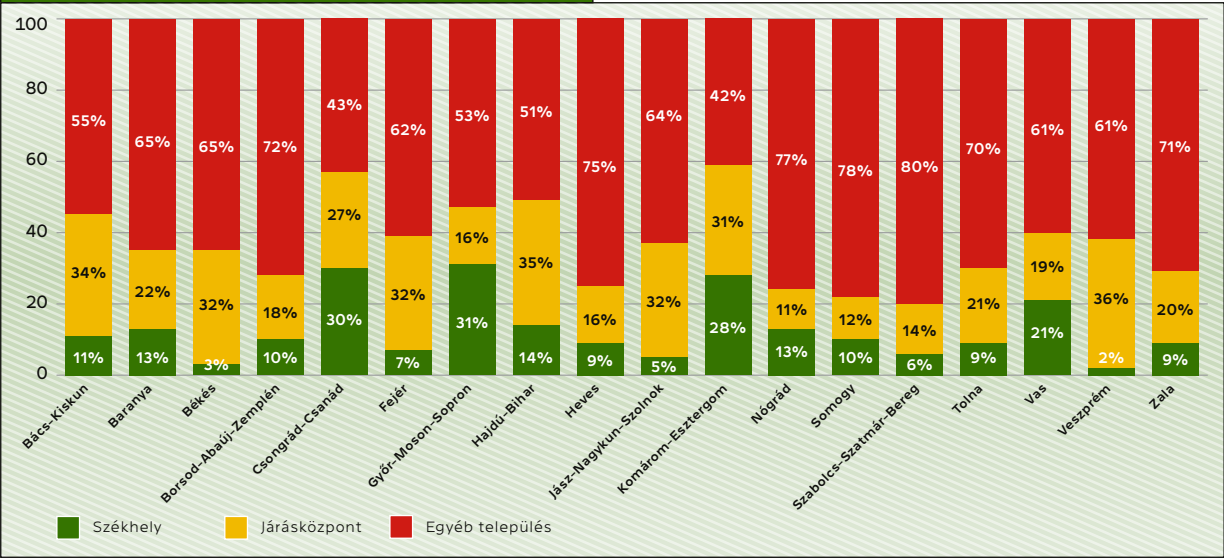
* jogszabályváltozás

7. táblázat: Képzések megoszlása képzési körönként. Forrás: BM-KKSZF 2022. december havi adatszolgáltatás

valóultak meg OKJ-s képzések. Az OKJ-s (A körös) képzési programokba 52 169 fő, egyéb szakmai (B körös) képzésbe 28 715 fő, egyéb (D körös) képzésbe 18 578 fő, hatósági+OKJ (A körös) 7 014 fő, csak hatósági képzésbe 735 fő került bevonásra.

A felnőttképzést szabályozó jogi környezet átalakulásából adódóan a szakképzés változásai természetesen a kiemelt projekt képzéseit is érintették. Az új képzési körök eseté-

7. ábra: GINOP-6.1.1-15 létszámbevonás lakóhely szerinti bontásban, vármegyénként. Forrás: ESZA adatszolgáltatás

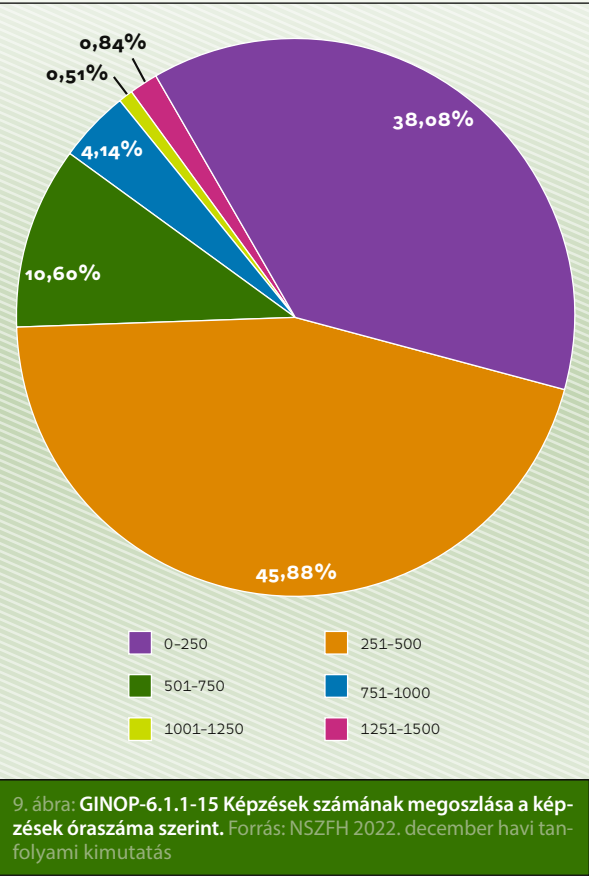
8. ábra: GINOP-6.1.1-15 kiemelt projekt keretében képzésbe vontak és képzést sikeresen befejezők létszámának alakulása. Forrás: BM-KKSZF havi képzési adatszolgáltatások alapján

ben 2022. december 31-ig szakképesítés megszerzésbe 3 535 fő, részszakmába 3 146 fő, szakképzésnek nem minősülő képzésbe (pl.: gyártósori ipari varrás, alapkompencia fejlesztés, számítástechnikai alapismeretek, munkavállalói készség- és kompetenciafejlesztés) pedig 338 fő került bevonásra (7. táblázat).

A célcsoport adottságait is figyelembe véve a 2022. év végéig a képzésbe vontak létszámát tekintve leginkább a rövid időtartamú, szakképzettséget adó, illetve betanító jellegű felnőttképzési programok indultak. A képzések óraszám szerinti megoszlását a 9. ábra mutatja.

A „TOP 10” képzési programok között elsősorban a szakképesítést adó képzések szerepelnek nagyobb számban (8. táblázat).

A munkaerőpiaci igényeknek megfelelően, 2019 júniustól lehetőség nyílt a leghátrányosabb helyzetű kistérségeken élők felzárkóztatását célzó, 120 órás, „Belépés a digitalizált munka világába” c. képzési programba történő bevonásra is. A kiemelt projektben meghatározott 1000 fő célindikátor szám teljesült, a képzési programba vontak létszáma 2022. december 31-ig 2785 fő volt (9. táblázat).

A kiemelt projekt keretében elindult „TOP 10” képzések főbb adatai			
Sorszám	Képzés megnevezése	Képzés típusa (képzési kör)	Bevontak száma (fő)
1	Élelmiszer-eladó	szakképesítés	369
2	Belépés a digitalizált munka világába	egyéb (D körös)	340
3	Gyalogkíséretű targonca-kezelői képzés (3312) + Vezetőállásos targonca-kezelői képzés (3313) + Vezetőüléssel targonca-kezelői képzés (3324)	hatósági szaktanfolyam	336
4	Személy- és vagyonőr	szakképesítés	299
5	Zöldterületi kisgép-üzemeltető	egyéb szakmai (B körös)	288
6	Munkaerő-piaci versenyképesség javítás	egyéb (D körös)	257
7	Számítógépes adatrögzítő	szakképesítés	198
8	Vas- és acélfeldolgozó	szakképesítés	174
9	Demencia gondozó	szakképesítés	159
10	Betanított takarító	egyéb szakmai (B körös)	153

8. táblázat: A kiemelt projekt keretében elindult „TOP 10” képzések fő adatai 2022-ben. Forrás: NSZFH 2022. december havi tanfolyami kimutatás

V.2 A kiemelt projekt képzési programjait segítő mentori szolgáltatás

A mentorok elsődleges és legfontosabb szerepe a képzés eredményes befejezésének segítése, a lemorzsolódás minél hatékonyabb megakadályozása az egyén képzésben tartásával, amelyre jellemzően az ügyfél kérésére/kezdményezésére kerül sor, illetve a képző intézmény, a járási hivatal, valamint a közfoglalkoztató/munkáltató jelzése alapján realizálódik. A mentori szolgáltatás egyéni és csoportos formában is igénybe vehető a célcsoport számára (10. táblázat).

A kiemelt projekt keretében bevontak 97%-a, azaz 107 257 fő részesült mentori szolgáltatásban. Ebből 81 595 fő csak a csoportos, 1365 fő kizárólag az egyéni és 24 297 fő a csoportos és az egyéni mentorálást egyaránt igénybe vette. A mentori szolgáltatásban részesültek közül eddig összesen 9424 fő, a mentoráltak 8,8%-a morzsolódott le.

A mentori szolgáltatásban résztvevők önkéntes nyilatkozata alapján megállapítható, hogy 2022. év végéig a résztvevők 86,1%-a alacsony iskolai végzettséggel rendelkezett. A bevont roma nemzetiséghez tartozók 96,8%-a vette igénybe a mentori segítséget a kiemelt projekt keretein belül. (10. ábra)

A „Belépés a digitalizált munka világába” képzési programba vontak megoszlása 2019–2022		
Vármegye	Bevontak száma (fő)	Sikeresen végzettek száma (fő)
Bács-Kiskun	165	157
Baranya	278	278
Békés	179	176
Borsod-Abaúj-Zemplén	340	336
Csongrád-Csanád	129	121
Fejér	121	115
Győr-Moson-Sopron	29	27
Hajdú-Bihar	183	177
Heves	95	93
Jász-Nagykun-Szolnok	105	103
Komárom-Esztergom	178	156
Nógrád	191	183
Somogy	165	156
Szabolcs-Szatmár-Bereg	377	370
Toén	113	103
Vas	85	77
Veszprém	0	0
Zala	52	51
Összesen	2 785	2 679

9. táblázat: A „Belépés a digitalizált munka világába” képzési programba vontak megoszlása 2019–2022. Forrás: NSZFH 2022. december havi tanfolyami kimutatás

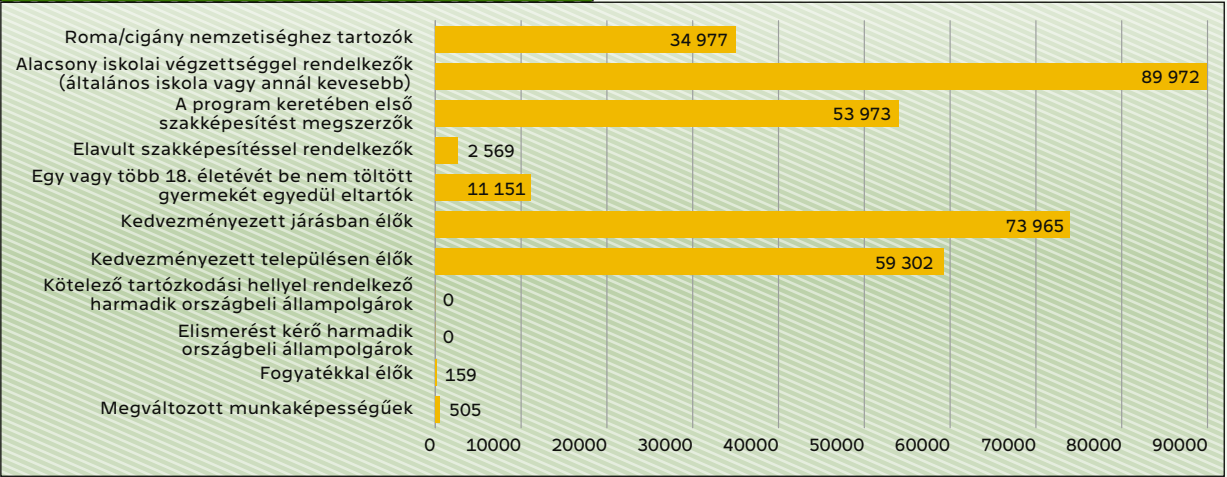
A mentori szolgáltatás főbb létszámaival (fő)								
Megnevezés	Tényadatok éves bontásban							
	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Kumulált (indikátor/figyelt adat)
Projektbe bevontak létszáma	35 413	30 028	19 371	10 294	4 884	6 645	4 964	110 599
Mentori szolgáltatásban részesült	31 012	28 488	21 539	9 763	5 239	6 124	5 092	107 257
ebből roma	11 062	9 459	6 775	2 596	1 664	1 928	1 493	34 977
megváltozott munkaképességű	135	122	96	32	37	34	49	505
nő	18 410	15 380	13 309	6 303	3 173	4 203	3 229	64 457
férfi	12 602	12 658	8 230	3 460	2 066	1 921	1 863	42 800
Mentoráltak korcsoport szerinti megoszlása								
25 éven aluliak	5 687	4 754	3 272	1 573	1 126	1 322	1 171	18 905
25–53 év közöttiek	21 299	19 825	15 202	6 947	3 568	4 003	3 274	74 118
54 évtől az öregségi nyugdíjkorhatárig	4 026	3 909	3 065	1 243	545	799	647	14 234
Mentoráltak munkaerőpiaci státusza szerint								
közfoglalkoztatott	30 889	28 385	21 353	9 599	5 132	5 997	4 879	106 234
munkaviszonyban álló	123	103	186	164	107	127	213	1 023
lemorzsolódott	1 098	2 738	2 915	1 032	826	379	436	9 424
csak csoportos mentorálásban részesült	23 879	21 252	16 855	7 684	2 694	5 534	3 697	81 595
csak egyéni mentorálásban részesült	247	557	313	156	15	25	52	1 365
csoportos és egyéni mentorálásban is részesült	6 886	6 679	4 371	1 923	2 530	565	1 343	24 297
Csoportos mentorálás alkalmainak száma (db)	6 297	8 271	7 275	3 608	2 047	2 127	2 395	32 020
Egyéni mentorálás alkalmainak száma (sb)	11 424	13 320	9 203	3 733	2 241	2 985	1 933	44 839

Fontos hangsúlyozni, hogy a kiemelt projektbe vont célcsoporttagok jelentős számban közfoglalkoztatottak, akik egy része súlyos szociális és mentális akadályokkal, hátránnyal küzd. Ezen személyek felnőttképzési programba

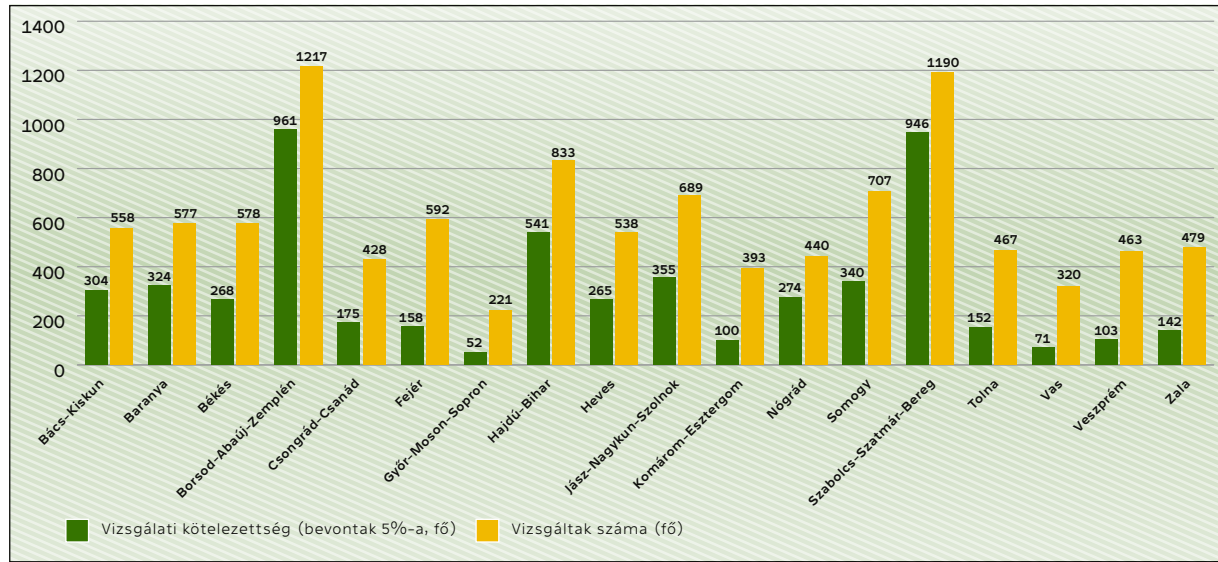
10. táblázat: A mentori szolgáltatás főbb létszámaival. Forrás: BM–KKSZF 2022. december havi mentori adatszolgáltatás

vonása, a képzésben tartásuk, a tanfolyam sikeres elvégzésének segítése, a tanúsítvány, bizonyítvány megszerzésének ösztönzése, a motiváció fenntartása, valamint a hiányzások megakadályozása nem csak a képző intézményeket, oktatókat, hanem a mentorokat is nem

11. ábra: A mentori szolgáltatást 2022. 12. 31-ig igénybe vevők hátrányos helyzetű csoportokba történő besorolása. Forrás: BM–KKSZF 2022. december havi mentori adatszolgáltatás

A közfoglalkoztatás alapjain létrejövő szociális szövetkezetek

11. sz. ábra: Az előírt vizsgálati kötelezettség és a valójában vizsgálatra kerülő személyek száma vármegyei bontásban (2016-2022). Forrás: GINOP-6.1.1-15 - Monitoring statisztika_2022 tábla

mindennapi kihívás elé állítja, ezért a projekt befejezéséig is különösen fontos szerepet kap a személyre szabott segítségnyújtás. A résztvevők jellemzően halmozott hátrányokkal küzdenek, kapcsolati hálójuk hiányos. Sok esetben segítő intézménnyel (egészségügyi és szociális szolgáltatóval, karitatív szervezettel) nincs kapcsolatuk, a munkanélküli lét pedig több generációjukat is érintheti. A fentiek alapján, valamint a célcsoport helyzetéből adódóan a tapasztalatok azt támasztják alá, hogy tagjaik jellemzően nem képesek elmozdulni, nyitni a munkaerőpiac irányába egyénre szabott, többirányú, összehangolt segítség nélkül.

A KIEMELT PROJEKT MONITORING TEVÉKENYSÉGE

A monitoring vizsgálatok, a megtekintett képzések esetében, a képzésbe vonás ütemezésének nyomon követését, a projekt dokumentumok kötelező arculati elemeinek

valamint a Képzési Módszertani Útmutató és mellékleteiben foglaltaknak való megfelelés vizsgálatát jelentették. A vizsgált tanfolyamok esetében, a papír alapú ellenőrzéssel párhuzamosan nyilvántartás vezetésének vizsgálata is megtörtént.

A kiemelt projekttel összefüggésben 2016 évtől 2022. december 31-ig összesen 10 690 fő (másodjára bevontakkal együtt: 10 937 fő) személyi anyagának vizsgálatára került sor.

Ez a bevont létszám (másodjára bevontak nélkül 110 599 fő) 9,67%-os vizsgálati arányát jelenti, amely mind országosan, mind az egyes vármegyékben jelentősen meghaladta a kiemelt projektre előírt teljes vizsgálati kötelezettséget (5%) (11. ábra).

A szervezetek az európai jogrendszerben elismert, az önszervezés elve alapján létrehozott társadalmi vállalkozások, amelyek más piaci szereplőkhöz képest sajátosságokat mutatnak célkitűzéseikben, működésükben és értékeikben.

Magyarországon a közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szervezetek az elmúlt években elsősorban a *startmunka mintaprogramok értékteremtő*, termelő tevékenységet folytató programjaira építve jöttek létre. Ezek a szociális szervezetek a munkahelyteremtés forrásai olyan területeken, ahol a hagyományos „befektetői”, vállalkozói struktúrák kevésbé vannak jelen, így sok esetben ezen szociális szervezetek az önkormányzatokon kívül az egyetlen foglalkoztatók a hátrányos helyzetű településeken.

A megalakult szervezetek biztosítják a hátrányos helyzetű emberek közösségbe történő integrációját, a leszakadó

települések fejlesztését és nem utolsósorban az erős helyi közösségek megteremtésével mérsékelik a vidéki népesség elvándorlását, kedvezően befolyásolva a demográfiai mutatók alakulását. A közfoglalkoztatás alapjain szerveződő modell lényege, hogy olyan településhez kötődő, helyi adottságokra épülő foglalkoztatás valósuljon meg, amelynek eredményeként piackész termékek és szolgáltatások jelennek meg.

2013 óta a közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szervezetek száma folyamatosan növekedett, majd a 2017. évtől ez a folyamat lelassult. A 2022. év végén 255 db, a közfoglalkoztatás alapjain létrejött szociális szervezet működött, elsősorban az ország hátrányos helyzetű településein (12. ábra).

A szociális szervezetek legnagyobb része főtevékenység alapján a feldolgozóiparban, a mezőgazdaság, erdőgazdaság ágazatban tevékenykedik, emellett jelentős az

építőipari, a szolgáltatói, a kereskedelmi és vendéglátási szektorban működők száma is.

Működésük alapját túlnyomóan a közfoglalkoztatás támogatásából – *haszonkölcsön szerződés* keretében – átadott illetve egyéb pályázati forrásból beszerzett infrastruktúra képezi.

A 2022. decemberi állapot szerint országosan 67 haszonkölcsön szerződés volt hatályos, az így átadott vagyoni értéke 2,6 milliárd Ft. A szociális szervezetek által átvett vagyoni üzleti hasznosítását a belügyminiszter által kijelölt állami képviselők kísérik figyelemmel.

A Belügyminisztérium az értékteremtő közfoglalkoztatás támogatásával létrehozott egy olyan „felszálló pályát”, ahol a kezdő szociális szervezetek megfelelő mikrokörnyezetben el tudtak indulni, vállalkozásindítási, működtetési és egyéb szakmaspecifikus segítségben részesültek, csökkentve ezzel költségeiket, indulási kockázatukat, növelve életképességüket és segítve a gazdaság rendszerébe történő mind gyorsabb és hatékonyabb beágyazódásukat. Önfenntartóvá válási folyamatuk azonban elsősorban a „Fókuszban a közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szervezetek támogatási programja” segítségével indulhatott meg igazán.

VI.1. A „Fókuszban az önkormányzati tagsággal rendelkező szociális szervezetek támogatása” program szerepe a szervezetek fejlesztésében

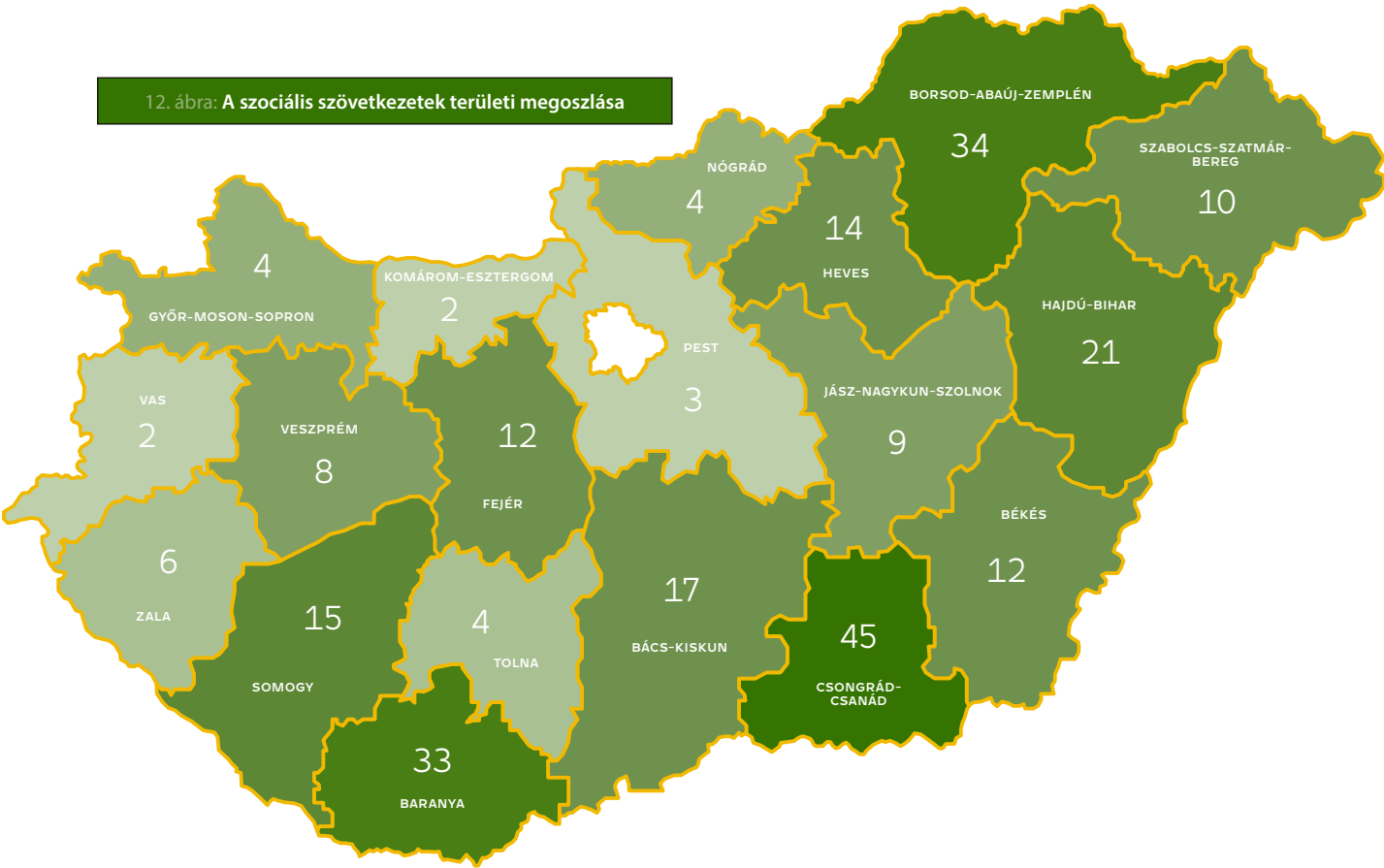
A Fókusz pályázati program célja az volt, hogy fenntartható munkahelyeket hozzon létre a hátrányos helyzetű településeken, elősegítve a közfoglalkoztatottak belépését a nyílt munkaerőpiacra. A program keretében csaknem 200 szociális szervezet részesült összesen 14 Mrd Ft támogatásban, melynek eredményeképpen több mint 3000 fő jutott álláshoz. A munkahelyek többsége a munkaerőpiaci szempontból legnehezebb helyzetben lévő, fejlesztendő kistérségekben, járásokban jött létre. A támogatási program elsősorban a közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szervezetek foglalkoztatási képességének növeléséhez, önfenntartó piaci szereplővé válásához nyújtott ösztönzést és támogatást.

A Fókusz program időközben az alábbi alprogramokkal bővült:

- A „Fókuszban a piac” alprogram segítségével a szervezetek termékei felkerültek az online értékesítési térbe, a szervezeti termékek arculati elemei a mai piaci elvárásoknak megfelelően kerültek átalakításra és előtérbe kerültek a szervezeti együttműködések, továbbá egymás termékeinek értékesítése.
- Az „Igény-kosár” alprogramnak köszönhető infrastrukturális beruházásokkal a szociális szervezetek termelési hatékonysága nőtt, a program keretében igénybe vehető speciális szaktudással bíró szakemberek hozzájárultak mind a termékek, mind a szolgáltatások fejlesztéséhez.
- Az „Integrációt elősegítő szakértői tevékenység” alprogram keretében:
 - Magyar Termék, Hazai Termék védjegy használati jogának megszerzése,
 - a humán erőforrás célirányos fejlesztése,
 - a piaci alapú termék és szolgáltatási portfólió fejlesztése,
 - logisztikai problémák, hiányosságok csökkentése, a rendelkezésre álló eszközrendszer hatékonyságának növelése,
 - eredményes értékesítési gyakorlat kialakítása, alkalmazása,
 - élelmiszer előállítók esetében a HACCP eljárás kialakítása, a meglévők felülvizsgálatavalósult meg az érintett szervezeteknél.

A Belügyminisztérium látókörében száznál több olyan szociális szervezet van, amelyek fő tevékenysége az élelmiszertermelés, feldolgozás. Jellemzően kis volumenben, kézzel készült, házas jellegű, prémium minőségű termékeket gyártanak, és legtöbbször helyi értékesítési csatornákon, kisboltokban értékesítenek. Az elmúlt években a szociális szervezetek nagy része saját online megjelenést alakított ki (facebook, webshopok), és vannak, amelyek termékeikkel megjelentek multinacionális üzletláncok termékkínálatában is.

A szociális szervezetekben előállított termékek, szolgáltatások többségéről elmondható, hogy azok a környezetükben innovatívnak, újszerűnek számítanak, a legtöbb támogatott szervezet folyamatos termékfejlesztést végez. Túlsúlyban vannak az új, saját termékek illetve szolgáltatások. A szociális szervezetek piacra jutása szem-

pontjából alapvető fontosságú, hogy az általuk előállított termékek rendelkeznek-e egyedí, a fogyasztók számára egyértelműen azonosítható márkánévvel, védjeggyel. Ez az arány az évek során folyamatosan nőtt, ami jelzi a szervezetek ezirányú fejlődését. Ezt a törekvést segítette elő a Fókusz program *Integrációt elősegítő szakértői tevékenység* programeleme is.

A Magyar Termék, továbbá Hazai Termék védjegyre azok a szociális szervezetek pályázhattak, akik a pályázati dokumentáció és a védjegyzettni kívánt termékminták benyújtásával egyidejűleg vállalták a tanúsítási rendszer szabályzataiban meghatározott feltételek teljesítését és betartását, valamint megfeleltek a Magyar Termék Nonprofit Kft. által meghatározott követelményeknek.

A Fókusz programban érintett 161 szociális szervezet közül 26 szervezet 103 terméke Magyar Termék, 49 terméke pedig Hazai Termék védjegy használatának jogát szerezte meg. A terméktanúsítás három éves időtartamra szól. Az elvárt követelményeknek többek között gyümölcslevek, borok, mézeskalácsok, tészták, kiváló minőségű élelmiszerek tudtak megfelelni. A védjegyek használata megkönnyíti a termékek értékesítését, javulhat a szervezetek termelési képessége, versenyképességük tovább nőhet.

A szervezetek termékeinek Magyar Termék vagy Hazai Termék védjeggyel való elismerését több hírportál is megjelentette az országos, megyei és a helyi médiákban. Ezen túlmenően 2022. nyarán lehetősége nyílt nyolc védjegyhasználatot szerzett szociális szervezeteknek arra, hogy a Magyar Termék Nonprofit Kft. Agora konferenciáján részt vegyen, és bemutatassa a termékeit a Magyarországon jelenlévő meghatározó kereskedelmi láncok (Aldi, Auchan, CBA, Coop, Fán Group, Metro, Penny, Reál, Spar), illetve webshopok (kifli.hu, Wolt, Közért+) képviselőinek. 2022 szeptemberében a Kisléptékű Termékelőállítók és Szolgáltatók Országos Érdekképviselőinek Egyesülete által szervezett II. REL Expo és Konferencia rendezvénye szintén lehetőséget biztosított a védjegyet szerzett szociális szervezetek részére, hogy megismerkedhessenek a különböző értékesítést segítő üzleti modellekkel, kosárközöségekkel, klaszterekkel és hálózatokkal.

Az *Integrációt elősegítő szakértői tevékenység* alprogram új szintre emelte azon szociális szervezetek tevékenységét, akik megfeleltek a pályázati feltételeknek, és részt kívántak venni a tanúsítási eljárás folyamatában annak érdekében, hogy termékeik versenyképesebbé váljanak a piacon. A védjegyhasználatot szerző szociális szervezetek felismerték, hogy a védjegy a származás, a minőség garanciája, ami a fogyasztók és a kereskedők számára értéket, pozitív megkülönböztetést jelenthet.

A közelmúlt váratlan eseményei a szociális szervezetek működését veszélyeztető, előre nem látható külső körülményekre (magas energia és alapanyag árak, bizonytalan munkaerőpiac) hívták fel a figyelmet. Minél hamarabb reagálva a felmerülő problémákra a Fókusz pályázati program maradvány kerete és további közfoglalkoztatási támogatás átcsoportosításával a 2023. évre, munkahelymegtartást elősegítő, „rezi támogató” és energia hatékonyságot növelő beruházási pályázati konstrukciók kerültek kialakításra, melyek célzottan a szociális szervezetek működését és munkahely megtartó képességét segítik elő. A Fókusz Start Program és a Komplex Energetikai Program célja, hogy megóvja az évek alatt elért eredményeket, és segítse a gazdaságilag fejletlenebb járásokban fontos társadalmi, gazdasági szereplőként megjelenő szociális szervezeteket. A kialakított üzemek, feldolgozó ipari vállalkozások és szolgáltatások hiánypótló szerepet töltenek be térségükben. Működésüket gyors, azonnal elérhető, hatékony és jól célzott támogatási formával lehet tehermentesíteni arra az időszakra, amíg támogatott energiahatékonysági beruházásokkal magasabb szintre tudják emelni az ellenálló képességüket, és önellátással részben vagy teljes mértékben függetlenné válnak az energetikai piac ismert anomáliáitól.

VI.2. A közfoglalkoztatás alapjain megalakult szociális szervezetek helyzete

Nincs könnyű helyzetben az, aki egy szociális szervezet irányítására vállalkozik. Akár az élelmiszeripari termékek, akár a szolgáltatások piacát figyeljük, kevés az olyan piaci rés, amelyre ezek a manufaktúráis jelleggel működő vállalkozások be tudnának törni. Többségében kézműves, prémium minőségű termékeket állítanak elő, amelyekkel jórészt a helyi, térségi piacokon tudnak megjelenni, de

ez jelenleg nem az a volumenű értékesítés, ami a hosszú távú fenntarthatóságukhoz elegendő lenne. Az elmúlt években felismerték, hogy a fenntartható működéshez a termelési kapacitásaik minél szélesebb körű kihasználtsága szükséges, így pl. az élelmiszer feldolgozást végző szociális szervezetek egyre gyakrabban végeznek bér munkát. Sokan belátták azt is, hogy egy tevékenységi kör végzése kiszolgáltatottá teszi őket a folyamatosan változó gazdasági és piaci helyzetben, így új tevékenységeket indítottak a „több lábon állás” üzleti modelljét követve. A COVID járvány következtében megváltoztak a vásárlási szokások, így egyre több szervezet jelent meg az online kereskedelemben.

Látható, hogy a közfoglalkoztatás alapjain szerveződő szociális szervezetek egy jelentős része az elmúlt években a támogatásoknak és saját erejüknek köszönhetően valódi vállalkozássá fejlődött, így méltó helyet foglalnak el az adott térség vállalkozásai között termékeik és szolgáltatásaik révén. Ennek ellenére a szektor további támogatása nélkülözhetetlen, tekintettel arra, hogy a szervezetek jelentős foglalkoztatási potenciált képviselnek.

Célszerű lenne különbséget tenni a profitorientált vállalkozásokkal és a társadalmi célokat is szem előtt tartó vállalkozásokkal szemben támasztott követelmények között. A szociális szervezetek sem adózásukban nem élveznek kedvezményt, sem a pályázati kötelezettségek terén, így sem a tranzitfoglalkoztatásban, sem a közösségek megtartó erejében betöltött szerepüket a legtöbb támogatási rendszer nem ismeri el kellően. Akár minősítésükkel, akár a számukra célzottan kiírt támogatásokkal a foglalkoztatáspolitikában betöltött szerepük hosszútávon megőrizhető lenne.

VI.3. Hazai Termék illetve Magyar Termék védjegyet szerzett termékekkel rendelkező szervezetek bemutatása

A) BÁCS-KISKUN VÁRMEGYE

BÁCSALMÁSÉRT FELDOLGOZÓ ÉS ÉRTÉKESÍTŐ START SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET

A Bácsalmásért Feldolgozó és Értékesítő Start Szociális Szövetkezet a 2013. évben jött létre 9 alapító taggal,

önkormányzati részesedéssel. A szövetkezet a korábban közfoglalkoztatásban kialakított és működtetett Zöldség - gyümölcs Feldolgozó Üzemben gyártja és értékesíti Bácsalmási Finomságok élelmiszertermékeit, olyan tartósítószert, adalék- és színezékmentes kézműves termékeket, amelyek saját előállítású vagy lehetőleg helyben termelt alapanyagokból készülnek. Termékinálatukat részben hagyományos receptúrák alapján készülő, részben pedig újszerű, eddig szokatlan ízvilágban megjelenő krémek, lekvárok, ételízesítők, savanyúságok, szörpök vagy ivólevelek alkotják. Saját termék gyártása mellett bér gyártásokat, bér munkát és egyéb tevékenységeket, pl. rendezvényszervezést is végez a vállalkozás.

Termékeik megtalálhatók helyi üzletekben, többek között saját Egészséges Bácsalmásért Mintaboltjukban, a térség szinte valamennyi településén, nagyobb városokban és a fővárosban több helyen üzletekben, vendéglátóhelyeken és a közétkeztetésben.

A társadalmi vállalkozás fenntarthatósága érdekében működéséhez pályázati forrásokat vesz igénybe. 2014-2015-ben TÁMOP program keretében Bácsalmási Portéka Szatyorközösséget szerveztek a helyi élelmiszer- és kézműves termékek közvetlen értékesítésére.

2016 decembertől az OFA Nonprofit Kft. „Fókuszban az önkormányzati tagsággal rendelkező szociális szervezetek” támogatási programját valósították meg, ahol bér és működési költség támogatásával 36 hónapon keresztül 7 fő foglalkoztatását, majd két éven keresztül támogatás nélküli továbbfoglalkoztatását tették lehetővé.

A támogatás nélküli időszakban a vállalkozás rendkívül rossz pénzügyi helyzetbe került, amelyet a veszélyhely-

zet miatti korlátozások és egyéb negatív gazdasági hatások tovább nehezítették. Kitartó munkával a szövetkezet átvészelte ezt a krízist, jelenleg is folyamatosan működik.

A Bácsalmási Finomságok termékek széleskörűen ismertek és elismertek a piacon. Évek óta rendszeresen részt vesznek a Bács-Kiskun Vármegyei Iparkamara rendezvényén, ahol minden alkalommal 4-5 termékük *Kiváló Bácskai Termék* díjban részesül. 2021-ben a Magyar Termék Nonprofit Kft. Tanúsító Védjegyeinek használatára a Bácskai Bivaly erőspaprika krém és a Homoktövises Almalé vált jogosulttá.

A Bácsalmási Finomságok termékcsoport és maga a szövetkezet a médiában és internetes felületen is folyamatosan jelen van. Saját weboldallal és Facebook-oldallal (Bácsalmási Finomságok) is rendelkeznek. Szerepeltek a Magyar Gazda műsorban, a magyar gasztrokulturát bemutató Gasztroangyal című ismeretterjesztő sorozaban, illetve országos folyóiratokban, magazinokban, mint pl. a Magyar Konyha.

Jövőbeni terveik között szerepel a társadalmi vállalkozás stabilitásának megtartása, a *Bácsalmási Finomságok* termékek további népszerűsítése. Ennek biztosítása érdekében folyamatos tárgyalásokat folytatnak potenciális partnerekkel, termékfejlesztéseket végeznek a piacképesség megteremtése és megtartása érdekében. INTERREG-IPA program keretében együttműködnek szerbiai partnerekkel, ahol nem csak a helyi termék és a szociális gazdaság szerepvállalása a fő téma, hanem a termékek gasztronómiában betöltött szerepe és lehetősége is a határmenti térségekben.

B) BARANYA VÁRMEGYE

KOMLÓI TÉSZTAGYÁRTÓ START SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET

A Komlói Tésztagyártó Start Szociális Szövetkezet értéktérítő közfoglalkoztatási programra alapozva 2017-ben kezdte meg működését. A mára már önfenntartó szövetkezet helybelieket foglalkoztatva, főleg magyar alapanyagokból és környékbeli őstermelők friss tojásai-ból gyárt kiváló minőségű, házas jellegű tésztát, a Komlói tésztát. A Szövetkezet a saját márkás termékein kívül bérgyártással is foglalkozik egyre nagyobb volumenben a környékbeli termelők számára, hozott alapanyagokból (fűrj vagy tyúktőjásokból, saját lisztből) készítve a megrendelt tésztafajtákat.

A pandémia felértékelte a helyi vállalkozások szerepét, jelentőségét. Komlói lakossága vásárlásával nagyban támogatja a szövetkezet működését. Az elmúlt időszakban a Komlói Tésztaüzem folyamatosan működött, sőt új ízesítésű tészták próbagyártásait is elvégezve létrehozta az új, prémium kategóriás tészták széles választékát a lakosság és gourmet éttermek számára. Választható ízesítések: vargánya gomba, petrezselyem, chili, fokhagyma, fekete bors, spenót, olívaolajos-bazsalikomos és medvehagyma. Legnépszerűbb termékeik a 8 tojásos cénametelt, a kézzel készített 6 tojásos házi csipetke, illetve a 4 tojásos fodros szélű hosszúmetelt.

A 2021. évben a szövetkezet sikeresen vett részt a *Fókusz* program *Magyar Termék* védjegy elérését segítő

programjában, így mára már 10 *Komlói tészta* csomagolásán is megtalálható a *Hazai Termék* védjegy.

Legújabb fejlesztésük a *Villa Comprov* márkanévű termékcsalád, amely tojás nélkül készült, ízesített vegán tésztából áll. Bár a szövetkezet törekszik vevőkörében a személyes kapcsolattartásra, termékeik a virtuális piacokon pl. a Máltai Manufaktúra webshopjában is megvásárolhatók. A szövetkezet egyrészt saját boltjában értékesíti termékeit, másrészt beszállít a közétkeztetésbe (kórház, szociális otthon, óvodai konyha) valamint kisboltok is szerepelnek partnerei között. Továbbá Baranya, Somogy és Tolna vármegye területén is értékesítenek viszonteladói üzletek számára. Termékeikkel nemcsak boltokban, hanem híres éttermekben is találkozhatunk (Gundel étterem, Tenkes Csárda).

Az őstermelőkkel való együttműködés, illetve az új hívások ösztönzik a szövetkezetet a folyamatos termékfejlesztésre, úttörő szeretne lenni a száraztésztaiparban egyedi minőséggel, termékkínálattal.

Kiemelt figyelmet fordítanak reklámozására és marketing kommunikációra. A szövetkezet már szereplője az online térnek is. A piaci megjelenés és a kapcsolattartás fontos csatornája a szövetkezet Facebook oldala, ahol folyamatosan tájékoztatják vevőiket az őket érintő információkról, eseményekről. Külföldi piacokon is megjelentek már a szövetkezet termékei, Romániában, Lengyelországban és Írországból rendelkező viszonteladói partnerekkel, akiknek vevőik főleg külföldön élő magyar családok.

A jövőben termékeikkel szeretnének felkerülni a nagy áruházak polcaira, ezért a szövetkezet pályázott a SPAR *Régiók kincsei* programra, melynek nyertesei a környék SPAR üzleteiben értékesíthetik saját termékeiket.

MÁROKI START SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET

Márok hátrányos helyzetű kistelepülés Baranya megyében. Apró falu, lakóinak száma 430 fő.

A munkanélküliség és a hátrányok ledolgozása érdekében 2010 óta az önkormányzat számos fejlesztést és programot indított. Ezek közé tartozik a mezőgazdasági típusú közfoglalkoztatás is, melyben 2011 óta folyik növénytermesztés és tartósítás.

A hatékonyabb munka, és a nagyobb elköteleződés érdekében 2013-ban létrehozták szövetkezetüket, mely a startmunkaprogram mezőgazdasági ágát volt hivatott tovább vinni. A szövetkezetnek a helyi önkormányzat valamint 9 természetes személy a tagja, céljuk a tagok szo-

ciális helyzetének javítása, az öngondoskodás feltételeinek megteremtése, munkahelyteremtés.

Fő tevékenységük a zöldségek és gyümölcsök feldolgozása és tartósítása. Termékeik között megtalálhatók különböző savanyúságok, lekvárok és szörpök is. Portékáikat hagyományos, a „régis iskola” szerinti receptúra szerint készítik el, így termékeiket valóban a házas íz jellemzi. A manufaktúráis kisüzemet a használaton kívüli óvodai konyhából alakították ki.

Nagy gondot fordítanak saját márká kialakítására. A *Mároki Finomságok* egységes arculat formájában megjeleníti, pozícionálja, kommunikálja termékeik minőségét és szövetkezetük értékrendjét a célközönség felé.

A Mároki Start Szociális Szövetkezet számára mindig is fontos volt, hogy termékei garantált minőséget képviseljenek. Ennek biztosítása érdekében pályázták meg a *Magyar Termék* védjegy használatát. A védjegy elnyerésével erősítették a *Mároki Meggyoszörp* és a *Mároki Levendulaszörp* versenyképességét, illetve a vásárlói bizalmat. A *Magyar Termék* védjegy elnyerésével új vevőkört kívántak megcélolni, olyan fogyasztókat, akik számára fontos a hazai alapanyagból, hazai munkaerő által előállított termékek fogyasztása, a manufaktúráis módon előállított termékek vásárlása. A bizalmat erősíti a védjegy, informál a termék megbízhatóságáról, eredetéről és előállításának megfelelő körülményeiről. Az embléma a vásárlókban elindít egy olyan gondolatot, hogy a védjeggyel ellátott termék jó minőséget képvisel, ezért keresik, vásárláskor előtérbe helyezik az ilyen termékeket. A szövetkezetet pedig arra ösztönzi, hogy a termékeik minőségi színvonala emelkedjen.

A szövetség nagy hangsúlyt fektet a munkahelyek megőrzésére, mindamellett hogy folyamatos fejlesztéseket hajt végre a munkahelyi körülmények és a termék hatékonyabb előállítása érdekében is.

A Mároki Finomságokat több platformon is megtalálhatják az érdeklődők. Webáruházat is működtetnek, de Facebook oldallal is rendelkeznek, illetve személyesen Márokon találhatók meg.

Jövőbeni tervük, hogy a Mároki Finomságok készítőiként felkutassák, őrizzék és ápolják a helyi, illetve a szűken vett régiójuk sváb, baranyai és felvidéki magyar gasztronómiai hagyományait, valamint munkához juttatni a foglalkoztatásból akár generációkkal korábban kiesett családokat, önálló keresethez, önbecsüléshez, tervezhető jövőképhez segíteni az állástalan embereket.

C) BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN VÁRMEGYE

TRIZSI ÍZEK START MEZŐGAZDASÁGI ÉS SZOLGÁLTATÓ SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET

A Trizsi Ízek Start Szociális Szövetkezet 2015 őszén alakult azzal a céllal, hogy a közfoglalkoztatásban sikeresen tevékenykedő asszonyoknak hosszú távú és biztos megélhetést nyújtó munkahelyet biztosítson, ahol szabályozott kereteken belül, üzemi körülmények között végezhetik a gyümölcsfeldolgozás folyamatait. Gyümölcsfeldolgozó üzemükben *Trizsi Ízek* márkanév alatt kezdetben ivóleveket, lekvárokat, szörpöket, dzsemet gyártottak. Az elmúlt években a fenntarthatóság és a fogyasztói elvárások kapcsán egyrészt termékportfóliójukat racionalizálták, másrészt új termékeket is fejlesztettek, kialakították a saját brandjüket, így kézműves termékekkel egyre szélesebb körű és igényesebb vásárlói réteget tudnak kiszolgálni.

A folyamatos tevékenységbővítés kapcsán saját vegyes boltot, két bisztrót és egy mozgóboltot üzemeltetnek, melyekben a saját termékeiket is értékesítik. Ezen kívül rendezvényeket szerveznek, csoportokat fogadnak, akiknek termékbemutatót, kóstolókat tartanak. A termékekkel minden jelentős eseményen, kiállításon megjelennek, így a *Trizsi Ízeket* és a trizsi asszonyokat megismerhetik az érdeklődők. A szövetkezetben való foglalkoztatással kezdtek a rövidített „trizsi” nevet használni, hiszen ezt a márkát nemcsak a lekvárokról, szörpökről, hanem bármilyen más termékre, szolgáltatásra is tudják használni.

A Magyar Termék védjegy pályázaton való részvételük azért fontos a szövetkezetük életében, mert a védjegy használatával újabb lehetőségek nyílnak meg előttük. A vásárló számára a védjegy egy bizonyíték arra, hogy a terméket hazai alapanyagokból készítették, minősítették, ez pedig garantálja azt, hogy elismert, megbízható, jó minőségű termékről van szó. Termékeik közül 5 lekvár nyerte el a *Hazai Termék* védjegyet. (Csipkebogyó, Som, Kököny, Fehércsokis körte, Rumos-csokis szilva-kököny)

A szövetkezet dolgozói fantáziája és kreativitása révén megvalósult kézműves igényesség a hagyományos birsalmasajtból készült *golyóBirs* desszert. A bonbon ötvözi a tradíciót és a jelenkor igényeit. A másik fejlesztésük a *Vad-Ász* termékcsalád, mely a vadgyümölcsökből készí-

tett lekvárokat és szörpöket foglalja magába, igény szerint díszcsomagolásban is.

Vásárlóik megtalálják őket üzemükben, boltjaikban és a webshopjukon, valamint a térség jelentősebb piacain és rendezvényein. Kereskedelmi partnereik részére pedig szintén rendelkezésre állnak egyedi árakkal és marketing eszközökkel. A facebook oldalukon naprakész információt találnak róluk, de rendszeresen jelennek meg térségi napilapban, televízióban is.

Partnereik a környező nagyvárosok üzletei, térségi éttermek és szállodák. Együttműködnek más szociális szövetkezetekkel, térségi „leader” szervezettel, településszövetséggel és iskolákkal is.

D) FEJÉR VÁRMEGYE

NAGYLÓKI GAZDASÁGI ÉS SZOLGÁLTATÓ START SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET

A 2015. évben - az önkormányzat által szervezett, értéktérítő és növekvő eredményt elérő közfoglalkoztatási programra alapozva, piaci elven működő gazdasági szervezet jött létre, amelyben alkalmazásra kerültek azok a közfoglalkoztatottak, akik ott húzóerőként dolgoztak.

A szövetkezet indulásakor azokat a tevékenységeket igyekezett ellátni, amelyekre azonnali piaci igény mutatkozott, azaz rövid időn belül bevételre lehetett szert tenni. Ez fontos volt a szövetkezet fenntarthatósága szempontjából. Alapvetően ezeket a tevékenységeket két fő csoportra lehetett osztani: az egyik a helyi igényeknek megfelelő közösségi szolgáltatás, a másik a valós piaci kereslettel bíró termékek előállítása. A helyi közösségi igényeket magába foglaló szolgáltatások közé tartozott a szociális feladatellátás keretében történő ebédkihordás az igénylőknek, közterületek karbantartása, helyi rendez-

vényeken büfészolgáltatás biztosítása stb. A szövetség termékelőállítás és értékesítés terén a tavaszi egynyári virág- és dísznövény, valamint zöldségpalánták termesztését végzi. Egy 240 m² alapterületű fűtött növényházban és két 390 m² összterületű fűtött fóliasátorban egy szezon alatt több tízezer dísznövénypalántát állítottak elő értékesítésre. A virág- és zöldségpalánták nevelése mellett több százezer fűszerpaprika palántát állít elő a szövetkezet értékesítésre, illetve saját termesztésre.

A közfoglalkoztatási programból hozott eredményekre és az azt követő időszak fejlesztéseire alapozva a 2017. évben a Belügyminisztérium támogatásával megépítésre került a megtermelt fűszerpaprika teljeskörű feldolgozását biztosító üzem. Ezzel a szövetkezet elérte, hogy a magvetéstől a palántanevelésen és termesztésen keresztül, a feldolgozásig, azaz a termékelőállítás teljes életútját saját hatáskörben végzi. A HACCP rendszerrel ellátott üzemben mára már bérfeldolgozást is vállalnak. A feldolgozott saját termékre egyedileg megtervezett arculati kép, a *Mezőföld Kincse Ez fűszerpaprika!* márka létrehozása nagy lökést adott a szövetkezet által előállított örölt fűszerpaprika marketingjének. Széles körben, nem csak a környékben, hanem országos viszonylatban is keresik a terméket. A márka 1000g, 500g, 250g kiszerelésű csipősségmentes, illetve a 250g csipős terméke 2021-ben megkapta a *Magyar Termék* védjegyet. Nagy büszkesége a szövetkezetnek, hogy a fogyasztói igények mellett a szigorú minőségi előírások is teljesítésre kerülnek.

A start szociális szövetkezet az elmúlt évek során mind a virág- és zöldségpalánták, mind pedig az örölt fűszerpaprika értékesítése terén széles ügyfélkört épített ki. Ennek köszönhetően a termékek a szövetkezet Gazdasági Portájáról, bázishelyéről kerülnek értékesítésre. A virág- és zöldségpalántákat a helyi és környékbeli lakosság, önkor-

mányzatok vásárolják, az őrölt fűszerpaprikát viszont országsszerte értékesítik.

A szövetkezet tovább kívánja eredményesen folytatni a jelenlegi tevékenységeit, kiemelt figyelemmel az őrölt fűszerpaprika eredményes, minőségi előállítására, mint a vállalkozás saját és egyedi termékére.

SÁRKERESZTÚR HANGYÁK START SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET

A szövetkezet a település és a térség gazdaságának fejlesztése érdekében jött létre, megteremtve a lehetőséget annak, hogy a közfoglalkoztatásból fokozatos átmenetet biztosítson a nyílt munkaerőpiacra. Ezt a „missziós” tevékenységüket egyedi termékek előállításával, szolgáltatások biztosításával, társadalomfejlesztési programok megvalósításával végzik. Főleg a közfoglalkoztatásban megtermelt javakat alakítanak piacképes terméké, pl. levendulaolaj, levendulavíz, őrölt fűszerpaprika, sajtolt tökmagolaj, válogatott és hántolt kosárvessző formájában. Szolgáltatásaik között szerepel a zöldterület-kezelés, ágdarálás, rendezvényszervezés és lebonyolítás, bérletpárlás is. A mindezekhez szükséges eszközök beszerzését különböző pályázati konstrukciók tették lehetővé, így vásároltak levendula-arató gépet, lepárló berendezést, targoncát és egyéb anyagmozgató gépeket, ágdarálót és önjáró fűkaszálót, fűrészeket.

Fontos szempont, hogy a közel 10 000 tövet számláló levendulaültetvényük termését helyben feldolgozhasák. Nagy büszkeségük, hogy a Fókusz-Igénykosár pályázatból finanszírozott lepárló berendezés telephelyükön üzembe állt. Segítségével a levendula feldolgozás folyamata tel-

jes egészében Magyarországon, a szövetkezetben alkalmazott helyi lakosok foglalkoztatásával, helyben megtermelt alapanyagból valósul meg, így a magyar hozzáadott érték 100%. A munkafolyamat során a levendula virágából gőzlepárlással nyerik a levendula olajat, valamint a melléktermékként keletkező levendulavizet. A fejlesztésnek köszönhetően külsős megbízást is vállalnak. Ráadásul egyedi, akár névre szóló csomagolást is tudnak biztosítani, akinek erre van igénye. Bízunk benne, hogy minél többen megismerik ezt a lehetőséget, és élnek is vele. Ajánlatuk érdekes lehet a cégektől kezdve egészen a házasulandók részére köszönő ajándék gyanánt.

Jelenleg fő partnerük és megrendelőjük a helyi önkormányzat. Feladatellátási szerződés és eseti megbízások keretében oldják meg a sikeres együttműködésüket.

A fentiek eredményeként sikeresen pályáztak levendulás termékekkel a Magyar Termék védjegy megszerzéséért. Ehhez a mostani közvetlen termelői piaci értékesítést még nagyobb arányban kell megerősíteniük a webshopban történő online kereskedelemmel. Termékeik hirdetése és az egyéb kapcsolattartás a Facebook oldalukon zajlik.

A gazdasági helyzet normalizálódásában bízva tervezik jövőjüket. Céljuk a dolgozók hosszú távú foglalkoztatása, hiszen jelenleg rajtuk keresztül hét családnak biztosítanak bérjövödelmen alapuló megélhetést. Szociális missziójukat megtartva kívánnak megerősödni a gazdasági szférában. Széles szolgáltatási palettájukat újabb partnerekkel is meg kívánják ismertetni, céljuk főleg a bérletpárlás hiány jelentette piaci rés betöltése. Nagyon bízunk a Magyar Termék védjegyes levendulaolajuk piacának fellendülésében.

E) GYŐR-MOSON-SOPRON VÁRMEGYE

RÁBASZENTMIHÁLY ÍZEI GYÁRTÓ ÉS ÉRTÉKESÍTŐ START SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET

A Rábaszentmihály Ízei Gyártó és Értékesítő Start Szociális Szövetkezet a 2016. évben kezdte meg termelői tevékenységét, kezdetben sertéstartással és tésztagyártással foglalkozott. A működtetéshez szükséges ingatlant, eszközállományt, állatállományt az önkormányzat *haszonkölcsön szerződés* keretében adta át a szociális szövetkezetnek ingyenes használatra, ezzel biztosítva, hogy a működtetéshez szükséges megfelelő infrastruktúrával rendelkezzenek. Tevékenységeiket folyamatosan egymásra építették, elsőként a száraztésztagyártás, a sertéshizlalda, 2017-ben a húsbolt, végül 2021 májusában a savanyító manufaktúra és a gluténmentes tésztaüzem került a szövetkezet hasznosításába az önkormányzat foglalkoztatási kötelezettségének átvállalásával.

A szövetkezet egy 500 lelkes kis településen jött létre, és az egyik legtöbb személyt foglalkoztató munkáltatóvá nőtt ki magát az elmúlt években. Már indulásakor célul tűzte ki a lakosság egészségesebb élelmiszerekkel történő ellátását minél szélesebb körben. Ezen törekvésüket segítette a Fókusz programból finanszírozott mozgóbolt, valamint a Fókuszban a piac alprogram támogatásból kialakított webshop.

Kezdetektől fogva Rábaszentmihály Ízei logóval látják el termékeiket, hisz a régi idők receptjei alapján készítik a savanyúságokat, közkedvelt lecsókat, füstölt áruikat, melyeket a településen élő idős asszonyoktól, férfiaktól gyűjtöttek össze. A hagyományos, sóban érlelt, akácfával füstölt termékeik a legkelendőbbek, de egyrészt igazodva a piaci igényekhez, másrészt a munkahelyek megőrzése érdekében szélesítették termékpalettájukat az olcsóbb árkategóriájú hagyományos véres-májás hurka, disznósajt és töpörtyűkrém termékekkel.

Termékeik alapanyagának jelentős részét a közfoglalkoztatás során előállított termékekből, helyi és környékbeli őstermelőktől, gazdáktól történő felvásárlással biztosítják. Amennyiben ez nem lehetséges, úgy töreksenek arra, hogy Magyarországon termelt és előállított alapanyagból készüljenek. Ennek és az Integrációt elősegítő szakértői tevékenység alprogramban való részvételüknek köszönhető, hogy 2021-ben 8 féle 8 tojásos prémium minőségű tésztájuk és 3 féle gluténmentes tésztájuk elnyer-

te a Magyar Termék védjegy használati jogát. Megítélésük szerint az elismerés tovább erősíti a fogyasztók bizalmát a Rábaszentmihály Ízei logó alatt megjelenő élelmiszerek iránt. A gyártás növelésével és a termékek forgalmazásával szeretnék a biztonságosabb, egészségesebb élelmiszereket eljuttatni a fogyasztóhoz rövid élelmiszerlánc biztosításával.

Kiemelt figyelmet fordítanak a térség szociális szövetkezeiteivel és önkormányzataival történő együttműködésre, aminek keretében egymás termékeit értékesítik, továbbá jó gyakorlatok megosztásával egymás tevékenységeit segítik.

TÉTI KERESKEDELMI ÉS SZOLGÁLTATÓ START SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET

A Téli Szociális Szövetkezetet a 2016. évben alapították. Fő tevékenységként építési betontermékek gyártását célozta meg, 5 éve foglalkozik térkő és szegélykő lerakással, beépítéssel. Térkő és betonelem gyártást 2019 tavaszától végeznek. Jelenleg már öt féle térkő előállítása valósulhat meg 6 és 8 cm vastagságban.

A Szövetkezet a Fókusz pályázat támogatásával egy használt, de minőségi forgó-kotró gépet vásárolt, amely nagymértékben megkönnyítette az alkalmazottak munkáját a térkő lerakás előkészítésében, valamint egy kisteherautót, melynek köszönhetően a szövetkezet a környező településeken is tud munkát vállalni. A következő fejlesztések szintén pályázatok keretében valósultak meg a 2020. évben. A Fókusz Piac marketing pályázatnak köszönhetően a szövetkezet már rendelkezik online felü-

lettel, weboldallal. A honlap segítségével egyszerűbb és gyorsabb az ajánlatkérés és megtekinthetők a szövetkezet referencia munkái. Szintén a marketing pályázat keretében sikerült a szövetkezetnek minősíttetni a gyártott térköveket és szegélykövet. A *Fókusz Igénykosár* pályázatnak köszönhetően további korszerű gépek beszerzésére is lehetőség nyílt. Az új eszközök nagy segítséget nyújtanak a térkőlerakás előtti földmunkákban, a termékek méretre szabásában, további járulékos tevékenységekben.

Az elmúlt 5 évben a munkavállalói létszám stabil, köszönhetően a versenyképes bérezésnek és a beszerzésre került korszerű, hatékony gépeknek.

A 2022. év elején termékeik megkapták a Hazai Termék védjegy minősítést, így már nem csak termék minősítéssel, hanem hazai termék védjeggyel is rendelkeznek.

Győr – Moson – Sopron vármegyében két nagy cég gyárt építési beton termékeket. Velük a szövetkezet nem tudja felvenni a versenyt gyártás terén, ezért az általuk előállított tér- és szegélyköveket a megrendelő igényeire igazítják mind szín-, mind méretválasztékban egyaránt, mivel kis manufaktúraként működve rugalmasabban tudják teljesíteni a kisebb megrendeléseket és vállalni tudják a termékek beépítését a földmunkától a kivitelezésig bezáróan. Megrendelőik elsősorban a környező települések önkormányzatai a *Magyar Falu* programnak köszönhetően.

A partneri kör folyamatosan bővül. A szövetkezet meglévő szerződésekkel és megrendelésekkel rendelkezik az elkövetkezendő időszakra is, így a munkavállalói létszám megtartása mellett versenyképes piaci jövedelmet is tud biztosítani számukra.

F) HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYE

BALMAZ TÉSZTAGYÁRTÓ START SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET

A Balmaz Tésztagyártó Start Szociális Szövetkezet a korábban végzett közfoglalkoztatási programok eredményére alapozva alakult meg 2016 augusztusában, nyolc fő természetes személy és a helyi önkormányzat tagságával.

A kezdeti években hat munkavállalóval dolgoztak, akik készítették és fejlesztették a termékeket, továbbá a minél hatékonyabb értékesítés érdekében a térség jelentősebb piacain jelen voltak és vannak. Országsszerte elismert lett a nevük, ma már saját lábon, állami támogatás nélkül állják meg a helyüket, bővítik termékkörüket. Saját üzemeltetésű mintaboltjukban értékesítik az alapvető élelmiszerek mellett termékeik teljes palettáját.

A Balmaz Tészta mára Hajdú-Bihar vármegye egyik legismertebb márkanevévé vált, ennek köszönhetően több étterem séfje ismerkedhetett meg személyesen az üzemben a gyártási folyamatokkal. Vendéglátó egységekben, éttermekben, csárdákban, szállodákban, de idősok otthonában vagy a minőségre adó kifőzdékben, közétkeztetésben is fogyasztják tésztaikat országsszerte. Folyamatosan kínálják termékeiket országos és vármegyei vásárokon, sokadalmakban, kiállításokon, termelői piacokon. Viszonteladói hálózatuk folyamatosan bővül.

A minőség elismerését mutatja, hogy jogot nyertek a „Balmazportéka” márkajegy használatára.

A 2017. és 2018. években a Hajdúsági Expó szakmai zsűrije Kiváló Termék díjjal jutalmazta áruikat.

A 2022. évtől több száraztésztajuk *Magyar Termék* tanúsító védjegy használatára lett jogosult.

Jelenleg 7 fajta tésztajuk van forgalomban, 8 tojásos, 4 tojásos, durum tojásos, durum tojás nélküli, chilis, petrezselyemzölddel és paradicsompürével készült tészta, 25 féle formában és 70 féle kiserelésben, vonalkóddal ellátva.

Tésztaik egy része még mindig kézzel készül, hagyományos módon, nagyobb része viszont már gépi úton. A kínálatot folyamatosan bővítik, kreatív ötletekkel, lelkesedéssel, a sikerre való törekvéssel naponta bizonyít-

ják, hogy érdemes dolgozni. Szeretnének igazi gasztro-nómiai élményt nyújtani mindenkinek!

A Balmaz Tésztagyártó Start Szociális Szövetkezet nem csak száraztészta gyárt, termékeik megvásárlásával hozzásegítik vásárlóikat egy autentikus ízléshez.

HAJDÚNÁNASI TARTÓSÍTÓ ÉS ÉPÍTŐ START SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET

A szociális szövetkezetet 2014-ben, mint a helyi gazdaságfejlesztés egyik eszközét hozták létre, azzal a céllal, hogy egyfajta hídként funkcionáljon a közfoglalkoztatási program és az elsődleges munkaerőpiac között. Kezdetben zöldségfeldolgozással, savanyítással foglalkozott a cég, majd a 2016-ban létrehozott feldolgozóüzem húsfeldolgozásra adott lehetőséget a szociális szövetkezetnek. Termékkínálatuk között többek között megtalálhatók a füstöltárúk, a tökehúsok és a szuvid, vagyis vákuum alatt hőkezelt termékek. Húskészítményeik alapanyagát a Hajdúnánás város saját majorságában nevelt mangalica, hízósertés, szürke marha és bivaly állománya adja.

Hosszú évek munkájának eredményeként a hagyományos tökehús és feldolgozott húskészítmény kínálatuk mellett arra is lehetőségük adódott, hogy bio minősítésű alapanyagokkal dolgozzanak, így termékeik nem csak ízletesek, jó minőségűek és ellenőrzött forrásúak, hanem mindezek mellett fogyasztásuk egészségmegőrző hatással is jár.

Termékeiket helyi szinten az általuk üzemeltetett Városi Húsbolt polcairól és pultjaiból érhetik el a fogyasztók, jelen vannak több környékbéli piacon, és folyamatosan terjeszkednek mozgóboltjukkal, de mindemellett több környező kereskedelmi egységnek és vendéglátóhelynek a

megbízható beszállítói. Saját webshopot hoztak létre, és tervezik a megjelenést az online térben a termékeiket egységbe foglaló *Nánási Hús* márkával, amihez kapcsolódóan egy komplex brand építést valósítottak meg.

Működésüket jól jellemzi a városuk mottójaként is ismert, „hagyomány és innováció” kifejezés. Termékeikkel és a felhasznált alapanyagaikkal igyekeznek visszatérni saját gyökereikhez, egy olyan egyszerűbb és egészségesebb világba, ahol az adalékanyagok, a tömegnövelő szerek és az ebből adódó népbetegségek még ismeretlen fogalomnak számítottak.

2020 nyarán került átadásra a több típusú forrásból (közfoglalkoztatási támogatás, Fókusz pályázat, önkormányzati önerő) megvalósított, nagy kapacitású, európai uniós feltételeknek megfelelő húszüzem és vágóhíd. A beruházás nagyobb távlatokat nyitott meg a Szövetkezet előtt a termelési kapacitás, a termékkínálat, a szolgáltatásszínvonal és a kiszolgálási körök tekintetében. Az új üzem és vágóhíd indulását követően a Szövetkezet kapacitása heti 50 sertés feldolgozására bővült. Fontos előrelépést jelent még a Szövetkezet életében a vágókapacitás bővülése mellett az az új üzemi háttér, mely már alkalmas a piacon ismert összes sertés és marhahús alapú, modern technológiát igénylő húskészítmény előállítására. 2020 nyaratól nem csak a hagyományos eljárással készült füstölt termékek és friss tökehúsok adják az üzem kínálatát, a paletta a modern technológiával készült főtt-füstölt termékekkel bővült – virslis, szalámik, felvágottak – melyekre jelentősebb fogyasztói igény mutatkozik.

Termékeik minőségét és megbecsültségét igazolja, hogy 2022-ben öt termékük kapta meg a *Magyar Termék* védjegy használatának jogát (juhbeles virsli, sült sertés zsír,

turista szalámi, csemege pároskolbász, paprikás füstölt félszárazkolbász) ezzel is erősítve azt az üzenetet, amit eddig is igyekeztek a fogyasztóik felé kommunikálni, azaz, hogy hazai gyártóként, 100%-ban magyar és főként helyi alapanyagok felhasználásával készítik prémium minőségű termékeiket.

G) JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYE

JÁSZSZENTANDRÁSI GYÜMÖLCSFELDOLGOZÓ START SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET

A Jászszeptandrási Gyümölcsfeldolgozó Start Szociális Szövetkezet 2016 óta állít elő homoktövist tartalmazó gyümölcsleveket. Az üzem működése az adalékmentes és tartósítószermentes üdítő készítésén alapul, amely minden esetben magas C- és egyéb vitamingszorgatag homoktövist tartalmaz. Az elmúlt évek fejlesztéseinek köszönhetően termékpalletájuk bővült, jelenleg 10 ízben állítanak elő 100%-os tartósítószer, színezék és hozzáadott cukormentes gyümölcsleveket. Ezen túl 100%-os homoktövis velőből készült koncentrátum, homoktövis szörp, homoktövis lekvár, valamint homoktövis maghéj-örlemény és tea is szerepel kínálatukban. Gyümölcslevek megtalálhatóak a szolnoki és kecskeméti Auchan áruházak polcain, továbbá a jászberényi Coop-ban. Ezen kívül termékeik az észak-magyarországi régió legtöbb piacán, továbbá 30 viszonteladó partnernél megvásárolhatóak.

A szövetkezet annak köszönheti sikerét, hogy a vásárlók tudják, megbízható, egészséges és minőségi terméket kapnak.

Több termékük 2022-ben elnyerte a *Magyar Termék* védjegyet is. A *Hazai Termék*, *Magyar Termék* védjegy pályázat útján szerezhette meg, és rettentő büszké arra, hogy egyfajta elismerésben részesültek ennek révén. A dolgozók munkáját dicséri, hogy használhatják ezt a címet, hiszen az ő kitartó munkájuk révén jutottak hozzá az elismeréshez.

Az üzem alapelve, hogy helybeli munkaerővel dolgoznak, és családi munkakörnyezetet biztosítanak számukra. Ezzel sikerült elérni a munkavállalók lojalitását, elkötelezettségét. Keresik és várják továbbra is a nagy áruházak kapcsolattartóit, hiszen szeretnék, ha minél szélesebb réteg fogyasztaná egészséges termékeiket országszerte. Facebook oldalukon bárki nyomon követheti a szövetkezet életét, naprakész információkat adnak arról, mely rendezvényeken, termelői piacokon lesznek megtalálhatóak.

Jövőbeni tervük ebben a válságos időszakban is az, hogy fejlődni tudjanak és a munkahelyeket, amiket teremtettek továbbra is meg tudják őrizni. Nagy büszkeség számukra, hogy nem csökken a partnereik száma, hanem folyton növekszik.

Mottójuk: „Homoktövis a mi kincsünk”.

TISZAÖRSI BARÁZDA ÉLELMISZER-ELŐÁLLÍTÓ START SZOCIÁLIS SZÖVETKEZET

A szövetkezet azzal a céllal jött létre, hogy a közfoglalkoztatásban dolgozó és valóban dolgozni akaró lakosoknak piaci munkahelyet tudjon biztosítani, továbbá minőségi termékek előállításával felhívják a figyelmet Tiszaörs településre.

A szövetkezet 2013-ban alakult nyolc alapító taggal, fő profiljuk a száraztészta készítés volt. A *Fókusz* támogatá-

si program és két alprogramjának sikeres teljesítése segítette őket abban, hogy az üzem önfenntartóvá válhasson.

A szövetkezet által előállított termékek kiváló minőségűek, kizárólag liszt és tyúktojás felhasználásával készülnek. Minden felhasznált alapanyaguk magyar előállítású, ebből adódott, hogy a *Magyar Termék* védjegy négy termékük esetében elnyerhető legyen.

A térségben üzemük és szövetkezetük egyedülállóan számít. Dolgozóik saját településük lakosságából kerültek és kerülnek ki jelenleg is. A szövetkezet segíti a munkavállalókat, hogy a közfoglalkoztatásból átkerüljenek stabil munkavállalókká, magasabb fizetést kaphassanak, értéket teremtő munkát végezhesenek és a családjuk mindennapi megélhetése biztosított legyen. A dolgozók minőségi termék előállításával járulnak hozzá, hogy piacukat megtartsák, bővíteni tudják. Szükség esetén, szabad idejük terhére részt vesznek a piaci értékesítésben is. Nagyobb megrendelés esetén nem okoz gondot a dolgozóknak a hétvégi gyártás sem, annak érdekében, hogy ve-

vőiket megtartsák. Nagy segítség volt számukra, hogy a büntetvégrehajtási intézmények közül többen is rendelkeztek tőlük termékeket, hét intézménybe jelenleg is szállítanak tésztát. A pandémia időszaka alatt kizárólag a szabadterei piacokon való megjelenésük mutatott némi bővülést, egyre több termelői piacon jelentek meg, pl. bagi autós-piac, nagykovácsi termelői piac, zuglói Ludas Matyi kézműves piac, Palóc piac, hajdúszoboszlói termelői piac. A járvány után próbálták visszaszerezni rendszeres felhasználóikat, sajnos több partnert elveszítettek, szinte újra kellett építeniük a vásárlói kört. Azonban sikerült bejut-

niuk több mint 70 kisboltba, elsősorban a környező településeken. A szövetkezet letette voksát a minőség mellett, egyre többen szeretik és használják termékeiket. Saját boltban is árusítanak, a vevők nagyobb távolságról is elutaznak Tiszaörsre a tésztákért, ami nagyon jó visszajelzés a termékek minőségét illetően.

Jövőbeni terveik között szerepel a – jelenleg még közfoglalkoztatásban működő – sajtüzem szövetkezetbe történő áthelyezése és szeretnék, ha két kiváló minőségű termékük az *Örsi tészta*, és az *Örsi sajt* is fémjeleznék Tiszaörs nevét.

VII.

Térségfejlesztés gazdaságélénkítéssel és felzárkóztatással – Kedvezményezett Települések Gazdaságélénkítő Programja

A Kormány az 1403/2019. (VII. 5.) Korm. határozat alapján döntött a Kedvezményezett Települések Gazdaság-élénkítő Programjának (a továbbiakban: GÉP program) elindításáról, amely hatékonyan hozzájárulhat a gazdasági mutatók alapján elmaradott települések hátrányainak csökkentéséhez, a helyi foglalkoztatás bővítéséhez, a vidék lakosságmegtartó képességének növeléséhez. A programba a Magyarország egyes területei közötti gazdasági egyenlőtlenség csökkentése érdekében szükséges fejlesztési program kidolgozásáról szóló 1206/2019. (IV. 18.) Korm. határozat értelmében azokat a kiválasztott kedvezményezett településeket vonták be, ahol a szociális és a gazdasági fejlesztés alapjai adottak voltak.

Az ország 3178 településéből 445 település (14%) került kiválasztásra, e körből 127 település rendelkezik a közfoglalkoztatásban létrejött helyi felhasználást meghaladó mértékű termelési kapacitással. A GÉP program 2019-ben elindult első ütemébe ezen 127 település közül 50 település került meghívásra, ahol a tartósan munka nélkül lévő személyek aránya a legmagasabb. A GÉP program 2020. évi második és a 2021. évi harmadik ütemébe ugyanezen elvek mentén került kiválasztásra a következő 50-50 település.

A támogatott, megvalósított fejlesztések igen változatos képet nyújtanak, hiszen a települések gazdasági, munkaerőpiaci, infrastrukturális lehetőségei egyediek, a helyi vagy környékbeli igények, a tájegység környezeti, gazdaságföldrajzi jellemzői, a helyi hagyományok és a munkakultúra egyaránt meghatározták a fejlesztések irányát.

A megvalósított beruházások jellemzően: közétkeztetés bővítéséhez kapcsolódó konyhafejlesztés; szálláshely, vendégház, pékség kialakítása; építőipari, mezőgazdasági szolgáltatáshoz kapcsolódó eszközbeszerzés; térkő- illetve gyepszőnyeggyártás; zöldség- és gyümölcsfeldolgozó, térszta üzem fejlesztése; savanyító üzem kialakítása; asztalosüzem, szolgáltató centrum létrehozása; tejfeldolgozó üzem bővítése fejlesztése; fóliás növényház kialakítása.

A 2022. évben 4 430 335 241 Ft támogatási összeg felhasználásával 23 település valósította meg programját, és 81 fő 3 éves nyílt piaci foglalkoztatásával kezdte meg a létrehozott beruházások, termelői kapacitások 5 éven keresztül történő működtetését, fenntartását.

VII.1. A Gazdaságélénkítő program keretében 2022. évben átadott fejlesztések

A) BÁCS-KISKUN VÁRMEGYE

HOMOKMÉGY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A fejlesztéssel egy közfoglalkoztatási alapon létrehozott asztalos műhely továbbfejlesztése, asztalos üzemé alakítása valósult meg új csarnok megépítésével, környezetkímélő és energia hatékony közmű kialakításával. A fejlesztés eredményeképpen egy kisszériás, egyedi tervezésű, helytakarékos, bútorlap alapanyagra alapozott bútorgyártás (irodabútor, konyha-, fürdőszoba és szobabútorok) került kialakításra, amelyhez szorosan kapcsolódik termék-katalógus létrehozása is, továbbá a saját márkás termékek előállítás mellett más cégeknek történő bedolgozás, illetve bútorjavítás. A beruházás 207 516 292 Ft támogatással valósult meg, az Önkormányzat 2 fő nyílt piaci foglalkoztatását biztosítja.

MADARAS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A támogatott programja célját egy olyan gép- és eszközpark valamint faipari tevékenység végzéséhez alkalmas ingatlan kialakítása képezte, amely alkalmassá tette az önkormányzatot tevékenysége diverzifikációjára, azaz a faipari üzem beindítására és a külterületi utak jobb minőségű karbantartására, valamint gépi szolgáltatások nyújtására. Az egyéb mintaprogram keretében megítélt 103 784 469 Ft támogatási összeg felhasználásával 3 fő nyílt piaci munkavállaló foglalkoztatása kezdődött meg.

SÜKÖSD NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Sükösd Nagyközség Önkormányzata a program keretében egy több mint 100 éves múlttal rendelkező helyi péküzem megvásárlását, felújítását, a működéséhez szükséges gépek, gépjármű beszerzését, majd ezek működtetését valósította meg összesen 156 345 984 Ft támogatás felhasználásával. A termékeiket egy, a már vásárlók által ismert receptúra alapján készítik, ezért a piacra történő bevezetése gyors és bővíthető. A beruházással a hagyományos tradíciók ápolásán túl, helyben, kiváló értékteremtő termelői tevékenység vette kezdetét 2 fő foglalkoztatásával.

B) BÉKÉS VÁRMEGYE

VÉSZTŐ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A beruházás keretében az önkormányzat által működtetett konyhaépület teljes körű belső felújítása, 500 adagos főzőkonyha létesítése valósult meg konyhatechnológiai berendezések beszerzésével, valamint napelemes rendszer kiépítésével. A fejlesztés célja a közétkeztetés teljes körű helyben történő ellátása, különböző rendezvények lebonyolítása, valamint vendégétkeztetés biztosítása. Az Önkormányzat a 143 748 176 Ft összegű támogatás felhasználásával, a beruházás eredményeként 6 fő nyílt piaci munkavállaló foglalkoztatását biztosítja.

C) BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN VÁRMEGYE

BORSODNÁDASD VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A program keretében egy műemlék jellegű épület felújítása, térszta- és molnárkalács sütő üzemé alakítása történt meg 201 317 642 Ft támogatási összeg felhasználásával. Az épületben helyet kapott egy mintabolt, valamint az alapanyag- és késztermék raktár, továbbá csomagoló helyiség is. A legfőbb cél a kapacitás bővítése, a sütési technológia fejlesztése, melyet megújuló energiaforrás (napelemek) alkalmazásával biztosítanak. A megvalósított beruházáshoz kapcsolódóan az Önkormányzat 5 fő nyílt piaci munkavállaló hosszú távú foglalkoztatására is kötelezettséget vállalt.

CIGÁND VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A programban építőipari és városkarbantartói tevékenység fejlesztése valósult meg, amely jelenti a meglévő autószerű felújítását, egy fedett-nyitott tároló és karbantartó csarnok építését, aszfaltfelület kialakítását, nagy értékű gépek, eszközök beszerzését. A 211 649 441 Ft támogatásnak köszönhetően 2 fő nyílt piaci munkavállaló hosszú távú foglalkoztatása valósult meg.

D) CSONGRÁD-CSANÁD VÁRMEGYE

PUSZTAMÉRGES KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A program keretében 350 adagos melegkonyha és egy hozzá tartozó 80 fős étterem került kialakításra 198 000 000 Ft támogatás felhasználásával. A program célja, hogy közétkeztetés keretében biztosítsák a gyermekétkeztetést, a

szociális étkeztetést, valamint a helyi és környékbeli lakosság igényeit. A beruházás megvalósításával elindult 2 fő nyílt piaci foglalkoztatása.

E) HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYE

BAKONSZEG KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Az Önkormányzat két épület szerkezeti felújítását, bolt és szigetelt raktárépület kialakítását, energetikai fejlesztését, mindemellett eszközbeszerzést (teherautó hűtőraktárral, zöldség- és gyümölcsmosó, zöldségkoptató, zöldség szelvelő, pasztőröző, polcok, munkaasztalok, munkapultok) valósított meg annak érdekében, hogy a 2017. évtől folyamatosan fejlesztett és korszerűsített zöldség- és gyümölcs feldolgozó üzeme a további fejlesztések révén önfenntartó, folyamatosan működni tudó egységgé váljon. A beruházás 140 446 313 Ft támogatás felhasználásával valósult meg, és a korábban létrehozott kapacitások bővítését szolgálja, továbbá 3 fő munkavállaló nyílt piaci foglalkoztatását teremtette meg.

BÁRÁND KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT

A program célja az önkormányzat által korábban is üzemeltetett térsztaüzem építészeti felújítása, eszközök beszerzése, a térsztakészítés kapacitásának bővítése volt. Az alapanyag hosszú távú biztosítása a helyi és a környező településeken működő termelők és vállalkozók közreműködésével valósul meg. Adalék és színezékmentes, házi jellegű termékeket készítenek hosszabb szárítási idő alkalmazásával. Az értékesítés legfontosabb célcsoportja a lakosság, valamint az iskolák, vendéglátó egységek. A fejlesztéssel 3 fő nyílt piaci munkavállaló hosszú távú foglalkoztatása valósult meg 195 413 971 Ft támogatás felhasználásával.

FÖLDES NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A 2017. évben közfoglalkoztatási programból kialakított és működtetett asztalosműhely továbbfejlesztését valósította meg az Önkormányzat 122 543 168 Ft támogatás felhasználásával. A kialakított asztalos üzem 96 m² üzemi területtel bővült a beruházásnak köszönhetően, valamint fedett tárolót, szociális blokkot alakítottak ki, faipari eszközöket szereztek be a termékkör és a partneri kör bővítése érdekében. A fejlesztéshez kapcsolódóan 3 fő foglalkoztatása valósult meg.

FÜLÖP KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A program során sport és pázsit- gyepszőnyeg előállításával foglalkozó üzem létesítése történt meg ingatlan-major vásárlással, korszerű gépek beszerzésével, raktárcsarnok felújítással, 227 825 154 Ft támogatási összeg felhasználásával. A fejlesztés 3 fő részére teremtette meg az elsődleges munkaerőpiaci foglalkoztatás lehetőségét.

F) HEVES VÁRMEGYE

CSÁNY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Az önkormányzat 2013-tól évről-évre koncepcióban egymásra építve hajtotta végre az önfenntartás felé mutató projektjeit. Jelen program keretei között a 2016-ban létrehozott tejfeldolgozó üzem technológiai és kapacitásbeli továbbfejlesztése, valamint egy új épületszárnyal történő kibővítése történt meg. A beruházás eredményeképpen megduplázódott a pasztőrözési kapacitás, többszörösére nőtt az utótárolási kapacitás, megnövelve ezzel a palackozási kapacitást. A termékkészítés volume-ne napi 1000 literről 3000 literre növekedett, mely hozzájárult ahhoz, hogy az iskolatej programban résztvevő Csányi Tejüzem újabb járási iskoláinak szállíthassa az általa feldolgozott tejet, valamint a közétkeztetésben résztvevő konyhákat is elláthassa változatos termékekkel. A 223 831 759 Ft támogatás mellett megvalósított beruházáshoz kapcsolódóan 2 fő munkavállaló nyílt piaci foglalkoztatása is elkezdődött.

PÉTERVÁSÁRA VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A közfoglalkoztatási alapokon elindult manuális térköngyártás fejlesztése, gépesítése révén minősített termékek előállításának feltételei teremtdtek meg a program által. A fejlesztés magában foglalta a betonelem gyártó gépsor és a hozzá kapcsolódó kiszolgáló gépek beszerzését, illetve a kész termékek tárolására alkalmas terület kialakítását. Az előállítható termékek köre igen széles, többek között előre öntött, építési célú beton-, cement- és műkötermékek, burkolóelem, járdalap, tégl, tábla, lemez, panel, cső és oszlop gyártását jelenti. A megvalósított beruházás 209 318 510 Ft támogatás felhasználásával 3 fő nyílt piaci foglalkoztatását biztosítja.

G) NÓGRÁD VÁRMEGYE

BÁRNA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A programban 195 880 310 Ft támogatás felhasználásával az önkormányzat műhelyinkubátor és asztalos üzem létrehozását vállalta. Az épület funkcionális és energetikai átalakítása után 7 darab, egyenként hozzávetőlegesen 50 négyzetméter alapterületű szolgáltató egység került kialakításra, amelyekben különböző vállalkozások létesíthetnek üzem, telephelyet. A támogatás keretében traktor, utánfutó és az asztalos üzem berendezését alkotó asztalosipari eszközök beszerzése is megtörtént. Az önkormányzat a megvalósított fejlesztéssel 2 fő nyílt piaci munkavállaló foglalkoztatását biztosítja.

DIÓSJENŐ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Fürdőház kialakítását valósította meg az önkormányzat a régi, leromlott strandépület felújításával és berendezésével, ahol panorámasauna, gőzfürdő, jacuzzi- és dézsafürdő szolgáltatásokat vehetnek igénybe a páratlan természeti adottságokkal rendelkező településen az odalátogatók. A 229 531 138 Ft támogatás felhasználásával egy folyamatosan működő turisztikai fejlesztés jött létre, mely hozzájárul 5 fő nyílt piaci munkavállaló hosszútávú foglalkoztatásához.

KARANCSLAPUJTŐ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Szolgáltató központ kialakítására kapott 217 170 980 Ft összegű támogatást az önkormányzat, melynek felhasználásával géptároló szín épült, valamint irodaépület felújítása valósult meg. A fejlesztéshez kapcsolódóan gépek, eszközök, járművek kerültek beszerzésre, melyek hozzájárulnak 10 fő nyílt piaci munkavállaló hosszú távú foglalkoztatásához.

LUDÁNYHALÁSZI KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A program keretében két palóc vendégház korhű felújításával 18 férőhelyes szálláshely, egy tárolásra alkalmas épület, valamint egy kemencével felszerelt fedett szín került kialakításra a 221 506 030 Ft összegű támogatásból. A beruházás megvalósításával elindult 2 fő nyílt piaci foglalkoztatása.

MÁTRATERENYE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A beruházással komplex szolgáltatások nyújtására alkalmas Szolgáltató Centrum létesült egy új épület megépítésével,

és a kapcsolódó eszközpark kialakításával. A 199 443 368 Ft támogatásból megvalósult beruházás 6 fő nyílt piaci munkavállaló hosszú távú foglalkoztatását segíti elő a településen.

H) PEST VÁRMEGYE

TÁPIÓSZÖLŐS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Programjában egy 2500 m² alapterületű fóliás növényház került kialakításra 202 205 531 Ft támogatás felhasználásával, mely beruházás kiszolgáló épülettel, szociális blokkal, raktárral és hűtő helyiséggel egészült ki. A modern, mai követelményeknek mindenben megfelelő növényházat az önkormányzat a saját termámvizes kútjából nyert energiával kívánja fűteni. Elsősorban paradicsom, de mellette káposzta, karalábé, paprika, saláta és sárgadinnye termesztését kívánják végezni a jövőben, melyhez a korábbi évek munkafeladatai során szerzett tapasztalataikat használják föl. A termesztett zöldséggel a saját konyha mellett a környező települések konyháinak igényét is ki tudják elégíteni, továbbá az eddig jól bevált értékesítési csatornán a nagybani piacra viszik a termékeket. Az önkormányzat a megvalósított beruházással 2 fő munkavállaló elsődleges munkaerőpiacon megvalósuló foglalkoztatását is biztosítja.

I) SOMOGY VÁRMEGYE

GAMÁS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A programban biztosított 212 064 130 Ft támogatásból három meglévő épület felújításával és átalakításával és a szükséges korszerű gépek, berendezések megvásárlásával, valamint a kiszolgáló infrastruktúra kiépítésével egy fűrészüzem kezdhette meg működését, ezáltal biztosítva 8 fő munkavállaló hosszú távú nyílt piaci foglalkoztatását.

J) SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG VÁRMEGYE

NAGYHALÁSZ VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A program által elérhetővé vált 211 467 840 Ft támogatás segítségével megvalósult egy natúr gyümölcslé előállítását lehetővé tevő üzem kialakítása egy már meglévő épület felújításával. Az üzemben friss zöldségekből és gyümölcsökből préseléssel, tartósítószer használata nélkül állítják elő a natúr ivóleveket. Az elkészült beruházás megteremtette a hosszú távú foglalkoztatást a nyílt piaci környezetben 2 fő munkavállaló számára.

RAMOCSAHÁZA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Az önkormányzat 2016 óta dolgozik az önfenntartó településmodell megvalósításán, amelynek érdekében a közfoglalkoztatási programokat egymásra építve valósította meg (sertés- és húsmarhatartás, zöldség- és gyümölcs-termesztés, 100%-os gyümölcsléggyártás, konyhai előkészítés). A program keretében kialakított savanyító üzem megfelelő körülményeket biztosít a közfoglalkoztatásban megtermelt nyersanyagok savanyítására. A zöldségek és gyümölcsfélék feldolgozásánál alapvető fontosságú a hűtőkapacitás biztosítása. A program során létrehozott hűtőház egyrészt lehetővé teszi a már meglévő gyümölcslé üzem egész éves termelését, másfelől a savanyító üzem működéséhez is biztosítja a szükséges nyersanyagok hosszantartó tárolását. Az önkormányzat 222 566 307 Ft támogatási összeget használt fel, s biztosítja 3 fő munkavállaló számára a nyílt piaci foglalkoztatást is hosszabb távra.

SZAMOSSZEG KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

176 759 028 Ft támogatási összeg rendelkezésre állása mellett került kialakításra egy savanyító üzem, mely magában foglalja a nyersanyag tárolását biztosító hűtőházat is. A beruházás hosszú távú célja a közfoglalkoztatási alapon nyugvó zöldségtermesztés további megszilárdítása a településen, a minőségi követelményeknek való megfelelés, ezáltal pedig a felvevőpiac bővítése is. A kialakításra került kapacitások révén az önkormányzat a fejlesztéshez kapcsolódóan 2 fő hosszú távú foglalkoztatását is vállalta.

VII.2. A 2022. évben átadott fejlesztések képekben

1. Cigánd 2022. 03. 09.

Gazdaságfejlesztés Cigándon

2. Madaras 2022. 03. 18.

Térkögyár és faipari üzem valamint utak karbantartásához szükséges kapacitás bővítése, kialakítása

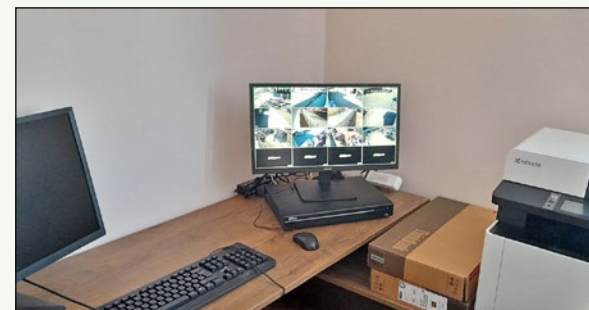
3. Bárna 2022. 03. 21.

Műhelyinkubátor és asztalos üzem létrehozása Bárnán

4. Karancslapujtó 2022. 03. 25.

Településüzemeltetés biztosítása a Karancs völgyében

5. Pusztamérges 2022. 03. 25.

Félkrajcáros Étterem és Főzőkonyha

6. Bakonszeg 2022. 03. 28.

Zöldség és gyümölcs feldolgozó üzem fejlesztése, bolt kialakítása

7. Csány 2022. 03. 29.

A csányi tejüzem továbbfejlesztése

8. Borsodnádasd 2022. 03. 29.

Molnárkalács sütőüzem és mintabolt kialakítása

9. Ramocsaháza 2022. 03. 31.

Hűtőház és savanyító üzem

10. Ludányhalászi 2022. 06. 10.

Turisztikai fejlesztés a Rádayak falujában, Ludányhalásziban

11. Homokmégy 2022. 06. 21.

Iparterület fejlesztése Homokmégyen, I. ütemben asztalos üzem kialakítása

12. Vésztő 2022. 06. 23.

Központi konyha kialakítása Vésztőn

13. Tápiószőlős 2022. 06. 24.

Fóliakertészet bővítése

14. Nagyhalász 2022. 06. 29.

Natúr gyümölcsle előállító üzem létesítése

Nagyhalász

15. Bárán 2022. 07. 15.

Tésztaüzem felújítása és kapacitásbővítése

16. Fülöp 2022. 08. 24.

Fülöp Grass – Gipszöngyeg előállítás Fülöp településen

17. Szamosszeg 2022. 09. 29.

Savanyítóüzem kialakítása

18. Sükösd 2022. 09. 30.

Sükösd pékiség

19. Földes 2022. 10. 06.

Asztalos-üzem fejlesztése Földesen

20. Pétervására 2022. 10. 21.

Térfőgyártó üzem fejlesztése Pétervásárán

VIII.

Jó gyakorlatok a 2022. évi közfoglalkoztatásban

21. **Gamás** 2022. 11. 30.

Fűrészüzem kialakítása, munkahelyteremtés Gamáson

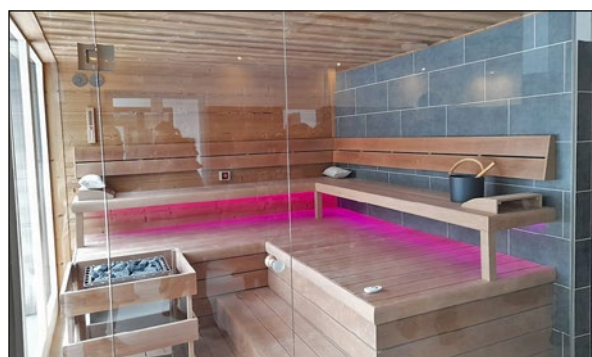
22. **Mátraterenye** 2022. 12. 01.

SZURDOK-SZOLG Mátraterenyei Szolgáltató Centrum kialakítása

23. **Diósjenő** 2022. 12. 14.

Egészséges családi rekreáció Diósjenőn

A) BÁCS-KISKUN VÁRMEGYE

SENTEKIRÁLY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Szentkirály Község Önkormányzatánál 2022-ben a járási startmunka mezőgazdasági programban résztvevő 6 fő közfoglalkoztatott a külterületi kertben csemetefák és veteményeskert – földieper, petrezselyem, sárgarépa, fokhagyma, paprika és paradicsom, szárazbab, zöldbab, uborka, petrezselyem, csemegekukorica, kajsziarack, cseresznye, málna, szeder ültetvények – gyomtalanításában végzett munkát, valamint a termények feldolgozási folyamatait vitték végig egészen a tartósításig. A Művelődési Házban minden évben terménybemutatót is kiállításra kerülnek a megtermelt élelmiszerek a térségi gazdák produktumaival közösen. Itt közhírré válik a startmunka program eredményes hozadéka, az önkormányzati intézményekben történő hasznos felhasználása.

B) BARANYA VÁRMEGYE

KATÁDFA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A mindössze 150 fős kistelepülésen a 2022. évben két – a mezőgazdasági és a helyi sajátosságokra épülő – programelemben indított járási startmunka mintaprogramot az önkormányzat.

A település a mezőgazdasági program keretében 5 fő közfoglalkoztatott bevonásával 2,29 hektár földterületen gazdálkodott. A programban szabadföldön zöldségféléket termesztettek, gyümölcsös gondozását végezték, illetve fóliasátrakban (összesen: 2980 m², valamint 1 db 120 m² fűthető) zöldségfélék termesztését és palántanevelést folytattak. A növénytermesztés során a környezetbarát és vegyszermentes eljárásokat részesítik előnyben.

programozással kerül. A bőrműves termékeket, kulcstartókat, öveket elsősorban ajándékozási céllal, illetve promócióba készítik a dolgozók.

CSANÁDAPÁCA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A településen a járási startmunka mintaprogram keretében a mezőgazdasági, majd a helyi sajátosságokra épülő programban 2016 márciusától folyik a hidegen sajtolt napraforgó, valamint repce étkezési olaj előállítása, 2018 novemberétől gyümölcs

tárolására használt pince felújítását is elvégezték ebben a programban. A Kedvezményezett Települések Gazdaságélénkítő Programja keretében szálláshely kialakítás történt, ehhez kapcsolódva végezték el továbbá a saját forrásból beszerzett játszótéri eszközök telepítését és a park kialakítását is.

A mezőgazdasági programban több mint 4,7 hektáros területen 5 fő közfoglalkoztatásával gazdálkodtak, üveg-házban magvetéssel állították elő a palántákat, amelyeket fóliasátorban vagy szabadföldben neveltek tovább, egy részét pedig értékesítették. A részben saját termesztésű, részben beszerzett virágpalántákkal került virágosításra a településük.

ASZALÓ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Aszaló község a Szikszói járásban, Miskolctól 18 kilométerre, a Hernád- völgyében található. A Felzárkózó települések programjába kiválasztott község, ahol a közfoglalkoztatás mindig jelentős szerepet töltött be a helyi foglalkoztatási problémák megoldásában. Az átlagnál magasabb a regisztrált álláskeresők száma, így a település vezetése mindig is nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy a munkaerőpiacon hátrányos helyzetben lévők számára tartalmas közfoglalkoztatási programokat indítson.

Fokozatosan az értékkeremtő tevékenységek helyeződtek előtérbe, amellyel folyamatosan növekedtek a bevételeik is. A mezőgazdasági programban a növénytermesztés mellett az állattartás is meghatározó elem. Közel 20 hektáros területen foglalkoznak szántóföldi növénytermesztéssel. 2022-ben kukorica, napraforgó és lucerna termesztése valósult meg, így az állatállomány takarmányozásának nagy részét ebből biztosították. A közel 5 hektáros gyeplélegő hasznosítása is a program eredményességét szolgálta. Az állatállomány a saját tulajdonú telepen, átlago-

san 160-170 darab sertésből, kecskéből, szarvasmarhából tevődött össze. Keltetéssel is foglalkoztak, a libaállomány az év végére elérte a 100 darabot.

A helyi sajátosságokra épülő programban színvonalas, közterületeken is elhelyezhető látványos, hóember, rén-szarvas, őz, karácsonyfa, angyal, harang és hullócsillag alakú fénydekorációk készültek az év során, amire november-december hónapban egyre növekvő a kereslet. 2022-ben elkezdtek a háromdimenziós fénydekorációk gyártását.

A szociális jellegű programban minden évben elvégzik a település tisztántartásával kapcsolatos feladatokat, a zöldterületek karbantartását és a közterületek virágosítását. A programban nagy hangsúlyt fektettek a mezőgazdasági utak karbantartására, vízelvezető árkok tisztítására. A korábban beszerzett aprítékoló gép használatával olyan mennyiségű aprítékot tudtak előállítani, amelyet több épület fűtéséhez felhasználhattak, ezzel jelentős megtakarítást értek el. A járási startmunka mintaprogramokban 48 főt foglalkoztattak, mindemellett egész évben indult hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás is. A mintaprogramokban összesen 12,6 millió Ft bevételt értek el, amit a közfoglalkoztatás fejlesztésére fordítanak.

GELEJ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A településen a közfoglalkoztatás kimagaslóan jó színvonalú, amelynek eredményeként a 2020. évben Start Plusz elismerésben részesült.

Az önkormányzat a közfoglalkoztatás kezdeteitől indít mezőgazdasági programot, így ez a tevékenység mára már kiszolgálja a 130 adagos konyha, valamint a zöldség- és gyümölcsfeldolgozó üzem alapanyag igényét. A megmaradó termékeket a közeli települések piacain értékesítik. 2022-ben 14,2 hektáros területen gazdálkodtak, ahol 13 fő közfoglalkoztatott végezte a 4,4 hektáros erdő gon-

dozását, az 5 hektáros területen történő takarmánynövény termesztést, az 1,2 hektár területű gyümölcsös ápolását, valamint a megközelítőleg 4 hektáros konyhakerti növénytermesztést. A mezőgazdasági munkák mellett megvalósult a feladatokhoz kapcsolódó karbantartás is, amelyet a téli hónapokban láttak el a közfoglalkoztatottak.

Ahogy az előző évben, úgy 2022-ben is a mezőgazdasági programban előállított termények feldolgozása valósult meg a helyi sajátosságokra épülő programban. A közfoglalkoztatás keretében létrehozott zöldség- és gyümölcsfeldolgozó üzemben ebben az évben összességében megközelítőleg 17 000 kg sűrített paradicsomot, savanyított termékeket, lecsót és lekvárokat állítottak elő 5 fő közfoglalkoztatott részvételével.

INÁNC S KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Ináncs község a Hernád folyó völgyének déli részén, a vármegyeszékhelytől 35 kilométerre fekszik. A település a közfoglalkoztatás indulásakor az elsők között volt, aki indított járási startmunka mintaprogramokat, amelyek mind a mai napig fontos szerepet töltenek be a település életében. Nagy hangsúlyt fektettek a fejleszté-

sekre, így mára sokrétű eszközparkkal és erőforrásokkal rendelkeznek.

Hagyományosan minden évben elindítják a járási startmunka mintaprogram mindhárom programelemét. A mezőgazdasági programban 2022. évben is növénytermesztés és állattartás valósult meg. A fóliaházas kertészetben 2400 m²-es területen kora tavasztól késő őszig folyamatosan tevékenykedtek, a megtermelt javakat elsősorban a helyi közétkeztetési konyhának és a lakosságnak értékesítették. Az őszi időszakban krizantémot, káposzta és karfiolféléket termesztettek, így a fóliák kihasználtsága szinte egész évben folyamatos volt. A 13,68 hektáron történő szántóföldi növénytermesztés az aszályos időszak ellenére is jól teljesített 2022-ben. Összességében 300 mázsa tritikálét, 66 mázsa búzát és 350 mázsa kukoricát takaríthattak be. A sertéstartás – mivel a takarmányt maguk tudják biztosítani – szintén eredményes és jövedelmező programelem, továbbá évi 300 db tojó hibrid tartása is történik, tekintettel a térsztaüzem jelentős mennyiségű tojás felhasználására.

A helyi sajátosságokra épülő programban több éves hagyományokkal rendelkeznek a térsztagyártás terén, hiszen az elsők között voltak, akik ezt a tevékenységet közfoglalkoztatás keretében végezték. Mára egy olyan fejlettségi szintet értek el, amellyel nemcsak az iskolai közétkeztetés igényeit elégítik ki, hanem a lakosság, több étterem, a térségi szociális étkeztetés, illetve a környező önkormányzatok igényeit is. Tésztá mellett igény szerint kürtőskalácsot, derelyét, nudlit is készítenek előzetes egyeztetés alapján. 2022-ben több mint 35 ezer kg száraztésztát és 12 ezer darab péksüteményt gyártottak. A térsztagyártás mellett az állattartáshoz és az önkormányzati ingatlanokhoz kapcsolódó karbantartásokat, felújításokat is elvégezték, továbbá folytatódott a varrodai tevékenység, valamint a község buszmegállóinak felújítása.

Folyamatosan keresik a piaci lehetőségeket, és tovább szeretnék bővíteni a gyártást. Az üzem alacsony működési költséggel és azt jelentősen meghaladó bevétellel tud üzemelni, így a jövedelmezősége kiemelkedőnek mondható. A szociális jellegű programban betonelemeket – térkövet, szegélyelemeket, mederlapot és árokelemet – gyártanak saját felhasználásra és értékesítésre is. Présnyomásos géppel rendelkeznek, ami lehetővé teszi a jó minőségű gyártást. Összesen 23 kilométer hosszan földutak karbantartását és kiterjedt vízelvezető árok tisztítást, továbbá felújítást végeztek. A közfoglalkoztatási programokban összesen 28,3 millió Ft bevételt értek el.

TISZALÚC NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Az önkormányzat nagy létszámú közfoglalkoztatási programokat indít, amelyeket kimagasló színvonalon valósítanak meg. Sok időt és energiát fordít a programok megtervezésére és szervezettségére. A napi szintű feladatok végrehajtására egy jól működő szervezeti struktúrát alakítottak ki, amely biztosítja a vállalt feladatok megfelelő és határidőre történő végrehajtását. Minden programelemet folyamatosan fejlesztenek és minden évben új tevékenységeket valósítanak meg.

2022. évben mezőgazdasági program keretében 25 fő közfoglalkoztatásával több, mint 51 hektáros területen gazdálkodtak. Fontos feladatként végezték az önkormányzati tulajdonú erdőterületek és az ártéri közelben lévő ligetek kézi ápolását, részt vettek a takarmánynövények termesztési munkáiban, diófa csemeték ápolásában, konyhakerti növények termesztésében.

A helyi sajátosságokra épülő programban 8 fő közfoglalkoztatásával betonelem gyártás valósult meg. A legyártott elemeket a szociális jellegű programelemben használták fel, a település árokrendszerének, járdáinak építéséhez, felújításához, valamint parkoló kialakításához. A szociális jellegű programot 35 fő közfoglalkoztatásával valósította meg az Önkormányzat. A betonelemek felhasználása mellett a település közútjainak és mezőgazdasági földutaknak a karbantartását, gáttöltést valamint legelő fenntartást végeztek a közfoglalkoztatottak. Részt vettek továbbá a település hátrányos helyzetű családjai számára biztosítandó tűzifa előkészítésében és ennek kiosztásában is.

E) CSONGRÁD-CSANÁD VÁRMEGYE

APÁTFALVA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A járási startmunka mintaprogram mezőgazdasági programelemében a 2015. évtől kezdődően fóliasátras növénytermesztés folyik, melynek keretében TV paprikát, kápia paprikát és paradicsomot termesztene, az őszi-téli időszakban pedig spenót kerül ültetésre. Az így megtermelt zöldségek nagyobb részét értékesítik, kisebb része a gyermekek nyári táboroztatásakor, valamint rendezvényeken kerül felhasználásra. Az önkormányzat szántóföldi növénytermesztést is folytat, a takarmánynövények (kukorica, árpa, búza) az állattartásban kerülnek felhasználásra, így csökkentve a takarmányozás költségeit. Állattartás keretében

baromfi-, sertés- valamint juhtartás és tenyésztés valósul meg. Baromfit évente két időszakban nevelnek, melynek kisebb részét értékesítik, nagyobb része szociális osztás keretében kerül a településen élőkhoz. A sertésekből készült csomagok (hurka-kolbász, darálthús) szintén a helyi szociális rendelet alapján kerül kiosztásra. A község 2022. évi mezőgazdasági programját 33 fő közfoglalkoztatott bevonásával valósította meg.

A helyi sajátosságokra épülő program keretében a községben a helyi népművészeti motívumokkal díszített padok kerülnek kihelyezésre, amik faluszerte díszítik a lakóingatlanok előtti területet. A rendezett és tiszta környezet elérése érdekében az asztalosműhelyben készített szemetesek is megtalálhatók a település több pontján. A 43-as főút mentén szintén a közfoglalkoztatás keretében előállított virágládák teszik szebbé a településképet. 2022-ben új elemként „kiülők” gyártását kezdték meg, melyek a közterületeken kerülnek kihelyezésre a kirándulók, pihenni vágyók részére. A komfortérzet javításához járul hozzá a program során előállított térkövekből és szegélykövekből készült járda, melyeket a település lakói használnak saját ingatlanuk előtt, térítésmentesen. A közfoglalkoztatás keretében működő Mívesház Manufaktúra által előállított termékek körében megtalálhatóak szőnyegek, női, gyermek alsó- és felsőruházatok, dísz tárgyak (borostasak, párna, terítő), melyek igen kelendők a lakosság körében. A varroda termékeit a helyi intézményekben használják fel, valamint rendezvényeken ajándékként kiosztásra kerülnek. A község 2022. évi helyi sajátosságokra épülő programjában összesen 44 fő közfoglalkoztatott vett részt.

DEREKEGYHÁZ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A 2012-ben elindított mezőgazdasági közfoglalkoztatási program azóta is sikeresen működik, a 2022. évi prog-

ram 11 fő közfoglalkoztatott bevonásával valósult meg. Első lépésben az önkormányzat tulajdonában lévő 2,5 hektár gondozatlan szántóterületet állítottak be művelésbe, mely során a használaton kívüli területet bekerítették, művelésre alkalmassá tették. Gondos tervezéssel a területen kutakat fúrattak, víztározókat építettek, fóliasátrakat állítottak fel, majd gyümölcsöst is telepítettek. A létrehozott 8 darab 400 m²-es fóliasátorban hideg hajtást folytatnak. A kialakított szabadföldi vetésterületen zöldségtermesztéssel foglalkoznak, borsót, káposztaféléket, hagymaféléket, fűszerpaprikát termesztene. A gyümölcsöst úgy alakították ki, hogy minél kevesebb vegyszeres kezelést igényeljen, hiszen a betakarított termést a szociális és gyermekélelmezési konyhákban használják fel. Az első időszakban 50 szilva-, 50 meggy-, 50 cseresznye-, 50 kajsi- és 50 őszibarackfát ültettek, melyet időközben még 100 darab almával és 100 darab kajszibarackfával bővítettek. Az év folyamán a fóliasátrakban fehér paprikát, kápia paprikát, paradicsomot, illetve uborkát termesztene. A betakarított zöldségekből az önkormányzat konyháján számos terméket állítottak elő, pl.: lecsó, paprikakrém, savanyúságok, lekvárok, gyümölcslevek, stb. A termékek előállításához szükséges gépeket is a programból szerezték be, így korszerű technológiával tudnak akár dobozos gyümölcsleveket is előállítani.

A zöldségtermesztésből származó zöldhulladékot a közfoglalkoztatási program során kialakított juhászatkuban, mint takarmányt hasznosítják. Az évek alatt beállt kb. 40 egyed számú birka állományuk ellátását a Magyar Államtól hosszú távra bérelt 2,5 hektáros lucerna földjük biztosítja. Állatállományuk a tompaháti településrészsük

kis látványossága, valamint rendezvényeik étkeztetéseinek alapanyagát is szolgálják. A fóliából származó plusz terményeket sikerült a zöldség felvásárlóknál értékesíteni, így a közfoglalkoztatási programjuk bevételt is termelt, melyet visszaforgattak a mezőgazdasági programba. Településük egyik remek sajátossága, hogy rengeteg vad gyümölcs található a területükön, úgy, mint a kőkeny és a csipkebogyó. Ezek betakarítása új elemként lépett be a programba, és így helyi sajátosságot is létre tudtak hozni, kőkeny és csipkebogyó lekvárt állítanak elő.

F) FEJÉR VÁRMEGYE

SÁRKERESZTÚR KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A község 2013. július 1. napjától került a Sárbogárdi Járás illetékességi területéhez. Az eltelt idő óta a település jelentős fejlődésen ment keresztül, minden évben folyamatosan több pályázat résztvevője. Az európai uniós képzésektől a közfoglalkoztatási programokig minden lehetőséget megragadnak a lakosság foglalkoztatására. A közfoglalkoztatási programok nyújtotta lehetőségek kihasználásával a helyiek számára is kézzelfogható eredmé-

nyeket tudnak felmutatni. A település megítélése javult, faluképe rendezettebbé vált az értéktéremtő foglalkoztatásnak köszönhetően, fejlődött a közösség összetartása is.

A 2014-ben indult „vályogvető” program keretében 5 új házat építettek, amelyeket szociális rászorultság alapján, a településen élők rendelkezésére bocsátottak bérleti formában. Ugyancsak ebben az évben a mezőgazdasági startmunka mintaprogram keretében az általánosan termesztett konyhakerti növényeken túl gyógynövény és kosárfűz telepítésébe kezdtek. 2015-ben a tevékenységet a helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatás keretében folytatták, melynek során régi hagyományokat újjáélesztve a termesztésen kívül már a növények feldolgozását is elvégezték.

A következő években folyamatosan bővítették mezőgazdasági tevékenységüket, majd megalapították a Sárkeresztúri Hangyák Termelő és Értékesítő Szociális Szövetkezetet. Az alapításkor a fő cél az volt, hogy olyan közös érdekeltiségű tevékenységet folytassanak, amely biztonságos megélhetést, jó minőségű egyéni, családi és közösségi életformát tesz elérhetővé tagjai számára. A sárkeresztúri szövetkezet a helyi gazdaság fejlesztése érdekében jött létre, megteremtve a lehetőségét annak, hogy a közfoglalkoztatásból fokozatos átmenetet biztosítson a nyílt munkaerőpiacra. A szövetkezeti tevékenységekben a termesztés és termékfeldolgozás során visszatértek a hagyományokhoz, a természet közeli, fenntartható módszerekhez. A közfoglalkoztatásban elkezdett tevékenységeket, a levendula és kosárfűzvesző feldolgozást teljesítették ki.

Az utóbbi években – így 2022-ben is – a mezőgazdasági programban a sokszínű termesztés volt jellemző. Az önkormányzat 2022-ben 5,5 hektár földterületen, 9 fő közfoglalkoztatott bevonásával amerikai kosárfűz, levendula, olajtök, konyhakerti növények, kukorica, valamint fólisá-

torban virágpalánták és primőr zöldségfélék termesztését valósította meg.

Emellett a szociális jellegű programban 5 fő közfoglalkoztatott bevonásával a mezőgazdasági programban folytatott levendulatermesztéshez kapcsolódóan gazdasági és egyben turisztikai célú „Levendula-ház” kialakítását valósította meg, amely méltó helyszíneként szolgál a levendula fesztivál alkalmával ide érkező vendégek fogadásához.

A Kormány döntése alapján a település bevonásra került a Felzárkózó települések komplex fejlesztését célzó hosszú távú program II. ütemébe. Az önkormányzatot kiemelkedő munkájának elismeréseként 2015-ben és 2020-ban a Belügyminisztérium Start Plusz díjazásban részesítette.

G) HAJDÚ-BIHAR VÁRMEGYE

BEREKBÖSZÖRMÉNY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Az önkormányzat a közfoglalkoztatás mai rendszerének kialakítása óta részt vesz a hagyományos hosszabb időtartamú programok indítása mellett a járási startmunka mintaprogramokban. 2022-ben a korábbi években indított programok folytatásaként a helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatási programját 5 fő, mezőgazdasági programját 29 fő közfoglalkoztatott bevonásával, míg szociális jellegű programját 20 fő közfoglalkoztatott részvételével valósította meg.

A mezőgazdasági programban állattartással és növénytermesztéssel foglalkoznak, a helyi sajátosságokra épülő programban továbbra is a vágópontot üzemeltetik. A szociális jellegű programban brikettálással és az ehhez szükséges alapanyag begyűjtésével, illetve illegális hulladéklerakók felszámolásával foglalkoznak. A település vezetése példaértékű módon hajtja végre a programokat, amelyek több tekintetben is hasznosak a településnek és la-

kóinak egyaránt. Egyik részről munkalehetőséget biztosítanak azoknak a lakosoknak, akik továbbra sem tudnak elhelyezkedni az elsődleges munkaerőpiacon, másrészről hozzájárulnak az önellátás biztosításához, a lakosság ellátásához, az értéktéremtő programokhoz szervesen kapcsolódó szociális szövetkezeti boltban történő foglalkoztatáshoz, mindemellett a tevékenységek megtakarítás is eredményeznek.

Az értéktéremtő programok egymásra épülnek. A mezőgazdasági program növénytermesztő részében megtermelt zöldségek részben a közétkeztetési konyhán hasznosulnak, egy részük a szövetkezeti boltban a lakosság ellátásában, míg a szántóföldi növények a szintén a programban tartott sertések és fácánok takarmányozását szolgálják. A felhízalt sertések a közétkeztetésben és a boltban is megjelennek, olyan módon, hogy a sertéseket a szövetkezet megvásárolja, majd a helyi sajátosságokra épülő programban működő vágóhídon bévágatja. A tokehúst és a feldolgozott termékeket a konyhának és a lakosságnak értékesítik.

A mezőgazdasági programban megvalósuló fácartartás egyértelműen bevételt termel, amelyet folyamatosan forgatnak vissza a közfoglalkoztatási programjaikba, míg a szociális programban előállított brikett haszna a megtakarítás oldalon jelentkezik 8 db kazán tüzelőanyagaként, amely kazánok a közintézmények fűtését szolgálják.

HAJDÚDOROG VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A település vezetése a közfoglalkoztatás rendszerének kialakítása óta vesz részt a hagyományos hosszabb időtartamú programok indítása mellett a járási startmunka mintaprogramokban is, amelyek a 2022-es programévben gyakorlatilag az elmúlt évek programjainak folytatásai, csökkentett létszámmal. Az önkormányzat helyi

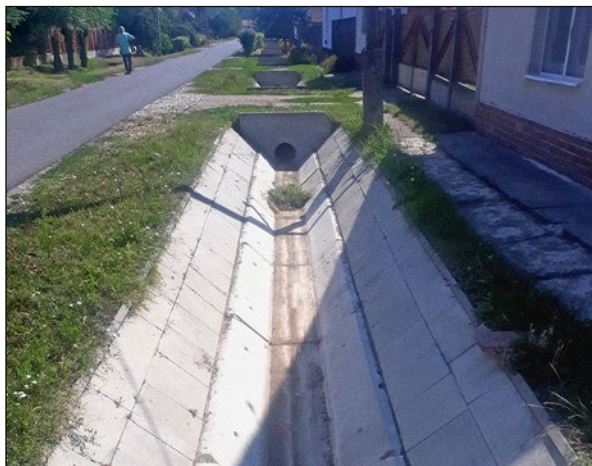
sajátosságokra épülő programját 32 fő, szociális jellegű programját 13 fő, mezőgazdasági programját 20 fő közfoglalkoztatott bevonásával valósította meg. Megtartottak két értékteremtő programot, amelyek közül a helyi sajátosságokra épülő programban betonelem, jó minőségű asztalos termékek és brikett gyártásával foglalkoznak, amelyet a rászoruló lakosság részére osztanak ki „szociális tüzelőanyagként”. A mezőgazdasági programban kizárólag növénytermesztéssel foglalkoznak. A programban beszerezett új fólia révén törekszenek jó minőségű zöltséget, gyümölcsöt termeszteni, amelyeknek kifejezetten kedvező a fogadtatása a lakosság körében, ugyanakkor lehetőséget biztosít a szociálisan rászorulóknak részére történő kiosztásra is. Ugyanebben a programban tudják előállítani a város közterületeinek díszítéséhez szükséges egy-nyári virágokat. A szociális jellegű programban tovább folytatják a járdaépítést, valamint a csapadékvíz elvezető rendszer, a belterületi közutak és mezőgazdasági földutak karbantartását.

HAJDÚSZOVÁT KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A 2022. évben a korábbi évektől eltérően az értékteremtő programok közül csak mezőgazdasági programot indítottak, amelyben 14 fő közfoglalkoztatott növénytermesztéssel foglalkozott. A szociális programba a korábbi belvíz elvezetését, belterületi és mezőgazdasági földutak karbantartását valamint illegális hulladéklerakók felszámolását integrálták.

Hajdúszovát a Hajdúszoboszlói járás egyetlen települése, amelyen kevésbé érződik a gazdaság és az elsődleges munkaerőpiac pozitív elmozdulása, ezért itt továbbra is fontos szerepet tölt be a közfoglalkoztatás. Azon túl, hogy továbbra is munkalehetőséget biztosít a döntő többségében képzetlen, az elsődleges munkaerőpiacon elhelyezkedni nem tudó embereknek, látható és kézzelfogható haszna is érezhető. A mezőgazdasági programban több mint 1000 m² fóliában és szabadföldi területeken alapvető konyhakerti és szántóföldi zöldségféléket termesztenek, amelyeket döntően a közétkeztetési konyhán használnak

fel, illetve kisebb részben a lakosságnak és felvásárlóknak értékesítenek. Az előbbieket mellett évek óta viszonylag nagy létszámmal, 2022-ben 36 fővel működtették a szociális jellegű programot, amelyben a lakosság számára is látható és érzékelhető munkákat végeznek, karbantartják a közutakat, földutakat, járdákat építenek és újítanak fel, a csatornarendszert tisztítják, illetve az illegális hulladéklerakókat számolják fel.

NYÍRADONY VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

Nyíradony Város Önkormányzata a közfoglalkoztatás mai rendszerének kialakítása óta részt vesz a hagyományos hosszabb időtartamú programok indítása mellett a startmunka programokban, amelyek a 2022. évi programévben gyakorlatilag a korábbi évek programjainak folytatásai csökkentett létszámmal. Az értékteremtő programok közül továbbra is mindkettőt megtartották, amelyek közül a mezőgazdasági programban növénytermesztéssel, míg a helyi sajátosságokra épülő programban varrással, hímzéssel, szövessel, kerámia és asztalosipari termékek készítésével, zöldség, gyümölcs feldolgozással, valamint épületek karbantartásával foglalkoznak. A szociális jelle-

gű programba beintegrálták a korábbi belterületi közutak és mezőgazdasági földutak karbantartását, belvíz elvezetést, illegális hulladéklerakók felszámolását.

A mezőgazdasági program 45 fő, a helyi sajátosságokra épülő program 23 fő, a szociális jellegű program 42 fő közfoglalkoztatását biztosítja.

A programok azon túl, hogy munkalehetőséget biztosítanak, hasznosak a városnak. Tekintettel arra, hogy a közétkeztetési konyha a mérete miatt közbeszerzéssel szerzi be az alapanyagot, a termesztett növényeket értékesítik, illetve szociális jelleggel biztosítják a rendezvényekhez, amely megállapítás igaz a kézműves műhely termékeire is. Nyíradony városának – a szociális jellegű program mellett – kiemelkedően hasznos a helyi sajátosságokra épülő programban végzett karbantartási munkák elvégzése is, amelyeknél az irányítási- és szakfeladatokat végző személyeket az önkormányzat cége biztosítja, ugyanakkor a segédmunkákat a közfoglalkoztatottak végzik. Látható és tapasztalható, hogy a közfoglalkoztatás itt is betöltötte funkcióját, a szakmunkások és kompetenciákkal rendelkezők elhelyezkedtek az elsődleges munkaerőpiacon, azonban azokkal a személyekkel, akiknek továbbra is a közfoglalkoztatás biztosítja a munkalehetőséget, fenn kívánják tartani a programokban elért eredményeket.

HOSSZÚPÁLYI NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Hosszúpályi Nagyközség is a közfoglalkoztatási programok rendszerének állandó résztvevője. A 2022. évben mezőgazdasági programban 13 fő közfoglalkoztatott bevonásával növénytermesztést, helyi sajátosságokra épülő programban 13 fő közfoglalkoztatottal betonelemek

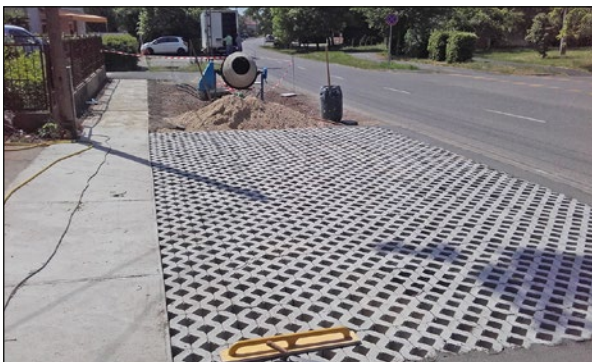
illetve padok, lócák készítését valósították meg. A szociális jellegű programelem keretében 36 fő részvételével a belterületi közutak, mezőgazdasági földutak karbantartása, belvíz elvezetése és az illegális hulladéklerakók felszámolása történt.

A mezőgazdasági programban termelt és a konyhára szállított zöldségek segítséget jelentenek az önkormányzatnak, azonban a legkézzelfoghatóbb haszna a szociális jellegű, illetve a helyi sajátosságokra épülő programnak van. Utóbbi programban évek óta betonelemeket készítenek, amelyeket a szociális jellegű illetve hagyományos hosszabb időtartamú programban használnak fel, melyből több kilométer hosszú burkolt belvíz elvezető rendszert és járdákat építettek.

A helyi sajátosságokra épülő programban 2022-ben új elemként jelent meg a padok, lócák készítése, amelyek részint utcabútorokként funkcionálnak, részint rendezvényeken jutnak szerephez.

PÜSPÖKLADÁNY VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

Püspökladány Város Önkormányzata a kezdetektől részt vesz a járási startmunka mintaprogramokban. A 2022-

es programévben a korábbi évek programjainak folytatásaként megtartották mindkét értéktérítő programot, amelyek közül a mezőgazdasági programban 34 fő közfoglalkoztatott növénytermesztéssel és állattartással, míg a helyi sajátosságokra épülő programban összesen 40 fő betonelem és száraztésztagyártással, valamint sütemény, savanyúság, varrodai és asztalos termékek készítésével foglalkozik. A szociális jellegű programba integráltan, 20 fő közfoglalkoztatott bevonásával valósítják meg a belterületi közutak és mezőgazdasági földutak karbantartását és a belvíz elvezetését.

A programok egymásra épülnek. A mezőgazdasági programban megtermelik a takarmányt az állatok számára, amelyek közül a tyúkok tojása biztosítja az egyik alapanyagot a száraztészta és sütemény gyártáshoz, míg, szintén ezen programból származó zöldségfélét savanyítják. Ugyanígy egymásra épül a helyi sajátosságokra épülő program betonelem gyártó eleme és a szociális jellegű program, ahol az elkészült betonelemeket használják fel.

A mezőgazdasági programmal kapcsolatban meg kell jegyezni, hogy a korábbi szabadföldi termelést a lecsökkent létszámhoz igazodva megszüntették és csak a fóliákban termelnek, valamint, tekintettel az állomány kiöregedésére és a gyapjú eladásának nehézségeire, megszüntették a birkatartást, helyette fűrjeket tartanak, amihez a jószágok ketreceként az asztalos programelembe kerültek elkészítésre.

H) HEVES VÁRMEGYE

BÜKKSZENTERZSÉBET KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Bükkszenterzsébet Község Önkormányzata idén már 8. éve indítja mezőgazdasági programjait. A 2022. évi 6 fő közfoglalkoztatásával indított programban baromfitartási

tevékenységet, gyümölcsös gondozását és új gyümölcsfák telepítését végezték, továbbá a településen működő vágópont munkájában is részt vettek. Az itt keletkező feladatokkal szakszerűen és hozzáértéssel foglalkoznak mind a vágóponton, mind az állatok felnevelése során. A vágópont segíti a programban felnevelt baromfiállomány értékesítését, a helyi lakosság előszeretettel fogyasztja az önkormányzat által tartott állatokat. A vágópont épületét 2015-ben vásárolta az önkormányzat, amelyet közfoglalkoztatás keretében újíttak fel, a rossz állapotban lévő tető cseréjét pedig a 2022. évi programban, szakember bevonásával fejezték be. A közfoglalkoztatottak a bontási és kisegítő munkálatokban vettek részt.

A település a tavalyi évben, a Kedvezményezett Települések Gazdaságélénkítő Programja III. ütemében valósította meg egy, a helyi vállalkozóknak helyt adó „Inkubátorház” létrehozását. Az ingatlan udvarának rendbetételét, járda és parkoló kialakítását közfoglalkoztatás keretében, 15 fő közfoglalkoztatott bevonásával végezte el a helyi sajátosságokra épülő programban az önkormányzat.

CSÁNY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Csány település Heves megye délnyugati részén, a Gyöngyösi-síkon fekszik, Hatvantól mintegy 10 kilométer távolságra. A települést vasútvonal nem érinti, csak közúton közelíthető meg. A sík földekkel körülvett faluban a gyümölcs- és zöldségtermesztésnek évszázados hagyományai vannak, jellemzően kapcsolódik a településhez a zamatos hevesi dinnye és az uborka termesztése.

Közfoglalkoztatás keretében 2013 őszétől folytat növénytermesztési és állattartási tevékenységet a Község Önkormányzata. Jelenleg 300 kecskét nevelnek, amely állomány folyamatosan növekszik. A kecskefarmhoz a higiéniai és élelmiszerbiztonsági szempontoknak megfelelő, modern fejőházat építettek, amelyet szintén közfoglalkoztatási támogatásból finanszíroztak. Ennek köszönhetően kitűnő minőségű kecsketejet tudnak biztosítani. Erre alapozva a 2016. évi beruházási jellegű pilot program keretében egy tejfeldolgozó és sajtgártó kisüzemet hozott létre az önkormányzat. Az üzem technológiája érteit sajtok, natúr és ízesített gomolyasajtok, pasztőrözött tej, natúr és ízesített joghurt, kefir, kakaó gyártását és csomagolását tette lehetővé. A minőségi termékek előállításához kiválóan felszerelt modern tejvizsgáló labort, zárt gyártástechnológiai rendszert és központi mosórendszert hoztak létre. A Kedvezményezett Települések Gazdaságélénkítő Programja keretében a tejüzem technológiai és kapacitásbeli fejlesztése, valamint egy új épületszárnnyal történő kibővítése valósult meg. Az előállított termékekre már kialakult értékesítési csatornákkal és biztos felvevő piaccal rendelkeznek.

Az önkormányzat a fentiekre alapozva indította el 2022. évben is a mezőgazdasági programját, amelyben folytatták a komplex állattartó és az összességében 41,47 hektáros területen történő növénytermesztési tevékenységet.

A kecszegazdaságban folyamatos munkát adott az állatok gondozása, a legeltetés, takarmányozás, almozás, illetve laktációs időszakban a fejés. A kecsketejet részben értékesítették, részben a tejüzemben dolgozták fel. Növénytermesztés keretében az állatállomány tartásához szükséges takarmányt termesztettek, mindemellett a jövőben megművelni tervezett, elhanyagolt, bozótos területek, ingatlanok kitakarítását is elvégezték. A programban végzett tevékenységek során képződött bevétel a kecszegazdaság fejlesztésére, gépek, földterületek, valamint a tej- és sajtüzemben használatos berendezések beszerzésére fordították.

Az önkormányzat a kiemelkedő szakmai munkája elismeréséül 2015. évben Start Plusz díjazásban részesült.

Az üzem ugyan még a sajtgyártás kezdeti szakaszában van, de folyamatosan tanulnak, fejlődnek, ízekkel kísérleteznek. Ennek eredményeképpen 2022. évben a Magyar Sajt készítő Egyesülete szervezésében lezajlott 10. Magyar Sajtmustrán a sajtüzem vezetője, Gubicskó István által előállított, kecsketejből készült, zárt tésztájú, félkemény sajtok kategóriában nevezett, „Kecske raclette” megnevezésű termék 96 pontszámmal ARANY minősítést szerzett.

I) JÁSZ-NAGYKUN-SZOLNOK VÁRMEGYE

BEREKFÜRDŐ KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT

Berekfürdő Községi Önkormányzat évek óta eredményesen működteti a járási startmunka mintaprogramokat.

A mezőgazdasági programban 2012-től szabadföldi, valamint meglegházi zöldség- és gyümölcstermesztést végeznek, azonban a kezdeti időszakban folyamatosan gondot okozott a csúcsidőszakban jelentkező nagy mennyiségű termés tárolása és értékesítése. A folyamatosan növekvő termésmennyiség indokolta a feldolgozás irányába tör-

tendő elmozdulást, ezért az önkormányzat 2017-ben zöldség- és gyümölcsfeldolgozó üzem létesítésének támogatására nyújtott be kérelmet, magas hozzáadott értékű programelem keretében. A közel 300 m² alapterületű, teljes mértékben felszerelt, modern üzem 2019. áprilisában átadásra került, melyet az önkormányzat nem közfoglalkoztatási program keretében működtet, azonban a mezőgazdasági programban megtermelt zöldségek és gyümölcsök képezik az üzem alapanyagainak jelentős hányadát. Az üzemben rostos gyümölcsleveket, lekvárokat, dzsemeket, szörpöket és magas minőségű, irányított fermentálással készült termékeket állítanak elő. Lehetőség van nagy kiszerelésű, valamint minőségi, kézműves jellegű termékek kis kiszerelésű előállítására is, kiszolgálva ezzel a lehető legszélesebb keresletet, a településen és környékén működő szállodákat, éttermeket, közétkeztetést végző konyhákat, valamint a községbe nagy számban és egész évben érkező turistákat.

A mezőgazdasági programban jelenleg 3 hektár területen folyik a növénytermesztés 6 fő közfoglalkoztatott bevonásával, amit az üzem igényeihez igazodva, szakértett személy irányításával végeztek. Az önkormányzat él a rendelkezésre álló erőforrásokkal, a fóliasátrak fűtésére a településen fellelhető termálvizet használják fel.

A 2022. évi helyi sajátosságokra épülő programban 5 fő közfoglalkoztatott bevonásával térkögyártást végeztek, az elkészült térköveket a település közterületein használják fel, elsősorban járdaépítésre.

MEZŐTÚR – MEZŐTÚRI INTÉZMÉNYELLÁTÓ ÉS INGATLANKEZELŐ KÖZHASZNÚ NONPROFIT KFT.

Mezőtúron a Mezőtúri Intézményellátó és Ingatlankezelő Közhasznú Nonprofit Kft. működteti a közfoglalkoztatási programokat. A település helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatási mintaprogramja 2014. év óta folyamatosan működik, 2022. évben 10 fő foglalkoztatásával változott meg. A program két programelemből, az utcabútorok készítéséből és a Mini Sütőde üzemeltetéséből áll. A helyi sajátosságokra épülő programelemben 2022. évben megvalósítani tervezték a gépjárművek parkoltatását és állagmegóvását biztosító 2 darab fedett, könnyűszerkezetes garázs telepítését, gépjármű beálló építését, 3 köztéri pelenkázó, 3 köztéri fotózkodó építését, 6 játszótéri eszköz felújítását és 100 darab köztéri bútor teljes körű felújítását, ingatlan bontását, felújítását. A faipari ter-

mékek karbantartását a több éve kialakított asztalosipari műhelyben végezték. 2015-ben indították a Mini Sütődet, ahol több mint 20 féle péksütemény készül folyamatosan, melynek nagy részét közétkeztetésben használják fel. Az új igényeknek és előírásoknak megfelelően a péksüteményeket hagyományosan és egészségmegőrző formában, teljes kiőrlésű liszttel is elkészítik. 2017. évben kiemelt támogatás segítségével csomagolóeszközök és csomagolóanyagok is beszerzésre kerültek, melyek szorosan kapcsolódnak az előállított termékek készítéséhez.

A 2022. évi járási startmunka mezőgazdasági minta-program keretében 7 fő közfoglalkoztatott bevonásával megtermelt zöldségek nagy részét szintén a közétkeztetésben használják fel, kisebb mennyiségből csalamádét és fagyasztott termékeket készítenek.

TISZADERZS KÖZSÉGI ÖNKORMÁNYZAT

Tiszaderzs Jász-Nagykun-Szolnok vármegye északi szélénél közelében fekvő nagyközség, lakóinak száma alig haladja meg az 1000 főt.

A település 2011. óta vesz részt aktívan a járási startmunka közfoglalkoztatási programokban.

A mezőgazdasági program növénytermesztési ágában 26 fő közfoglalkoztatott bevonásával búzát, árpát, kukoricát, energianádat, burgonyát, mákot, vöröshagymát, uborkát, fűszer- és csemege paprikát, káposztát és több mint fél hektáron levendulát termesztettek. A terményeket az állattartó programrészen nevelt tyúkok és sertések takarmányozásra fordították, a zöldségfélét, a tojást és a sertéshúst pedig elsősorban a település szociális konyhája vásárolta meg. A levendula az értékeremtésen túl a közösség formálójá is volt, a virágzás idején Levendula fesztivált szerveztek. A rendezvény piaca volt az általuk és a környék kézművesei által gyártott, a gyógynövényel

kapcsolatos termékeknek. A látogatóknak alkalmuk nyílt a saját kezűleg betakarított virágzat megvásárlására, és a hagyományörző népi játékokkal, kreatív kézműves tevékenységgel eltölteni szabad idejüket családias környezetben. A szervezésben és a megvalósításban a közfoglalkoztatottakon túl a település lakói is részt vettek.

A helyi sajátosságokra épülő programban ügyes kezű hölgyek, nagy hozzáértéssel készítették a dekoratív szövött termékeket, a levendula felhasználásával a textiltermékeket és az ajándéktárgyakat. A programban 7 fő közfoglalkoztatott vett részt.

A szociális programban 5 fő közfoglalkoztatott gondoskodott a közutak minőségének megóvásáról, ennek érdekében közútjait padkálták és kátyúzták, az út melletti árkokat karbantartották és tisztították.

A vállalt feladatok mennyisége, a foglalkoztatott létszám igazodik a munkaerőpiac keresleti oldalának változásaihoz. Céljuk, hogy az elsődleges munkaerőpiacról tartósan kiszorulóknak számára biztosítsanak munkalehetőséget és annak révén a megélhetésüket biztosító jövedelem szerzését. Több éve követik azt a gyakorlatot, hogy amennyiben az álláskereső létszámának növekedése és a szezonális munkalehetőségek megszűnése indokolja, hagyományos hosszabb időtartamú közfoglalkoztatás keretében egy-egy meghatározott feladat elvégzésére közfoglalkoztatási programot indítanak.

TISZAFÜRED VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

Tiszafüred Jász-Nagykun-Szolnok vármegye északi részén, a Tisza mellett fekszik, lakóinak száma több, mint 10 000 fő. A város a Tisza-tavi régió legnagyobb települése, a Ti-

sza-tó fővárosa. Legfontosabb országos, illetve országhatáron is túlterjedő turisztikai, illetve természetvédelmi jelentőséggel bíró értéke a Tisza-tó, melynek természeti értékei nagyszámú turistát vonzanak a térségbe.

A településen a járási startmunka mintaprogramok 2011 óta működnek. A közfoglalkoztatás célja, hogy munkalehetőséget biztosítson, ezáltal munkajövedelemhez juttassa az elsődleges munkaerőpiacról kiszorulókat úgy, hogy közben a település fejlődését szolgálja, és vonzó célpont legyen a turisták számára. 2022. évben a mezőgazdasági, a helyi sajátosságokra épülő, és a szociális program-elem működött.

A mezőgazdaságban 15 fő közfoglalkoztatott bevonásával tojtyúk tartás, gabona-, energianövény-, és dísznővénytermesztés történt. A gabona elsősorban takarmányozási célt szolgált, a tojás a helyi sajátosságokra épülő programban működő tézstaüzemben készülő, különböző ízesítésű leves és körettészták alapanyaga volt, az energianövényt pedig a telephelyek fűtésére és szociális tűzfaként hasznosították. Az 500 m²-es fóliasátorból kikerülő virágok városszerte díszítették a parkokat és köztereket, valamint rendezvények dekorációjaként szolgáltak.

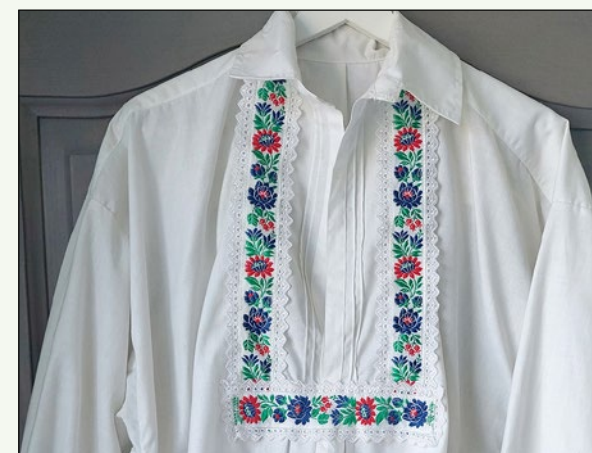

A helyi sajátosságokra épülő programban a tézstán kívül faipari termékek előállítása történt. Szigetelt kutyaólak készültek az önkormányzat által működtetett kutyatelepre. Fedett buszmegállót építettek Kócsújfalu városrészben. A köztereken, intézményeknél, játszótéren és egyéb közösségi területeken megtalálható padok, szemégyűjtők, pergolák, és esőbeállók karbantartása és felújítása folyamatos feladatot jelentett 12 fő közfoglalkoztatott számára.

A szociális programelemben történő járdaépítés évek óta tartó, a biztonságos közlekedést szolgáló tevékenység, csakúgy, mint a közutak kátyúzása, padkázása és tisztítása. Az újra és újra termelődő illegális személtarakók felszámolásán túl a terület rendezésére is figyelmet fordítottak, bízva abban, hogy az adott terület sorsa nem lesz ismét a szeméttárolás. A programelem 13 fő közfoglalkoztatott bevonásával valósult meg.

J) NÓGRÁD VÁRMEGYE

GALGAGUTA KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Galgaguta Község Önkormányzata 2017 második felévéől üzemelteti közfoglalkoztatási program keretében a Gutai Varróműhelyt, ahol jelenleg 6 hölgy végzi a termékek előállítását.

A műhely indulását megelőzően egy textiltermék-összeállító képzettséget adó tanfolyamot végeztek el a közfoglalkoztatottak, az ott szerzett tapasztalatot a mai napig hasznosítják. A produktumok előállítása minőségi munkával, minőségi alapanyagokból történik, amelyhez gondos szeretet társul. A megtermelt javak a helyi és környékbeli önkormányzatok, valamint az állami intézményi igényeket fedik le, az ezen felül előállított termékek értékesítésre kerülnek versenypiaci szereplőknek. A portfóliójukban megtalálhatóak többek között a főzőkötevények, edényfogó kesztyűk, zászlók, szatyrok, üléspárnák, népviseleti ingek.

MAGYARGÉC KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZAT

Magyargéc Község Önkormányzata 2014-ben nyújtott be kérelmet első ízben a járási startmunka program helyi sajátosságokra épülő programelemére. A program, amelyet azóta is sikeresen tovább folytatnak, több lábon áll, ezen a sokoldalúságon múlik a program életképessége.

Az asztalosműhelyben dolgozók feladata az „élhető falukép” biztosítása. 2022-ben készítettek hulladék tárolót, kerítést, javítottak kerti padot, virágládát, lambériáztak, stb.

Egyik fő profiljuk a kültéri, fűthető fürdődézsza gyártása. A tavalyi évben öt darab 200 cm átmérőjű vörösfenyő dézsát gyártottak.

A varrodában 1 fő szakmunkás varrónő és egy fő segédmunkás dolgozott a 2022. évben, amit szintén az elmúlt években újtott fel az önkormányzat a helyi sajátosságokra épülő programelem keretében. A dísz tárgyak, ajándékok, táskák készítésén túl szolgáltatást, úgy mint nadrágfelhajtás, cipzár csere, szűkítés, stb. is nyújt a lakosok számára a varroda.

2021-ben önkormányzati bolt kialakítására került sor, amit az elmúlt évben is „nyereségesen” tudtak működtetni. A bolt árukészletének bővítése érdekében 2022-ben beszerettek egy fagyasztóvitrint, ami már fagyasztott termékek árusítására is lehetőséget biztosít. A bolt rendkívül népszerű a településen, a lakosok megszerették.

A közfoglalkoztatási programban 15 fő közfoglalkoztatott dolgozott 2022-ben. Az eredményes, értékteremtő munkavégzés hozzájárult a település „gazdagodásához”, valamint a programban résztvevő dolgozók megélhetéséhez.

RIMÓC KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Rimóc községben már hosszú évek óta példaértékű közfoglalkoztatás folyik, amelyet a Belügyminisztérium két ízben is kitüntetéssel és a megvalósított mintaprogramok

fejlesztésére fordítható pénzjutalommal díjazott (START Plusz díj, 2012. és 2021. években). Az utóbbi időszak legkomolyabb eredményei egy pékség és térsztagyártó üzem, valamint az önkormányzat kezelésében lévő területeken keletkezett zöldhulladék befogadására alkalmas telephely kialakítása volt.

A pékség és térsztagyártó üzem létrehozását megelőzte egy gazdabolt jellegű kereskedés kialakítása, amit jelenleg az önkormányzat 100 %-os tulajdonában lévő gazdasági társaság üzemeltet és amely abba az irányba mutat, hogy a közfoglalkoztatásban megkezdett tevékenység megfelelő hozzáállással és ambícióval üzleti alapokra helyezhető. A saját konyha ellátásán túl a pékségben megtermelt termékek értékesítése is ebben a boltban történik.

A pékség alapanyag igényét többek között a közfoglalkoztatás keretében, 6 hektáron megtermelt gabona, valamint a 200 tojtyúk tartása biztosítja. A hátrányos helyzetű Rimóc település életében rendkívüli gazdaságélénkítő hatása van a közfoglalkoztatás keretein belül megvalósult programoknak. Az előirányzott létszámok feltöltése már itt is egyre nagyobb nehézséggel jár, köszönhetően az előző években közfoglalkoztatásban dolgozók elsődleges munkaerőpiacra jutásának.

VARSÁNY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Varsány községben kiemelten kezelik a hátrányos helyzetben élők foglalkoztatását, tekintettel arra, hogy a munkaerőpiaci elhelyezkedésük az iskolázatlanság, a tapasztalat hiánya miatt hatványozottan nehezebb. A településen 2011. évtől mezőgazdasági illetve helyi sajátosságokra épülő programok indításával tették lehetővé az erre rászoruló munkához jutását. A kezdeti időszakban eredményesebb, a község fejlődését is elősegítő programok valósultak meg. Betudható volt ez annak, hogy a

munkanélküliséggel sújtott térségben a szakmunkások sem találtak munkát. Mára ez jelentősen megváltozott. Kizárólag a sokgyerekes, iskolázatlan, elsősorban nők vannak jelen a közfoglalkoztatásban.

A településen a feldolgozó üzem 2015-ben kezdte meg tevékenységét, ahol a mezőgazdasági programban a közfoglalkoztatottak segítségével termesztett zöldségek, gyümölcsök feldolgozását végzik, különféle lekvárokat, dzsemeket, szörpöket, valamint savanyított termékeket készítenek. A téli időszakban a helyi sajátosságokra épülő programokban térszakértés zajlik, amelyet szakképzett munkavezető segítségével 2022-ben 2 fő végzett. A feldolgozó üzemből előállított termékek iránt egyre nagyobb igény mutatkozik. Vásárlók a település lakosai, a térség lakói, de megyehatárokon túlról is érkeznek vendégek. A téli időszakra eltett, feldolgozatlan zöldségek, gyümölcsök tárolása a közfoglalkoztatás keretében beszerzett hűtőkamrában történik. A Falugazdaság 3 darab, összességében 2000 m² területű fóliasátorban, a 3200 m²-es gyógynövénykertben, továbbá az 5,2 hektáros és 2 hektáros területen elhelyezkedő gyümölcsösökben termesztik a feldolgozáshoz szükséges alapanyagot.

A 2016. évben, közfoglalkoztatás keretében létesült varrodát átvette a váci Duna-Mix Kft, ezáltal 5 fő elsődleges munkaerőpiacon történő sikeres elhelyezkedése valósult meg.

A település jövőbeli célja egy gombatermesztő üzem létrehozása, amelyhez 7000 m²-es terület áll rendelkezésükre.

K) PEST VÁRMEGYE

ABONY-ABOKOM KÖZHASZNÚ NONPROFIT KFT.

Abony település 2015-től vesz részt a közfoglalkoztatásban. A 2022. évben 15 fő közfoglalkoztatásával indították el a mezőgazdasági programjukat. A program keretében megközelítőleg 16 hektáron gazdálkodtak, amelyből 1 hektáros területen folytatták a már több éves tevékenységüket, a levendulatermesztést. A szárított levendulavirágzatból a téli időszakban levendulapárnákat és egyéb ajándéktárgyakat készítettek. Mindemellett gyümölcsösök gondozását, konyhakerti és egyéb növények termesztését, fóliás virág- és zöldségpalánta előállítását végezték. A zöldségek saját felhasználása és a település virágosítása után fennmaradó mennyiséget a piacon értékesítették. A közfoglalkoztatottak feladata volt továbbá a gyepterületeken keletkezett széna betakarítása, amelyet az állattartásban hasznosítottak.

Helyi sajátosságokra épülő program keretében létrehozta a város területén egy szabadidő park komplexumot, amely 6,17 hektár területen helyezkedik el. A szabadidő parkot a város rendezvényeinek, a lakosság sport- és szabadidős szükségletei kielégítésének céljából hozták létre. Abony Város Önkormányzata megvalósításában játszóter épült a területen, más forrásból erdei iskolát létesítettek. A terület hatalmas fákkal, szép bokrokkal, füves területtel rendelkezik, ideális a szabadidős tevékenységek megvalósítására.

sítására. A terület további fejlesztése érdekében a 2022. évi programban a ház körül élő kisállatokat bemutató, illetve kisállat simogatóként is funkcionáló teret hoztak létre, az oda látogató gyermekek ismereteinek fejlesztése érdekében. A program 11 fő közfoglalkoztatásával valósult meg.

A 21 fő közfoglalkoztatásával megvalósult szociális jellelű program keretében elvégezték a település úthálózatának és kerékpár újtjainak rendbetételét és karbantartását, a város árok- és csatornahálózatának tisztítását, és folyamatosan végezték az illegálisan lerakott hulladékok eltávolítását.

JÁSZKARAJENŐ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Jászkarajenő Község Önkormányzata a kezdetektől részt vesz a közfoglalkoztatásban, tartalmas, értékteremtő tevékenységekkel emelik a településen élők mindennapjainak minőségét.

2022-ben 15 fő közfoglalkoztatásával indították el mezőgazdasági programjukat, amelyben szántóföldi és kertészeti növénytermesztést, valamint gyümölcsök termesztését valósították meg. 21,37 hektáros területen gazdálkodnak, amelyből 3 hektáros területen fűszerpaprikát termesztenek. A termesztett zöldségféléket és gyümölcsöket a

gyermekétkeztetésben, a takarmánynövényeket az állattartásban hasznosították, egy részüket pedig értékesítették. Több mint 5 éve működik a paprikafeldolgozó üzem. A 2022. évben 3000 kg paprikaőrleményt állítottak elő, ebből megfelelő bevétel realizálódott. A sertéshús szintén a gyermekétkeztetést szolgálta, másik része piaci értékesítésre került.

A helyi sajátosságokra épülő program keretében 8 fő térközelemek gyártásával foglalkozott, a termékeket a település járdáin, terein hasznosították.

A szociális programelemben szintén 8 fő közfoglalkoztatása valósult meg. A programban nagy mennyiségű faapríték előállítását végezték el a közfoglalkoztatottak.

L) SOMOGY VÁRMEGYE

HÁCS KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Hács település 2011 óta aktívan részt vesz a közfoglalkoztatási programokban. 2022-ben az önkormányzat 8 fő bevonásával folytatta a járási startmunka mintaprogram helyi sajátosságokra épülő programelemében dísz tárgyak készítését.

A 2016. évben szintén a járási startmunka mintaprogramban felépített asztalos üzem a 2022. évben is – a nagyobb asztalos munkák elvégzésén kívül – folyamatosan ellátta a dísz tárgy készítőket nyersfa alapanyagokkal. Az alapanyagokból jeles ünnepekre – például ballagás, anyák napja, karácsony – készülnek különféle ajándéktárgyak, sokféle kézműves technika alkalmazásával, úgy, mint: csiszolás, festés, dekupázs, stencilezés, pirográfia.

A település állandó résztvevője a vármegyei és az országos közfoglalkoztatási kiállításoknak. Az önkormányzat a programban előállított fa dísz- és ajándéktárgyakat nem csak a kiállítások alkalmával, hanem a piacokon is bemutatja és értékesíti. Az önkormányzatot kiemelkedő munkájának elismeréseként 2019-ben a Belügyminisztérium Start Plusz díjazásban részesítette.

SOMOGYFAJSZ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Az önkormányzat 2012 óta működteti a mezőgazdasági programját, melynek keretében fóliás és szabadföldi növénytermesztéssel, valamint a megtermelt zöldségek feldolgozásával foglalkozik. Az önkormányzat figyelembe véve a helyi igényeket és a piaci lehetőségeket, a helyi hátrányos helyzetű, alacsony iskolai végzettségű személyek foglalkoztatása érdekében folyamatosan olyan új munkafolyamatokkal fejleszti tevékenységi körét, amelyet a helyi lakossággal el tudnak látni, illetve amellyel megalapozzák a tevékenységük későbbi fenntarthatóságát.

Az önkormányzat a közfoglalkoztatás keretében termesztett növényeket az első években elsődlegesen saját- illetve szociális felhasználásra termesztette, de a 2019. évtől már a piacon is megjelentek és nagyobb mennyiségben több piaci szereplő részére, valamint kisebb mennyiségben a helyi piacon is értékesítésre kerülnek a termények. A program keretében termesztett zöldségfélék a szintén

közfoglalkoztatásnak köszönhetően létrejött Kelevízi Arany kézművek boltjában bizományos értékesítés keretében is elérhetőek a vevők, érdeklődők számára.

2022-ben az önkormányzat a járási startmunka mintaprogram mezőgazdasági programelemében 15 fő közfoglalkoztatott bevonásával valósította meg növénytermesztési tevékenységét. A megtermelt zöldségfélék biztosítják az önkormányzati szociális konyha nyersanyag szükségletének jelentős részét. Az értékesítésből származó bevételekből kerültek felújításra a mezőgazdasági gépeik, megvásárlásra a szabadföldi területek szántásához szükséges üzemanyagok, valamint a palánták, csomagoló anyagok.

Az önkormányzatot kiemelkedő munkájának elismeréseként 2020-ban a Belügyminisztérium Start Plusz díjazásban részesítette.

M) SZABOLCS-SZATMÁR-BEREG VÁRMEGYE

DOMBRÁD VÁROS ÖNKORMÁNYZATA

A Tisza folyó mentén elterülő Dombrád Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye keleti részén található. A településen a 2022. évben indított mezőgazdasági, helyi sajátosságokra épülő és szociális programelemekben összesen 64 fő közfoglalkoztatását valósították meg.

A szociális programelemben végzett munkának köszönhetően a város járdáinak és belterületi útjainak felújítása, karbantartása hozzájárult a biztonságos és balesetmentes közlekedéshez, a város infrastruktúrájának fejlődéséhez. Az illegális hulladéklerakó helyek területein a bozót- vágás és a terület megtisztítása az egészséges környezet kialakításához nélkülözhetetlen volt. A belterületi vízelvezető árkok karbantartása, felújítása, tisztítása elősegítette a városban a keletkező belvíz, illetve az esetenként lezúduló nagy mennyiségű csapadék elvezetését. A parlagfű-, cserje-, és növényirtással sikerült csökkenteni a települést terhelő negatív környezeti hatásokat.

A helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatási programelemben legyártott árokelemeket, szegélyköveket, térköveket a szociális jellegű programelemben használták fel. A térkő és árokelem lerakásának köszönhetően rendezettebbé vált városuk számos közterülete. Az önkormányzati tulajdonú erdőben kitermelt faanyagból uborkaszlopokat készítettek, melyeket a mezőgazdasági programelemben használtak fel. Ügyes kezű dolgozók rongyszőnyegeket, hímzett italtáskákat, szájmazkokat, zászlókat készítettek. A rongyszőnyeg, hímzett italtáska értékesítése révén a programelemekbe visszaforgatható bevételek keletkeztek.

A 2022-2023-as közfoglalkoztatási ciklus-változást hozott a mezőgazdasági programelemen belül, mivel egy területre összpontosították a megtermelt kultúrnövényeket, elkerülve ezzel a területi és humán erőforrás elaprózódását. A megtermelt termények egy részét az önkormányzat által fenntartott konyhán dolgozzák fel, egy részét értékesí-

tik, míg egy részét szociális alapon kiosztják a lakosság részére. 2022-ben 14,12 hektár földterületet műveltek meg, e területből 0,04 hektáron a mezőgazdasági programelem bevételeiből megvásárolt fóliasátorban végeztek növénytermesztést. A 2022-ben indult programelemben kukorica, vöröshagyma, fokhagyma, burgonya, fűszerpaprika, chili paprika, uborka, TV paprika, paradicsom és laskagomba termesztéssel foglalkoztak. A mezőgazdaságban megtermelt fűszerpaprikát és fokhagymát a Tisza-parti Kertészeti Szociális Szövetkezetnek értékesítették.

KÁLLÓSEMJÉN NAGYKÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Kállósemjén egy 3600 fős nagyközség a Nyírség szívében, karnyújtásnyira a megyeszékhelytől Nyíregyházától. Az önkormányzat járási startmunka mintaprogramot először 2013-ban indított, ami évről évre jelentősen hozzájárul a helyben való foglalkoztatáshoz.

A 2022. évi mezőgazdasági programelem keretében folytatták az előző években elkezdett konyhakerti növények termesztését, mellyel főleg az önkormányzati konyhát szolgálták ki. A gazdálkodás 10,52 hektár területen folyt. A szántóföldi kultúrák közül burgonyát 2,34 hektár területen termesztettek, illetve 4,40 hektár területen kukoricát a vetésforgó kötelező alkalmazása miatt. A kertészeti növények közül 1,25 hektár területen uborkát termesztettek. Foglalkoztak vöröshagyma, sárgarépa, petrezselyem, zöldborsó, zöldbab, szárazbab, sütőtök, valamint fóliaházban padlizsán, karfiol, hónapos retek, saláta termesztésével. A fóliasátrak melletti kertben intenzív öntözött körülmények között termesztettek egységesen paradicsomot, paprikát, káposztát és karalábét. Emellett folytatták a 2015. évben telepített gyümölcsös (meggy, szilva), illetve a 2021-ben telepített gyümölcsös (kajsziparack-, őszibarack-, cseresz-

nyefák) ápolását. A programelemben 28 fő közfoglalkoztatott dolgozott.

A helyi sajátosságra épülő közfoglalkoztatási programelemben 5 fő térkögyártást végzett, melynek egy részét a település szépítésére használták fel. 5 fő ajándék- és dísz tárgyakat, táskákat, párnákat, kötényeket, neszesszereket, asztalterítőket, kis varrott állatfigurákat, textil maszkokat varrt, valamint a korábban megvásárolt égető kemence segítségével agyag dísz tárgyakat is készítettek. Hőtranszferálási technikával egyedi bögréket, illetve tányérokat alkottak. További 2 fő szakmunkás az óvodába irattartó szekrényeket, polcokat, ajtókat, öltöző szekrényeket, székeket, asztalokat készített. A térkögyártó üzemben dolgozók a téli időszakban a programban megvásárolt brikettlógép segítségével brikettet gyártottak, melyet az önkormányzati intézmények fűtésére használtak fel.

A szociális programelemben 10 főt foglalkoztattak. A program során a belterületi kiszolgáló és lakóutak, valamint az útpadka minőségét a község teljes területén folyamatosan ellenőrizték és gondozták, hogy az utak minősége megfeleljen a biztonságos, balesetmentes közlekedés követelményeinek. Az utak teljes karbantartását elvégezték, tisztán tartották az árkokat, az útjelző táblákat, gondozták az út melletti növényzetet, felszedték az eldobált szemetet. Egész éves munkát jelentett a program dolgozói számára az önkormányzati utak karbantartása, állagmegóvása. A közfoglalkoztatottak azon a néhány utcán, melyen még nincs szilárd burkolat, elvégezték a zúzott köves burkolat pótlását, valamint a településen újra és újra kialakuló illegális hulladéklerakók felszámolásával foglalkoztak.

NYÍRJÁKÓ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A település Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegye és egyben a Nyírség középső-keleti részén helyezkedik el. Az önkormányzat a kezdetektől részt vesz a járási startmunka mintaprogramok megvalósításában. A 2022. évben a mezőgazdasági, a szociális és a helyi sajátosságra épülő programelemek megvalósítása révén összesen 34 fő részére biztosítottak foglalkoztatási lehetőséget.

A mezőgazdasági programelem keretében 16,5 hektár területen gazdálkodnak, kertészeti és szántóföldi növény- illetve gyümölcsstermesztést végeznek, burgonyát, sárgarépat, petrezselymet, hagymát, karalábét, káposztát, paradicsomot, uborkát, batátát, paprikaféléket, kukoricát, lucernát, berkenyét, almát, szilvát, stb. termelnek, valamint a programelemben nevelik a település nyári és őszi virágait is. Állattenyésztés keretében sertéssel és baromfival foglalkoznak. Elsődleges céljuk, hogy a Nyírkői Napközi Otthonos konyha számára mindig friss élelmiszert tudjanak biztosítani a gyerekek és idősek étkeztetéséhez. A megtermelt felesleget értékesítésre kínálják, az így befolyt összeget a program zökkenőmentes működéséhez használják fel.

A helyi sajátosságok programelemben hagyományörzéssel, kézműves termékek előállításával foglalkoznak elsősorban. A ballagó diákok részére ballagási tarisznya készül, az Idősek Napjára minden évben más és más kézműves termék kerül ki a dolgozók kezéből. Készült már szőtt lábtörölő és szőnyeg, vászontáska, dekupázsolt doboz, törölközőből virágtartó. A településen működő közintézmények részére igény szerint készülnek asztalterítők, függönyök, kulturális és sportkellékek. Az újszülöttek részére babakelengye készül. Az ünnepekhez kapcsolódóan fotósarok áll

rendelkezésre. Az asztalosműhelyből padok, asztalok, virágládák kerülnek ki a település szebbé tétele céljából. Az évek során a mezőgazdasági programhoz kapcsolódva a helyi programelemben készült el egy zárt előkészítő- tároló helyiség, ahol a zöldségek, gyümölcsök feldolgozása történik, mivel befőtten, savanyúságokat is készítenek. Ebben a programban került sor a sertésólak szellőző berendezésének kialakítására, valamint új karám, kifutó, bejárat kapu építésére is.

A szociális programban elsősorban a mezőgazdasági földutak rendezése, karbantartása a cél, hiszen a településen sok őstermelő rendelkezik földterülettel, melynek megközelítésében sokat segítenek a jól járható földutak. A belterületi árkok, útpadkák javításával segítik a csapadékvíz elvezetést, illetve az illegális hulladéklerakó helyek felszámolása minden évben fontos feladat számukra. A település a megyei közfoglalkoztatási kiállítás állandó résztvevője.

PENYIGE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Penyige közel 800 fős lakosú település, melynek lélekszáma folyamatosan növekszik, mivel egyre több fiatal költözik a községbe. A korábbi évekhez hasonlóan az önkor-

mányzat 2022-ben is elindította a mezőgazdasági, a helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatási és a szociális programelemét, amelyekben összesen 25 fő közfoglalkoztatott végzett értéktérítő tevékenységet.

A mezőgazdasági programelemben 13 főt foglalkoztatnak. 10,08 hektáron folytattak szabadföldi és fóliás zöldségtermesztést, valamint szántóföldi növénytermesztést. A fólia sátrak modern felszereléssel vannak ellátva, mind-egyikben csepegtető, párasító berendezés, ventilátorok, hőlégbefúvók működnek. Négy fóliásátorban folyik intenzív zöldségtermesztés, főleg paprikát és paradicsomot termesztenek, biológiai növényvédelemmel, az egészséges táplálkozást előtérbe helyezve. Poszméhek, ragadozó atkák, ragadozó poloskák, fürkészdarazsak vannak betelepítve a fóliákba, melyek elpusztítják a kártékony rovarokat és bogarakat. Termékeikre igen nagy a kereslet.

Négy konyhakertben folyik szabadföldi zöldségtermesztés, melyekben elsősorban burgonyát, hagymát, borsót, babot, tököket termelnek. A vetésforgó figyelembevételével 7 hektáron szántóföldi növényeket, napraforgót, kukoricát, búzát és tritikálét termesztenek.

Már a középkor végén is a legfinomabb szatmári szilvalekvárt a tájfajtajából, a penyigeiből főzték, ezért a településen nagy hagyománya van a szilvalekvár készítésének, ezért a programelemben is fontos helyet foglal el ennek az ízletes „liktáriumnak” a készítése, amihez 0,5 hektár területen termesztenek szilvát. A megtermelt zöldségeket és a szilvalekvárt elsősorban a település konyháján használják fel, a felesleget értékesítik. Minden terméküket ellátják a község címerét ábrázoló logóval, mint egyedi védjeggyel.

A helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatási programelem keretében 2014-ben sikerült megvásárolniuk a volt termelőszövetkezet irodaépületét és az ahhoz tartozó 6000 m²-es udvarát. Az épületben asztalos üzemet hoz-

tak létre, az udvaron pedig fóliasátras növénytermesztést valósítottak meg, illetve telephelyként is funkcionál az ingatlan. 2 fő szakképzett asztalos vezetésével az asztalos műhelyben különböző fatermékeket gyártanak, mint például metsző és festőlétrákat, virágládákat, kültéri WC-eket, kerítés elemeket, padokat. 5 fővel varrodát működtetnek, melyben különböző dísz tárgyakat, vászon táskákat, díszes üvegeket, terítőket, rongyszőnyegeket készítenek. Az elkészített tárgyak egy részét az intézményeikben használják fel, a felesleget pedig értékesítik.

A közfoglalkoztatásban végzett munkájukért 2016-ban, illetve 2019-ben a Belügyminiszter úr elismerésben részesítette az önkormányzatot. 2018-ban a megyei Kormányhivataltól a fóliás növénytermesztésükért megkapták az Aranyfokozatú „Termékdíjat”.

TISZAADONY KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Tiszaadony Község Önkormányzata a lakosság arányát tekintve sok közfoglalkoztatottat alkalmaz. 2022-ben a mezőgazdasági és a szociális programelemben összesen 52 közfoglalkoztatott végzett értéktérítő tevékenységet.

A mezőgazdasági programelem legjelentősebb eleme a kecskeállomány tartása, tenyésztése és szaporítása. A 150-200 anyaállat szakszerű gondozása, fejése egész évben jelentős feladatot ad a közfoglalkoztatottak számára. Az állatok tenyésztésével részben biztosítani tudják az önkormányzat tulajdonában lévő Tiszaadonyi Kecsesajtgyártó Szociális szövetkezet számára a sajtok előállításához szükséges kecsketejet, éves szinten kb. 16 000 litert. Az egymásra épülő tevékenységek segítik a fenntarthatóságot, amelynek fontos eleme, hogy helyben kerül feldolgozásra a kecsketej, amely során félkemény, félzsíros sajt kerül gyártásra és értékesítésre.

A programelemben 24,11 hektáron gazdálkodnak. Az állatok takarmányozásához szükséges szalastakarmány részbeni előállítása érdekében a kerteket lucernával vetették be, melyből 2022-ben 70 mázsa takarmánnyal tudtak tervezni. A FETIVIZIG-től az előző évekhez hasonlóan 19 hektár Tisza töltést béreltek, ahol 700 mázsa réti szénát tudtak előállítani. A burgonya intenzív öntözéses termesztése 1 hektár területen történt és legalább 20 tonna termékkel lehetett számolni.

A programon belül a 2021. évi programhoz hasonlóan fóliásátorban állították elő a település területének szépítéséhez a virágokat, összesen 1500 darab törpe rézvirág, törpe büdöske, dália, napfény virág, portulácska és német szegfű palántát termesztenek. A programelem működtetéséhez rendelkeztek szakképzett mezőgazdasági szakemberrel.

A szociális programelemben az önkormányzat közigazgatási területén lévő belvízelvezető csatornákat, árkokat próbálták meg olyan állapotba hozni, amely biztosítja a vízgazdálkodásban meghatározott vízszállító képességet, ezért a belterületen lévő nyílt belvíz elvezető csatornák összességének, valamint a zárt csapadékvíz csatornák ülepítő aknáinak tisztításával, cserjeirtással, kaszálással, a kitermelt iszap és a lekaszált növényzet elszállításával, valamint komposztálásával foglalkoztak. A programelemben emellett az önkormányzati földutak szükség szerinti felújítását, padka rendezését, tárcsázását, földút melletti árkok cserjeirtását, valamint átereszek, műtárgyak tisztítását is elvégezték.

N) TOLNA VÁRMEGYE

SZÁRAZD KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A Tolna megye legkisebb falvai közé tartozó, 249 fős Szárazd község 2016 óta vesz részt a közfoglalkoztatásban járási startmunka mintaprogramok indításával. A település 2022-ben 5 fő közfoglalkoztatott bevonásával valósította meg mezőgazdasági programját, amelyben a környéken híres édes lilahagyma mellett többek között céklát, fokhagymát, fűszerpaprikát és levendulát termesztenek.

A helyi sajátosságokra épülő programelemben a mezőgazdasági programban termesztett növények feldolgozását végzik, amelyet az önkormányzat a 2022. évben 5 fő közfoglalkoztatott bevonásával valósított meg. Ebben a programelemben készítenek helyben levendulaszörpöt, őrölt fűszerpaprikát, céklabefőttet, valamint a helyben megtisztított céklából préselt zöldséglevet állítatnak elő a Lengyelben található feldolgozóüzemben.

A mezőgazdasági programban előállított, illetve a helyi sajátosságokra épülő programelemben feldolgozott termények nagy részét helyben értékesítik a lakosság ré-

szére. Termékeiket a vármegyei közfoglalkoztatási kiállítások alkalmával, sikerrel mutatták be az érdeklődőknek.

ÚJIREG KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Újireg Község Önkormányzata 2012-től vesz részt a közfoglalkoztatási programokban. Az önkormányzat elkelevezett a közfoglalkoztatási programok mellett, a település fejlesztését hosszú távú koncepciókban gondolkodva valósítja meg.

Az önkormányzat 2022-ben 8 fő bevonásával valósította meg a járási startmunka mintaprogram keretében a mezőgazdasági programját. A programban 34,67 hektár nagyságú területen folytattak növénytermesztési tevékenységet, főként szántóföldi növénytermesztést, valamint emellett kisebb volumenben konyhakerti zöldség- és gyümölcsstermesztést is végeztek.

A mezőgazdasági programban megtermelt terményeket értékesítik, bevételeiket a program fejlesztésére és működtetésére fordítják. Így szerezték be a szükséges vetőmagot, műtrágyát, növényvédő szereket, és szintén a bevételből finanszírozták a szükséges mezőgazdasági szolgáltatás (aratás) igénybevételét, a gépek javíttatásá-

nak költségeit és a termény szállítását is. Az önkormányzat költséghatékony gazdálkodásra irányuló törekvésének és elkötelezettségének eredményeként a programhoz igényelt támogatásban a nem bér jellegű költség mértékét sikerült jelentősen leszorítani, minimalizálni.

Tevékenységükben említésre méltó, hogy új és alternatív módszerek alkalmazásával törekednek természetes megoldásokat alkalmazni a növénytermesztésben, ezáltal minél kevesebb vegyszer használatával magas terméshozamot érnek el, ami példaértékű lehet a környező települések számára is. Újireg Község Önkormányzata a vármegyei közfoglalkoztatási kiállítások állandó résztvevője, ahol az érdeklődők megismerhetik értéktérítő tevékenységüket. Az önkormányzatot kiemelkedő munkájának elismeréseként 2012-ben a Belügyminisztérium Start Plusz díjazásban részesítette.

O) VESZPRÉM VÁRMEGYE

UKK KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Ukk Veszprém vármegye délnyugati részén, a Marcal-folyó völgyében fekvő 329 fős lélekszámú település. Az önkormányzat a kezdetektől, 2012-től, vesz részt a közfoglalkoztatási programokban, ezzel biztosítva a közösség részére folyamatos munkalehetőséget, illetve infrastrukturális fejlesztéseket. Az elmúlt három évben a járási startmunka mintaprogram támogatásából, illetve saját forrásból a te-

lepülés fő feladatellátását biztosító épületek környezetét szépítették. Átlagosan 6 fő közfoglalkoztatott közreműködésével az önkormányzat tulajdonában lévő zöldterületek, mezőgazdasági utak tisztítását végezték. Építési beruházásokat tekintve 2019. évtől a 84-es főútvonal mellett húzódó balesetveszélyes járda felújítását, védőkorlát készítését és a falu központjában elhelyezkedő buszmegálló járdaszigetének újjáépítését végezték el, biztosítva a lakosság részére a biztonságos gyalogos és akadálymentes közlekedést. A Polgármesteri Hivatal többfunkciós épületéhez tartozó parkoló térkövezése és akadálymentesítése mellett a közfoglalkoztatottak szociális helyiségeihez és a közösségi térhez tartozó füves/saras terület térburkolása is megvalósult.

A 2022. évben 6 fő közfoglalkoztatott munkája által 100 m² parkolót alakítottak ki az önkormányzat tulajdonában lévő Multifunkciós Egészség ház épülete mellett, ahol 8 autó számára biztosítható a továbbiakban parkolási lehetőség, és ezáltal enyhíteni tudtak a korábban a járdát elfoglaló és a közútra is kilógó parkoló autók okozta balesetveszélyes közlekedésen. A Multifunkciós Egészség ház ad otthont a háziorvosi és védőnői szolgálatnak, ezért a várakozók részére egy pihenő pad került elhelyezésre. A Polgármesteri Hivatal többfunkciós épületénél – az előző évben megkezdett munkálatok befejezéséhez kapcsolódóan – megvalósításra került az ingatlan bejárataihoz vezető lépcsők járólapozása. A település központjában, az út mentén áll a 18. században épült barokk stílusú Szalay-kúria, mely jelenleg az óvodának és a kültéri rendezvényeknek ad otthont. Az utcafront felől található kerítésről hiányzott a kapu, amelyet a program keretében sikerült pótolniuk, elősegítve a gyermekek biztonságát és megakadályozva az udvaron az illetéktelenek áthaladást.

Az udvaron pályázati forrásból kiépített új játszótér és az épület között elhelyezkedő kavicsos, egyenletlen, bal-
 esetveszélyes területet a közfoglalkoztatottak Barabás
 téglakővel burkolták le, amely illeszkedik az épület pati-
 nás stílusához.

P) ZALA VÁRMEGYE

TILAJ KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

Tilaj egy apró, mindössze 150 fős kistelepülés Zala várme-
 gyé északkeleti részén. A község évek óta sikeresen való-
 sítja meg a járási startmunka mintaprogram mezőgazda-
 sági programelemét és az elért eredményeire tekintettel
 2021. évben Start Plusz miniszteri elismerésben részesült.

Az önkormányzat 2022-ben 6 fővel folytatta a mezőgaz-
 dasági programelemet, amelyben összesen 4,53 hektár
 földterületen gazdálkodtak. A program tevékenységi kö-
 rébe tartozik oltványok nevelése, facsemeték szaporítása,
 gyümölcsös gondozása, megtermelt gyümölcsök feldol-
 gozása aszalással és ivólé-készítéssel, fűszerpaprika, bur-
 gonya, paprika, cirok, sütőtök, sárgarépa termesztése, fű-
 szerpaprika feldolgozás, valamint seprűkészítés.

A termények feldolgozása – gyümölcsle készítés, sa-
 vanyítás, aszalás, fűszerpaprika szárítás, őrlés – az önkor-
 mányzat tulajdonában lévő ingatlanokban történik ha-
 gymányos módszerek alkalmazásával, kizárólag fával
 fűthető közösségi szárító és aszalóhelyiség, illetve a zöld-
 ség- és gyümölcsfeldolgozó „üzemben”. A paprikadarálás,
 gyümölcs- és zöldségfeldolgozás mellett az őszi időszak-
 tól kezdődően fűzkesár és seprűkészítéssel is foglalkoz-
 nak. A terményeket jellemzően a gyermekétkeztetést és
 szociális étkeztetést ellátó Nagykapornaki Idősek Ottho-
 na Főzőkonyhája révén, továbbá a helyben élők részére
 történő értékesítéssel hasznosítják. A különböző oktatási
 intézményekkel kialakított együttműködés eredménye-
 ként továbbra is kiemelt hangsúlyt fektetnek a diákok
 aktív bevonására és szemléletformálásra, valamint foly-
 tatják a növénytermesztési és egyéb bemutatók, mint pl.
 „gyümölcsfaoltónap”, „metszőnap” szervezési, lebonyolí-
 tási feladatainak végrehajtását is.

A kistelepülés kereskedelmi végzettséggel rendelkező
 polgármestere folyamatosan törekszik a már kialakított
 termelő és feldolgozó tevékenységek hatékonyabbá té-
 telére. A mezőgazdasági program sikerét jelzi az is, hogy
 a fűszerpaprika feldolgozási tevékenység népszerűbbé
 vált a lakosok körében is.

TÜRJE KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

A település által folytatott közfoglalkoztatási tevékeny-
 ség színvonala, szervezettsége egyaránt magas szintű. A
 2022. évben összesen 37 fő közfoglalkoztatott bevonásá-
 val, mezőgazdasági, helyi sajátosságokra épülő és szociá-
 lis jellegű programelemeket folytattak. A mezőgazdasági
 programelem keretében 12,45 hektár földterületen gaz-
 dálkodtak, konyhakerti növényeket és takarmánynövényt

termesztettek, gyümölcsöst gondoztak, továbbá juhokat
 tartottak. A gyümölcsösben és a konyhakertben megter-
 melt terményeik egy részét az iskola és óvoda konyhájá-
 ra szállítják, másik része értékesítésre kerül a lakosság kö-
 rében. Szántóföldi művelés keretében kukoricát vetnek,
 amit a juhok takarmányozására használnak. Kedvező idő-
 járás, és vadkároktól mentes év esetén ez a mennyiség
 szinte teljesen kielégíti a felhasználást. Mivel a juhoknak
 is szükségük van némi változatosságra és kiegészítőkre
 – főleg kis korban – a takarmányozás során, ehhez árpát
 és tápot vásároltak. Az egyre szaporodó birkanyáj nem-

csak a szaporulat értékesítése során termel hasznot, ha-
 nem az egyébként parlagon maradó területek legelésé-
 vel is segíti a területek gondozását.

A helyi sajátosságokra épülő közfoglalkoztatási prog-
 ram keretében igyekeznek időtálló, a település élhetősé-
 gét javító és működésében segítséget nyújtó tevékeny-
 ségeket végezni.

A varrodában a munkaruhák mellett népviseleti és fel-
 lépő ruhákat is készítenek a helyi csoportok, néptáncosok
 részére. Térközüsemük is folyamatosan működik, annak el-
 lenére, hogy az utóbbi években már nem tudnak szakkép-
 zett vagy betanított és munkájukra igényes álláskeresőket
 alkalmazni. Emiatt szinte minden évben újra kell kezdeni-
 űk a betanítást, ami csak a saját felhasználásra történő ter-
 melést teszi lehetővé. Azonban még így is tovább tudták
 szépitni a települést, és folytatták a járdák térkővel törté-
 nő burkolását, valamint a közfoglalkoztatáshoz is kapcsol-
 dó raktáraik előtt térköveztek.

A szociális jellegű program keretében utak felújítását és
 karbantartását továbbá illegális hulladéklerakó helyek fel-
 számolását végezték.

A Belügyminisztérium, mint a közfoglalkoztatásért felelős szaktárca örömmel tárja e kiadvány olvasói elé a közfoglalkoztatás 2022-ben elért eredményeit.

Egyértelmű tendencia volt az elmúlt években, hogy a közfoglalkoztatottak összességén belül emelkedett az alacsony, legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya, és a nehezebben foglalkoztatható, a munkaerőpiaci elvárásoktól távolabb lévő csoportok számára biztosít munkalehetőséget a közfoglalkoztatás. A jelenlegi közfoglalkoztatotti állományt tekintve elmondható, hogy a közfoglalkoztatás „tranzitfoglalkoztatás” jellege lényegében megszűnt, már nem átmeneti munkalehetőség a résztvevők számára, mivel számos elhelyezkedési korláttal (egészségi, mentális, szociális, lakóhelyük elhelyezkedése, családi helyzet) rendelkeznek, amely megakadályozza a nyílt piaci munkavállalásukat. Ezen korlátok miatt már évek óta a közfoglalkoztatásban vesznek részt, ők azok, akik nem tudnak más típusú munkát elvállalni.

A foglalkoztathatóság szempontjából tovább romló összetételű közfoglalkoztatottak kijuttatása az elsődleges munkapiacra manapság egyre hosszabb időt vesz igénybe, ráadásul a munkaerőpiaci változásokhoz való alkalmazkodásuk fejlesztése egyre több felkészítést, komplex, egyénre szabott fejlesztést tesz szükségessé. Ez az egyik olyan körülmény, mely alapján elmondható, hogy a közfoglalkoztatásra (mint támogató, átmeneti munkajövedelem szerzési lehetőségre) a munkaerőforrás fejlesztése érdekében továbbra is szükség van. A közfoglalkoztatottak képzése, nyílt munkaerőpiacra segítése továbbra is kiemelt fontosságú célkitűzés. Az uniós forrásból támogatott kiemelt projekt képzési lehetőséget nyújtott a konvergencia régiókban magyarországi lakóhellyel, vagy bejelentett tartózkodási hellyel rendelkező tankötelezettségüket teljesített, elsősorban alacsony iskolai végzettségű munkavállalási korú, közfoglalkoztatási jogviszonyban álló felnőtt személyek részére.

A kistérségi mintaprogramok projektjei nyújtották a legjobb példát az önellátó, önfenntartó települések működésére. A mintaprogramokon belül kiemelkedőek voltak a mezőgazdasági projektek. A helyben megtermelt zöldség, gyümölcs felhasználásra került a közétkeztetésben, szociális juttatásként kiosztásra került a hátrányos helyzetű rászorulóknak között, valamint a bevétel hozzájárult a pro-

jekt önfenntartóvá válásához. A közfoglalkoztatás értéktelítő programjai bázisán létrejövő szociális szövetkezet a nyílt munkaerőpiacra történő visszavezetés egyik lehetséges kimenete lehet. A Kormány az arra alkalmas közfoglalkoztatási programokban 2013 óta támogatja a szociális szövetkezetek alakítását, a Belügyminisztérium megtette és megteszi mindazokat az intézkedéseket, amelyek ösztönzik a szociális szövetkezetek alapítását és elősegítik annak hatékony és gazdaságilag megalapozott működését.

Az önkormányzatokról, mint közfoglalkoztatókról elmondható, hogy – az új típusú közfoglalkoztatási programok elindulása óta – innovatív ötleteikkel, kiemelkedő és példaeértékű feladat-végrehajtásukkal számos új és maradandó értéket állítottak elő az elmúlt években. A gondozott településkép, a parlagfű és más gyomnövényektől mentesített környezet elengedhetetlen feltétele az egészséges életér biztosításának, a lakosság életminőségének javítása érdekében. Ezen feladatok ellátása – sem anyagi, sem pedig humánerőforrás oldalról – ma szinte elképzelhetetlen a közfoglalkoztatási programok működtetése nélkül.

A közfoglalkoztatási programok keretében számos üzem jött létre, többek között sajtüzemek, hús- és tejfeldolgozó üzemek, kiskapacitású vágóhidak, szárasztásztá-, illetve gluténmentes tésztagyártó üzem, zöldség-, gyümölcsaszító, aszaló és feldolgozó üzem, betonelemgyártó üzem, szociális bolt, bio-hulladék udvar, elektronikai hulladékgyűjtő- és feldolgozó.

A beruházások döntően az ország leghátrányosabb helyzetű térségeiben valósultak meg, amelyek sikeres működés esetén komoly helyi munkahelyteremtő, vidék- és településfejlesztő potenciált is magukban hordoznak. A hátrányos helyzetű települések térségébe célzottan telepített termelő tevékenység részben megoldást jelenthet a foglalkoztatási problémákra is, tekintettel arra, hogy a helyi foglalkoztatási lehetőségeket bővítik.

A kedvezményezett térségekben munkahelyteremtéssel, helyi gazdaságélénkítéssel, helyben végezhető, a helyi adottságokhoz igazodó tevékenységek kialakításával lehetséges a gazdaságfejlesztést végrehajtani. Az érintett térségekben ezt a leggyorsabban a közfoglalkoztatás során létrehozott termelői kapacitásokra építve, azokat fejlesztve, esetleg irányított módon működtetve lehetséges elér-

ni. E cél elérése érdekében a Kormány az 1403/2019. (VII. 5.) Korm. határozat alapján döntött egy gazdaságélénkítő program elindításáról, amely hatékonyan hozzájárulhat a kedvezményezett térségek gazdasági, munkaerőpiaci hátrányainak csökkentéséhez, a helyi foglalkoztatás bővítéséhez, a vidék lakosságmegtartó képességének növeléséhez. A program elsősorban a foglalkoztatottság növelésére koncentrál a helyi gazdasági kezdeményezések támogatása révén.

Tisztelt Olvasó! Kiadványunkban igyekeztünk bemutatni a közfoglalkoztatás legfrissebb eredményeit, a működő és megvalósult programok sokszínűségét, társadalmi, gazdasági, kulturális következményeit, a településekre, közösségekre, valamint az egyénekre és családjaikra gyakorolt hatásait. Részletesen bemutatásra kerültek a kistérségek életét jelentősen befolyásoló programokban előállított értékek, a közfoglalkoztatási kiállításokon is elérhető egyes termékek.

